

Σειρήνα

ΕΤΟΣ ΙΘ'. ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 1963

ΕΥΑΓΓΕΛΙΚΩΝ ΑΡΧΩΝ

Δ/ΣΙΣ: ΑΛΚΙΒΙΑΔΟΥ 3-ΑΘΗΝΑΙ (109)

ΚΩΣΤΑΣ ΜΕΤΑΛΛΗΝΟΣ

● ΟΡΓΑΝΟΝ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟΥ ΤΗΣ ΒΙΒΛΟΥ ●

Η ΜΑΡΤΥΡΙΑ ΜΟΥ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ

ΚΩΣΤΑΣ ΜΕΤΑΛΛΗΝΟΥ

Α'

ΓΕΝΝΗΘΗΚΑ σὸ 1891 σ' ἓνα ἀπὸ τὰ γραφικώτερα Ἴονια νησιά, στὴν Κέρκυρα, καὶ σ' ἓνα ἀπὸ τὰ μεγαλειότερα χωριά της τὴν Ἄνω Κορακιάνα μὲ χίλιους περίπου κατοίκους τὴν ἐποχὴ ἐκείνη.

Ἡ οἰκογένειά μου δὲν ἐγνώριζεν περὶ τοῦ Εὐαγγελίου τῆς Χάριτος, ἀλλὰ οὔτε καὶ ἀγαποῦσαν τοὺς ἐκκλησιαστικούς τύπους καὶ τελετουργίας. Μεγάλωσα παίρνοντας ἀπὸ τὸ πνεῦμα ἀπὸ τοὺς γονεῖς μου. Ἄλλὰ καὶ πολλὰ περιστατικά, τὰ ὅποια δὲν θὰ ἀναφέρω γιὰ νὰ μὴν σᾶς κουράσω, εἶχαν ἐνσταλάξει μέσα στὴν καρδιά μου ὄχι ἀπλῶς ἀδιαφορίαν ἀλλὰ ἀντιπάθειαν ἐναντίον τῆς θρησκείας ἐν γένει, ἀπὸ ἡλικίας δεκαπέντε ἐτῶν.

Μὲ αὐτὸ τὸ πνεῦμα ἐτελείωσα τὶς γυμνασιακῆς μου σπουδῆς δείχνοντας ἰδιαίτερη ἀγάπη στὰ μαθηματικά, φιλολογίαν, ποίησιν καὶ γενικῶς στὶς ἐπιστῆμες. Καθὼς καλῶς ἐνθυμοῦμαι, ἡ ψυχολογία μου κατὰ τὰ χρόνια ἐκεῖνα (1904 - 1908) μποροῦσε νὰ συνοψισθῇ μὲ τὶς λέξεις, « ἄσβεστη δίψα γνώσεως ἐπιστημονικῆς καὶ ὅλων τῶν περὶ ἀνθρώπου, κόσμου καὶ Θεοῦ δοξασιῶν μὲ σκοπὸν νὰ εὕρω τὴν Ἀλήθεια γιὰ νὰ τὴν ὑπηρετήσω ἐξαπλώνοντάς την εἰς τὸν κόσμον ». Ἡ φλόγα αὐτὴ ἔκαιε μέσα μου καὶ ὅταν ἐδιάβασα γιὰ πρώτη φορὰ καὶ ἄκουσα ἀπὸ κάποιον καθηγητὴν μου γιὰ τὴν δαρβίνειον θεωρίαν, ἔγινα ἀκόμη σκληρότερος στὴν ἔχθραν μου κατὰ τοῦ Χριστοῦ τὸν ὁποῖον χαρακτήριζα ὡς τὸν μεγαλειότερον πολέμιον τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς προόδου τῆς ἀνθρωπότητος.

Μὲ αὐτὸ τὸ πνεῦμα, ἐχθρότητος πρὸς τὸν Ἰησοῦν Χριστόν, ἦρθα στὴν Ἀθήνα τὸ φθινόπωρο τοῦ 1908 καὶ γράφτηκα φοιτητὴς εἰς τὴν Μαθηματικὴν Σχολὴν τοῦ Πανεπιστημίου.

Μετὰ δύο ἔτη, περὶ τὸ 1910, ἔτυχε νὰ ἐπισκεφθῶ ἓνα βιβλιοπωλεῖο παλαιῶν βιβλίων. Ψάχνοντας ἀνάμεσα σ' αὐτὰ — πράγμα πὸν ἔκανα πολὺ συχνὰ ἐξ αἰτίας τῆς δίψας πὸν εἶχα γιὰ νὰ μάθω τὴν ἀλήθεια — βρῆκα ἓνα δίτομο γαλλικὸ βιβλίον τοῦ Chateaubriand ὑπὸ τὸν τίτλον « Le génie de Christianisme ». Ὁ τίτλος τοῦ βιβλίου καὶ ἡ ἐθνικότης τοῦ συγγραφέως μὲ τράβηξαν ἀκατανίκητα, διότι εἶπα : « Ἴδου ἓνας γάλλος πὸν γράφει γιὰ τὸν χριστιανισμό. Ἀσφαλῶς αὐτὸς δὲν μπορεῖ παρὰ νὰ τὸν πολεμῇ ! Ὅθι τὸ διαβάσω λοιπὸν καλὰ γιὰ νὰ συμπληρώσω τὴν πανοπλία μου πρὸς τελείαν ἀνατροπὴ τοῦ χριστιανισμοῦ, ὥστε νὰ ἐλευθερωθῇ ὁ κόσμος ἀπὸ τὴν πλάνην καὶ νὰ βαδίσῃ στὸν δρόμον καὶ τὴν πρόοδον τῆς ἐπιστήμης ».

Καὶ μὲ τὴν φλογερὴ αὐτὴν ἀπόφασιν ἀγόρασα τὸ βιβλίον, παρ' ὅλη τὴ φτώχεια μου, ἀντὶ μιᾶς δραχμῆς.

Ὅποια ὅμως κατάπληξις καὶ ἀπογοήτευσίς μὲ κατέλαβαν ὅταν σὲ λιγὰκι μὲ τὸ διάβασμα ἀνεκάλυψα ὅτι ὁ συγγραφεὺς ἀντὶ νὰ πολεμῇ, ὑπεστήριζε τὸν χριστιανισμό καὶ τὸν συνιστοῦσε. Σκέφθηκα ἀμέσως τότε νὰ ἐπιστρέψω τὸ βιβλίον καὶ νὰ ζητήσω πίσω, τὴν δραχμὴν μου. Ἄλλ' ἡ ντροπὴ μὲ συγκράτησε. Τότε εἶπα : « Βρὲ τὸν βλάκα! κοῦμα πὸν εἶναι γάλλος ! Μιὰ φορὰ πὸν ἔπεσε στὸ χέρι μου θὰ τὸν ἀνασκευάσω καὶ θὰ δημοσιεύσω τὴν

Ὁ Κώστας Μεταλληνός, φοιτητὴς

κριτική νὰ τὴν διαβάσῃ ὁ κόσμος καὶ νὰ βγῆ ἀπὸ τὴν πλάνη. Ἄλλωστε εἶναι εὐκαιρία νὰ ἀσκηθῶ στὴν πολεμικὴ ».

Μὲ τὴν ἀπόφασιν αὐτὴ ἄρχισα τὴν συστηματικὴ ἀπὸ τὴν ἀρχὴ ἀνασκευὴ τοῦ βιβλίου, ἀσχολούμενος μὲ τὸ ἔργον αὐτὸ ὡς τις προχωρημένους νυκτερινὲς ὧρες. Μὲ τὸν νοῦν ποῦ εἶχα τότε ὅλα τὰ εὑρισκὰ ἀνάποδα γραμμένα καὶ θριαμβευτικῶς τὰ ἀνέτρεπα. Ἡ ἀπασχόλησίς μου αὐτὴ συνεχίσθη ἐπὶ ἓνα περίπου μῆνα, ὅταν ἔφθασα εἰς μίαν πρότασιν τῆς 30ῆς σελίδος ὅπου ὁ συγγραφεὺς ἔγραφε ἐπὶ λέξει : « Ἀπὸ τῆ στιγμῆ ποῦ θὰ παραδεχθῆτε τὴν ὑπαρξιν ἑνὸς Θεοῦ θὰ φθάσετε, ἄσχετα ἂν τὸ θέλετε, στὴν χριστιανικὴ θρησκεία μὲ ὅλα τῆς τὰ δόγματα, ὅπως παρητήρησαν (ont remarqué), ὁ Clarke καὶ ὁ Pascal ».

Ἡ διακήρυξις αὐτὴ μοῦ ἔκαμε κατάπληξι. Ἔσταμάτησα ἐδῶ, θνιμάμαι, καὶ ἐστάθηκα μὲ μεγάλη ἀπορία. Πῶς λοιπόν ; εἶπα. Ἄμα δεχθῶ ὑπαρξιν Θεοῦ, θὰ δεχθῶ χωρὶς νὰ τὸ θέλω καὶ τὴν χριστιανικὴν θρησκείαν μὲ ὅλα τὰ δόγματά της ; Ἐγώ, εἶπα μέσα μου, παραδέχομαι, μίαν Δύναμιν, νὰ ὑπάρχῃ ὑπεράνω τοῦ σύμπαντος, ἀλλὰ ἀπὸ τὴν Δύναμιν αὐτὴ ἐρχόμαστε στὸ Χριστό ; Πολὺ περιέργου μοῦ φαίνεται. Καὶ ἡ σκέψις αὐτὴ πολὺ μὲ ἀπασχόλησε. Ἐκλείσα το βιβλίον — ἦταν περασμένα μεσάνυχτα — καὶ εἶπα : Ἄξιον πρωτῶ - πρωτῶ θὰ πάω στὴ βιβλιοθήκη νὰ ἰδῶ τί εἶδους « ἀποδείξεις » ἔχουν.

Ἐδῶ πρέπει νὰ κάνω μία παρατήρησιν γιὰ ἓνα μεταφραστικὸ μου λάθος — σωτήριο λάθος — τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Ἐσφαλμένως ἐνόμισα ὅτι ἡ φράσις « ont remarqué » ἐσήμαινε ἀπέδειξαν, ἐνῶ ἐσήμαινε παρατήρησαν.

Ἔτσι λίαν πρωτῶ τὴν ἐπαύριον ἔφθασα στὴν Ἐθνικὴ Βιβλιοθήκη. Ἄνοιξα τὸ εὑρετήριο στὸ ὄνομα Clarke καὶ ἰδῶ τί βιβλία ἔγραψε γιὰ τὶς ἀποδείξεις περὶ θρησκείας. Ἀλλὰ λυπήθηκα πάρα πολὺ ὅταν ἀντελήφθην ὅτι ὁ Clarke εἶχε γράψῃ στὴν Ἀγγλικὴ γλῶσσα τὴν ὁποία ἀκόμη τότε δὲν εἶχα μάθει. Ἐψάξα ἀμέσως κατόπιν γιὰ τὸν Pascal στὸ Ἐγκυκλοπαιδικὸ Λεξικὸν καὶ εἶδα ὅτι ἐπρόκειτο γιὰ τὸν διάσημο Pascal, καὶ ὅτι ὁ μέγας αὐτὸς μαθηματικὸς, τὸ ἐξαίρετο αὐτὸ πνεῦμα, εἶχε ἀφίσει ἀσυμπλήρωτο ἔργο ποῦ δημοσιεύθηκε μετὰ τὸ θάνατό Του ὑπὸ τὸν τίτλον « Στοχασμοὶ ἐπὶ τῆς θρησκείας » (Pensées sur la Religion).

Ἡ λεπτομέρεια αὐτὴ ἐγέννησε ἓνα ἰδιαιτέρο ἐνδιαφέρον μέσα στὸ ἀνήσυχον πνεῦμα μου, ἀφοῦ μάλιστα σπούδαζα τότε μαθηματικά (1910). Ὅσοτερον ἀπὸ πέντε λεπτά, ὅλος περιέργεια πῆρα στὸ χέρι μου τὸ βιβλίον αὐτό. Ἦταν ἡ στιγμὴ τοῦ θείου Ἐλέους ἐπάνω μου.

Κάθισα μὲ μεγάλη φλόγα περιεργείας σ' ἓνα τραπέζι. Ἄνοιξα τὸ πρῶτον κεφάλαιον καὶ βλέπω τὸν τίτλον : « Κατὰ τῆς ἀπιστίας τῶν ἀθέων ». Ἀρχίζω νὰ διαβάζω τὴν πρώτη πρότασιν : « Ἄς μάθουν τουλάχιστον ποῖα εἶναι ἡ θρησκεία ποῦ καταπολεμοῦν πρὶν τὴν πολεμήσουν ».

Τί λοιπόν, εἶπα μέσα μου, ὥστε δὲν ξεύρω τί πολεμῶ ; Μετὰ τὸ πρῶτον αὐτὸ κτύπημα ἐξακολούθησα τὴ μελέτη : « Ἐὰν ἡ θρησκεία αὐτὴ ἐκαυχᾶτο ὅτι ἔχει μίαν διαυγῆ δρασιν τοῦ Θεοῦ καὶ ὅτι τὸν γνωρίζει ἀκάλυπτα καὶ φανερά, γιὰ νὰ τὴν πολεμήσῃ κανεὶς θὰ

ἀρκοῦσε νὰ πῆ ὅτι δὲν βλέπει μέσα στὸν κόσμο τίποτε ποῦ νὰ τὴν καθιστᾶ πρόδηλον. Ἀλλὰ ἀφοῦ ἀντιθέτως λέει ὅτι οἱ ἄνθρωποι ἐρίσκονται στὸ σκοτάδι καὶ σὲ ἀπομάκρυνσι ἀπὸ τὸν Θεὸ ὁ ὁποῖος εἶναι κρυμμένος ἀπὸ τὴ γνῶσιν τους, — καὶ μάλιστα τὸ ὄνομα αὐτὸ τοῦ ἀποδίδεται στὶς Γραφαὶς : « Θεὸς κρυπτόμενος » (Ἡσαίας με' 15) — καὶ ἀκόμη ἐὰν ἐπιδειώκῃ νὰ ὑποστηρίξῃ τὰ ἐξῆς δύο πράγματα : α') ὅτι ὁ Θεὸς ἔδωσε αἰσθητὰ σημεῖα στὴν ἐκκλησίαν διὰ νὰ γνωρισθῆ εἰς ἐκείνους ποῦ τὸν ἀναζητοῦν εἰλικρινῶς καὶ β') ὅτι παρὰ ταῦτα τὰ ἔχει συγκαλύψει εἰς τρόπον ὥστε νὰ μὴ γίνετα ἀντιληπτὸς παρὰ ἀπὸ αὐτοὺς ποῦ τὸν ἀναζητοῦν ὀλόψυχα. τί θὰ μπορούσαν νὰ περιμένουν ὅταν ἀφοῦ ἐπίμονα ἀμελοῦν ν' ἀναζητήσουν τὴν ἀλήθειαν, φωνάζουν ἔπειτα ὅτι τίποτε δὲν τοὺς τὴν δείχνει, δεδομένου ὅτι τὸ σκοτάδι αὐτὸ μέσα στὸ ὁποῖον ἐρίσκονται καὶ ἀντιτίθενται στὴν ἐκκλησίαν δὲν συντελεῖ παρὰ νὰ ἀποδείξῃ τὸ ἓνα ἀπὸ αὐτὰ ποῦ — ὡς ἀνωτέρω — ἡ ἐκκλησία ὑποστηρίζει, χωρὶς νὰ θίγεται τὸ ἄλλο. Καὶ ἔτσι ἐδραϊώνεται ἡ διδασκαλία της, καὶ καθόλου δὲν ἀνατρέπεται ».

Διαβάζοντας τὴν περικοπὴ αὐτὴ δεχόμουν ἀλλεπάλληλα κτυπήματα στὴν νεανικὴ μου κουφότητα καὶ ἀλαξονία καὶ διαρκῶς ταπεινούμενος ἀναγνώριζα ὅτι ἄκουσα τὸ στόμα τῆς ὀρθοφροσύνης καὶ τῆς λογικῆς νὰ μοῦ μιλῇ.

Ἐπὶ ἐνάμιον χρόνον ὁ Θεὸς κατὰ τρόπο θαυμαστὸν μὲ ἐφωδίαζε διαδοχικῶς μὲ κατάλληλα γιὰ τὸ πνεῦμα μου βιβλία, χωρὶς ἐπέμβασιν κανενὸς ἀνθρώπου, χωρὶς νὰ ἔχω γνωριμίαν μὲ κανέναν ἀναγνωρισμένον χριστιανὸν ποῦ νὰ μπορούσε νὰ μὲ βοηθήσῃ. Μόνος μὲ βιβλία, χλευαζόμενος ἀπὸ τὸν στενὸ κύκλον τῶν συμφοιτητῶν μου, ἀποσυρόμενος στὸ φτωχικὸ μου δωμάτιον ὀλόκληρον τὴν ἡμέραν μελετῶντας, καὶ ἀπὸ ἐκπλήξεως εἰς ἐκπλήξιν ἔβλεπα τὸ σκοτεινὸν βάραθρον ποῦ ἐρισκόμουν καὶ τὸ φῶς πρὸς τὸ ὁποῖον σιγὰ σιγὰ ἀνέβαινα.

Θυμᾶμαι ἀκόμη ὅτι ὅταν διάβασα τὸ περὶ προφητειῶν τοῦ Χριστοῦ κεφάλαιον τοῦ Pascal ἔλαμψε τόσον φῶς μέσα μου καὶ συγχρόνως ἄναψε τόσους ἔλεγχους καὶ φόβους στὰ βάθη μου γιὰ τὴν ὕβριστικὴ καὶ πολεμικὴ στάση μου ἀπέναντι Αὐτοῦ, ὥστε κυριολεκτικὰ ἔτρεμαν τὰ γόνατά μου καὶ ἀναστεναγμοὶ ἀπὸ τὰ ἔργα τῆς ψυχῆς μου φλογισμένοι συχνοβαγαῖαν : « Ὁ Χριστὸς ἦταν Θεὸς καὶ ἐγὼ τὸν ἔβριζα καὶ τὸν πολεμοῦσα. Ἄν πέθαινα εἰς τὴν ὥραν, ἂν πέθαινα στὴν κατάστασιν ἐκείνην, ποῦ θὰ ἐρισκόμουν τώρα ; » Ἴδου ποῖα σκέψις μὲ εἶχε καταλάβει ὥστε ὄχι μόνον τὴν ἡμέραν, ἀλλὰ καὶ τὴν νύκταν, τιναζόμενον. Ἀλλὰ κάθε φορὰ ὕστερον ἀπὸ κάθε στεναγμὸ μιά γαλήνη ξεχνόταν μέσα μου καὶ μιά σκέψις σὰν ἀστραπὴ μὲ διαπεροῦσε : Μὴ φοβᾶσαι σὲ δέχεται ὁ Χριστός, γλύτωσες.

Ὁ Θεὸς ἐξακολουθοῦσε νὰ μοῦ δείχνῃ τὸ ἔλεός Του φέρνοντας στὰ χέρια μου τὰ βιβλία ποῦ χρειαζόμουν γιὰ νὰ ἀποβάλω πνευματικὰς δυσκολίας καὶ πλάνες ποῦ εἶχα στὴ σκέψιν μου σχετικὰ μὲ τὴν πίστιν τοῦ Χριστοῦ. Τὰ βιβλία αὐτά, τὸ ἓνα μετὰ τὸ ἄλλο, μοῦ ἔφθαναν φαινομενικὰ τυχαίως.

Διάβασα τὰ βιβλία αὐτά ἐπὶ ἕξ μῆνες τελείως ἀποχωρισμένος ἀπὸ τὸν κύκλον τῶν φίλων μου καὶ ἐπὶ ἓνα διάστημα καὶ ἀπὸ τὰ μαθηματικά. Ἡ ἐποχὴ ἐκείνη ἦταν ἡ σημαντικώτερη καμπὴ τῆς ζωῆς μου,

ἐπειδὴ τὸ πνεῦμα μου φωτίστηκε καὶ κάθε ἀντίθεσις ἢ ἀμφιβολία κατὰ τῆς πίστεως στὸ Χριστὸ ξεριζώθηκε.

Ἄφου πέρασαν ἕξη μῆνες πάλι συναντήθηκα μὲ τοὺς φίλους μου ἀλλ' αὐτὴ τὴ φορά μὲ τὴν σημαία τῆς πίστεως στὸν Χριστὸ καὶ μὲ ἐπιθετικὰ ὄπλα κατὰ τὴν ψευδῶν θεωριῶν ποὺ ἐδιδάσκοντο στὸ Πανεπιστήμιο ὡς ἀλήθειες. Ὁ ἀγὼν γιὰ τὴν ὑποστήριξη τῆς πίστεως στὸ Χριστὸ ἄρχισε τότε καὶ διὰ τῆς χάριτός του δὲν ἐσταμάτησε μέχρι σήμερα.

Ἄξιζει νὰ τονισθῇ ὅτι ἀπὸ τὴν ἡμέρα ποὺ ἡ πίστις στὸν Χριστὸν εἰσῆλθε στὴν καρδιά μου, χωρὶς καμμιὰ προσπάθεια ἐκ μέρους μου ἀπελευθερώθηκα τελείως ἀπὸ τὶς ἁμαρτωλὲς ἐπιθυμίες καὶ πάθη ὅπου ἄλλοτε ἤμουν φοβερὰ ὑποδουλωμένος. Οἱ πα-

Κάθε λέξις ἀπ' αὐτὲς σὰν μιὰ φλόγα ἔβγαине ἀπὸ τὰ τρισβάθα τῆς ψυχῆς μου, κι' ὅταν τελείωσα τὴν πρώτη ἐκείνη προσευχή, αἰστάνθηκα μέσα μου τόση γλύκα καὶ τόση χαρὰ ὥστε σὲ δυὸ λεπτὰ τῆς ὥρας εἶπα μονολογώντας :

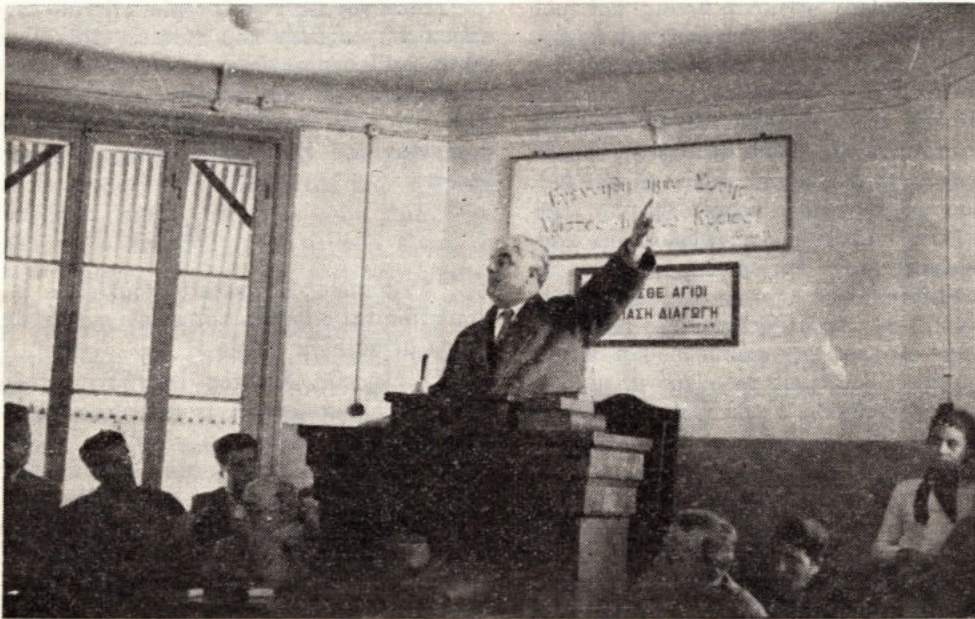
— Δὲν κάνω πάλι ἄλλη μιὰ προσευχή ;

Καὶ ἀμέσως γιὰ δευτέρα φορά ὑψώθηκε ξανά ἡ καρδιά μου καὶ μίλησα καὶ πάλι μὲ τὸ αὐτὸ πνεῦμα εἰς τὸν Χριστόν.

Καὶ πάλι ὅταν τελείωσα αἰστάνθηκα τόση γλύκα καὶ χαρὰ ὥστε ξαναεἶπα :

— Δὲν κάνω καὶ μιὰ τρίτη προσευχή εἰς τὸν Χριστόν ἀφου τόσην εὐτυχία μοῦ δίνει ;

Καὶ πάλιν ὑψώσα τὴν καρδιά μου πρὸς Αὐτόν, καὶ τὴ φορά αὐτὴ γιὰ περισσότερη ὥρα ἀπὸ πρωτέρα. Μετὰ τὴν προσευχὴ αἰστάνθηκα τόση χαρὰ

λαιοὶ φίλοι μου μὲ κοροΐδευαν. Ἀργότερα ἐξηγώντας αὐτὴν τὴν κατάστασιν κατάλαβα ὅτι ἦταν τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ σ' ἐμένα ποὺ μετὰ τὴν μεταστροφή μου στὸ Χριστὸ μὲ ἀνεγέννησε καὶ μὲ ἐσφράγισε μὲ τὸ Ἅγιο Πνεῦμα. Ἀλλὰ τότε δὲν ἤξερα τίποτε γιὰ ὅλα αὐτὰ γιατί δὲν εἶχα ἀκόμα διαβάσει τὴν Καινὴ Διαθήκη. Ἡ μόνη πνευματικὴ μου τροφή ἦταν ὅ,τι εἶχα διαβάσει στὰ βιβλία. Κατὰ τὸν ἕκτο μῆνα τῆς ἐρεύνης μου ὅποτε εἶχε γίνει ἡ μετάνοιά μου καὶ ἡ πίστις στὴ θεότητα τοῦ Χριστοῦ, ἤρθε μιὰ μέρα ἡ ἐξῆς σκέψις μέσα στὸ νοῦ μου :

— Ἄφου πιστεύεις ὅτι ὁ Χριστὸς εἶναι Θεὸς δὲν κάνεις τώρα μιὰ προσευχὴ πρὸς Αὐτόν ;

Καὶ γιὰ πρώτη φορά τὴν ἡμέρα ἐκείνη κλεισμένος στὸ δωμάτιό μου σήκωσα τὰ μάτια μου πρὸς τὸν οὐρανὸν καὶ μίλησα πολὺ ταπεινωμένος στὸν Χριστό. Δὲν θυμᾶμαι αὐτολεξί ὅλα ὅσα εἶπα ἀλλὰ θυμᾶμαι ὅτι τοῦ εἶπα :

ᾠ, Ἰησοῦ, δὲν σὲ ἐγνώριζα καὶ γι' αὐτὸ σὲ πολεμοῦσα, τώρα δέξου κι' ἐμένα καὶ σοῦ ὑπόσχομαι πὼς θὰ εἶμαι τελείως δικός Σου καὶ θὰ σὲ ὑπερετώ ὀλόκληρη τὴ ζωὴ μου.

ἀπὸ τὴν ἐπικοινωνία μου μὲ τὸν Χριστόν ὥστε φώναξα :

— Ἡῦρα τὸ μυστικό, θὰ μιλῶ εἰς τὸ ἐξῆς μὲ τὸν Χριστόν πολλές φορές τὴν ἡμέρα, καὶ τοῦτο θὰ μὲ γεμίσει ἀπὸ χαρὰ καὶ ζωή.

Ἄπὸ τὴν ἡμέρα ἐκείνη ἡ προσευχὴ ἔγινε στὴν καθημερινή μου ζωὴ μιὰ ζωντανὴ καὶ οὐσιαστικὴ ὁμιλία πρὸς τὸν Χριστόν, πηγὴ μεγίστης παρηγορίας καὶ χαρᾶς μέσα εἰς τὴν μόνωσίν μου.

Δὲν πέρασαν πολλὲς ἡμέρες ὅταν ἤρθε στὸ πνεῦμα μου ἡ ἐξῆς σκέψις.

— Τώρα πιά ποὺ τελείως ἐπέισθης ὅτι ὁ Χριστὸς εἶναι Θεὸς δὲν ἀγοράζεις ἓνα Εὐαγγέλιο γιὰ νὰ διαβάξης πλέον τὰ λόγια Του καὶ νὰ μάθης τί θέλει ἀπὸ σένα ;

Δὲν ἐνθυμοῦμαι ἂν τὴν ἴδια ἡμέρα ἢ τὴν ἐπομένη καθὼς περιοραζόμουν τὰ παλιὰ βιβλία ποὺ πουλοῦσε ἓνας παλαιοπώλης ἔξω ἀπὸ τὸ Ταχυδρομεῖο εἶδα ἓνα κομψὸ βιβλιαράκι μεταχειρισμένο ποὺ ἔγραφε στὴ ράχη του Καινὴ Διαθήκη.

Ἄμέσως μὲ λαχτάρῃα τὸ ἄρπαξα, τὸ ἀγόρασα καὶ γύρισα πάλι στὸ δωμάτιό μου νὰ διαβάσω ἀχόρταγα

τά λόγια τοῦ Χριστοῦ καὶ νὰ παρακολουθήσω τὰ θαυμαστά ἔργα Του.

Πρέπει ἐδῶ νὰ τονίσω ὅτι ποτὲ στὴ ζωὴ μου ἕως τότε δὲν εἶχα διαβάσει Καινὴ Διαθήκη οὔτε εἶχα ἰδέα περὶ αὐτῆς παρεκτὸς ἀπὸ ἐλάχιστες περι- κοπὲς ποὺ διδασκόμεθα στὸ σχολεῖο καὶ ποὺ ποτὲ μὲ σοβαρότητα δὲν πρόσεξα. Οὔτε εἶχα ἀποκτήσει ποτὲ στὸ σχολεῖο δικό μου βιβλίο τῶν θρησκευτι- κῶν. Ἔτσι γιὰ πρώτη φορὰ κρατοῦσα στὸ χέρι μου σὰν ἀνεκτίμητο θησαυρὸ τὰ Λόγια καὶ τὰ Ἔργα Ἐκείνου ποὺ τόσο ἄλλοτε ἀντιπαθοῦσα καὶ πολε- μουσα ἀλλὰ καὶ τόσο προὐ δλίγων μηνῶν εἶχα ἀνα- γνωρίσει ὡς Θεὸν καὶ μὲ τὸν ὁποῖον εἶχα πλέον διὰ τῆς προσευχῆς συνάψει τόσο στενὴ καὶ γλυκεῖα κα- θημερινὴ σχέσι.

Κρατῶντας λοιπὸν τὸ Εὐαγγέλιο μὲ λαχτάρια στὸ χέρι ἔτρεξα στὸ δωμάτιό μου καὶ ξαπλώθηκα στὸ κρεβάτι μου. Ἦταν ἡ μόνη ἄνεσις ποὺ μοῦ ἔδινε τὸ φτωχικό μου. Ἄνοιξα τυχαίως καὶ ἄρχισα νὰ διαβάζω « ἐγὼ φῶς εἰς τὸν κόσμον ἐλήλυθα, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ ἐν τῇ σκοτίᾳ μὴ μείνη, καὶ ἐάν τις μοῦ ἀκούσῃ τῶν ῥημάτων καὶ μὴ πιστεύσῃ ἐγὼ οὐ κρίνω αὐτόν· οὐ γὰρ ἦλθον ἵνα κρίνω τὸν κό- σμον, ἀλλ' ἵνα σώσω τὸν κόσμον » (Ἰωάν. ιβ' 46-47).

Δὲν μπόρεσα νὰ συνεχίσω περισσότερο· ὁ Χρι- στὸς ἄγγιξε μὲ τὰ λόγια αὐτὰ ἀπ' εὐθείας τὴν καρ- δια μου, ἀνακαίνισε ὅλον τὸν ἐσωτερικόν μου κό- σμον. Ἦταν ἀκριβῶς τὰ λόγια ποὺ ἀφωροῦσαν τὴν περιπτώσει τῆ δικῆ μου. Αὐτὸς ἦταν « Φῶς ποὺ ἦλθε στὸν κόσμον », ὄχι σκοτάδι καὶ ὀπισθοδρομῆσι καθὼς τὸν ἔλεγα. Ἡ ἀγάπη Του ὅμως τόσα χρόνια μὲ ἀνέ- χτηκε καὶ δὲν μὲ καταδίκασε. Γιατὶ ἦλθε ὄχι γιὰ νὰ καταδικάσῃ ἀλλὰ γιὰ νὰ σώσῃ. Για νὰ σώσῃ καὶ μένα!

Πρῶτη φορὰ στὴ ζωὴ μου ἄκουσα τὰ λόγια αὐτὰ καὶ πρῶτη φορὰ ὅλη ἡ ὑπαρξίς μου στὰ τριςβαθὰ της ἄρχισε νὰ πάλ्लεται ἀπὸ εὐγνωμονύνη πρὸς Αὐ- τόν, ποὺ τόσα χρόνια μὲ ὑπόμεινε καὶ μὲ ἀνέχτηκε. Δὲν μπόρεσα νὰ συγκρατηθῶ. Ἄνοιξαν διάπλατα οἱ βρῦσες τῶν ματιῶν μου καὶ λυγμοὶ βαθύτατης μετα- μελείας γιὰ τὸ τί ἔκανα ἔναντι τοιοῦτου προσώπου συγ- κλόνισαν τὴν ὑπαρξί μου. Ἀλλὰ στὸ βάθος τῆς ψυ- χολογικῆς μου ἐκείνης καταστάσεως δὲν ἦταν ἡ ἀπελπίσι ἀλλὰ μιὰ φωτεινὴ παρηγοριὰ καὶ μιὰ θεία γαλήνη ὅτι μὲ δέχτηκε καὶ μὲ συγχώρησε.

Καθὼς τὴν προσευχὴ εἶχα ἀνακηρύξει πηγὴν εὐτυχίας ἔτσι καὶ τώρα τὴν μελέτη τῶν λόγων τοῦ Χριστοῦ τὴν θρῆκα πηγὴ ἀπερίγραπτης χαρᾶς καὶ ἀγαλλιάσεως γιὰ τὴν ζοῦσα σὰν μιὰ προσωπικὴ στενώτατη συναναστροφὴ μὲ τὸν Σωτῆρα μου ποὺ μοῦ μιλοῦσε ἀπ' εὐθείας καὶ ζωντανὰ μὲς στὴν ψυχὴ μου. Γιὰ τὸν λόγον αὐτὸν ρίχτηκα στὴ μελέτη τῆς Καινῆς Διαθήκης καὶ μάλιστα τῆς τελευταίας ὀμι- λίας τοῦ Ἰησοῦ πρὸς τοὺς μαθητὰς Του (Ἰωάννου κεφ. ιγ' - ιε'). Διατηρῶ μέχρι σήμερα ὡς θησαυρὸν πολυτιμώτατον τὴν Καινὴν ἐκείνην Διαθήκην εἰς τὶς σελίδες τῆς ὁποίας εἶναι ἀκόμη ἀπορροφημένα δά- κρυφα εὐγνωμοσύνης καὶ ἀνακουφίσεως ποὺ στάλαξαν χωρὶς νὰ τὸ θέλω κατὰ τὴν μελέτην μου πάνω στὰ λόγια τοῦ Σωτῆρος μου. Ἀπὸ τὴν ἡμέρα ἐκείνη ἡ μοναδικὴ καὶ ἀποκλειστικὴ μου μελέτη ἦταν ἡ Καινὴ Διαθήκη τὴν ὁποίαν μελετοῦσα κατὰ μόνους δεκαπέντε

ὄρες τὸ ἡμερονύκτιο εἰς τρόπον ὥστε εἰς διάστημα δέκα μηνῶν εἶχα μάθει ἀπὸ στήθους ὀλόκληρη τὴν Καινὴ Διαθήκη μὲ μεγάλην ἐτοιμότητα καὶ πιστό- τητα μνήμης. Κατὰ τὴν περίοδον ἐκείνην πολὺ μὲ διεφώτισε σὲ πνευματικὰς ἀπορίας ἡ συστηματικὴ μελέτη ὄλων τῶν ὀμιλιῶν τοῦ Χρυσοστόμου ἐπὶ τῶν βιβλίων τῆς Καινῆς Διαθήκης.

Μετὰ αὐτὴν τὴν κατὰ μόνους μελέτην τῆς Και- νῆς Διαθήκης ἡ θεία ὁδηγία μὲ κατεῦθνε νὰ γνω- ριστῶ μὲ ἄλλους τρεῖς νέους ποὺ κι' αὐτοὶ ἐπί- σης διάβαζαν τὴν Καινὴν Διαθήκην. Ἦταν ἄνοι- ξις τοῦ 1911. Ἀπὸ αὐτὸν τὸν μικρὸν κύκλο τῶν τεσσάρων νέων ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ ξεπέταξε καὶ ἀνέπτυξε μέσα ἀπὸ πολλὰς δυσκολίας καὶ ἐμπόδια τὴ σημερινὴ Ἐλευθέρη Εὐαγγελικὴ Ἐκκλησία τῶν Ἀθηνῶν μὲ μέλη ἀπ' ὅλες τὶς κοινωνικὰς τάξεις, διανοουμένους καὶ χειρῶνακτες.

Τελειώνοντας τὴν ἱστορία τῆς μεταστροφῆς μου παρακαλῶ καθέναν ποὺ πιστεύει στὸν Χριστὸ νὰ δο- ξάσῃ καὶ εὐχαριστήσῃ τὸν Κύριον Ἰησοῦν ποὺ μὲ ἀνέχτηκε ἐχθρὸν καὶ διώκτην· καὶ ὄχι μόνον μὲ ἔσωσε ἀλλὰ στὸ πολὺ Του ἔλεος μὲ ἐκάλεσε εἰς τὴν ἔνδοξον διακονίαν τοῦ Εὐαγγελίου Του ἐπὶ τόσες δεκαετίες ἔκτοτε.

Β'

Ἄν κάποιος μὲ ρώταγε ποῖα εἶναι ἡ προσωπικὴ μου πείρα ἐπὶ σαράντα καὶ πλέον χρόνια, θὰ τοῦ ἀπαν- τοῦσα μὲ τὸ ἔξης χωρίο :

Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἐγενήθη εἰς ἐμὲ « σοφία ἀπὸ Θεοῦ, δικαιοσύνη τε καὶ ἁγιασμός καὶ ἀπολύ- τρωσις » (Α' Κορινθ. α' 30).

Κατὰ πρῶτον εὗρηκα στὸν Ἰησοῦν Χριστὸν τὴν ἀ π ὀ θ ε ο ὕ σ ο φ ί α ν. Τὴν σοφία τῶν ἀν- θρώπων ἐμελέτησα ἐπειδὴ ἐσπούδασα Μαθηματικά. Ἔγινα διδάκτωρ τῶν μαθηματικῶν. Ἐμελέτησα φυσικὰς ἐπιστῆμες καὶ φιλοσοφία. Ἀλλὰ ὅλη αὐτὴ ἡ γνῶσις δὲν θὰ μπορούσε νὰ μοῦ δώσῃ τὸν σωστὸ προσανατολισμὸ ὡς πρὸς τὸ μυστήριον τῆς ὑπάρξεως. Δηλαδή ὅλη ἡ γνῶσις αὐτὴ δὲν θὰ μοῦ ἐξηγοῦσε σωστὰ τί εἶμαι, τί πρέπει νὰ κάνω στὸν κόσμον καὶ ποῖα εἶναι ἡ τύχη μου μετὰ θάνατον.

Ἀπάντησι γιὰ ὅλα αὐτὰ τὰ ἐρωτήματα ἔλαβα ἀπὸ τὰ χεῖλη τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Μετὰ βαθειὰ ἱστο- ρικὴ ἔρευνα εὗρηκα ὅτι Αὐτὸς εἶναι ὁ μόνος στὴν ἱστορία τοῦ κόσμου ποὺ ἔχει νὰ παρουσιάσῃ διαπι- στευτήρια ποὺ τὸν καθορίζουν σὰν τὸ μοναδικὸ πρό- σωπο ποὺ μπορεῖ νὰ μᾶς δώσῃ σωστὴ ἀπάντησι σὲ κάθε ἐρώτημα, ὅπως τὸ ρολοῖ τοῦ ἀστεροσκοπεῖου εἶναι τὸ μόνο ποὺ μπορεῖ νὰ μᾶς δώσῃ τὴν ἀκριβῆ ὥρα.

Ἔτσι ἔμαθα ἀπὸ τὸ στόμα τοῦ Χριστοῦ τὴν δοξασιμένη ἀπάντησι ὅτι εἶμαι δημιούργημα τοῦ Θεοῦ καὶ ἔχω θεῖαν κλησιν νὰ μετέχω στὸ αἰώνιον συμπόσιον τῆς δόξης καὶ εὐλογίας μαζί Του.

Ἐγνώρισα πάλι ἀπὸ τὸν Χριστὸν ὅτι ὁ κόσμος μας αὐτὸς δὲν εἶναι ὁ τελικὸς καὶ αἰώνιος ἀλλὰ εἶναι ἕνας προσωρινὸς προθάλαμος στὸν ὁποῖο ἤρ- θαμε γιὰ νὰ δώσωμε ἐλεύθερα μιὰ ἀπάντησι « Ναὶ » ἢ « Ὄχι » στὴν παραπάνω ἔνδοξο κλησιν τοῦ Θεοῦ· καὶ νὰ κατευθύνουμε τὴν καρδιά μας σύμφωνα μὲ

τήν ἀπάντησί μας. Ἡ γνῶσις αὐτὴ μοῦ δίνει τὴν λύσι τοῦ μεγάλου προβλήματος τῆς ὑπάρξεως. Εἶναι ἡ ὑπέρτατη « Σοφία » πάνω ἀπὸ κάθε ἄλλη γνῶσι τοῦ αἰῶνος μας. Ὁ σημερινὸς ἄνθρωπος καὶ ὁ κόσμος ἔχουν μελετηθῆ ἀλλὰ τὰ συμπεράσματα ἀστόχησαν ὡς πρὸς τὴν ἀποστολὴν καὶ τὸν προορισμὸν τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ κόσμου. Ἔτσι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς εἶναι γιὰ μένα ἡ πολῦτιμος Σοφία τοῦ Θεοῦ. Καὶ ὄχι μόνον τοῦτο.

Δεύτερον, εὗρηκα Αὐτὸν ὄχι μόνον ὡς ὑπέρτατην Σοφίαν ἀλλ' ἐπὶ πλέον ὡς τὸν Σωτῆρα ἀπὸ τῶν ἁμαρτημάτων μου ἐνώπιον τῆς δικαιοσύνης τοῦ Θεοῦ.

Ἄκουσα ἀπὸ τὸ στόμα Του — καὶ ἡ συνειδήσις μου βαθέως τὸ ἀποδέχεται — ὅτι εἶμαι ἁμαρτωλὸς, δηλαδὴ ὅτι ζοῦσα μακριὰ ἀπὸ τὸν Θεὸν ἐνεργῶν ἀντίθετα πρὸς τὸ θέλημά Του. Καὶ ὅταν τὸ φοβερὸ πρόβλημα ὑψώθηκε ἐμπρὸς μου, πῶς θὰ μπορούσα νὰ ἱκανοποιήσω τὴν θεϊαν τάξιν καὶ νὰ ἀποκτήσω εἰρήνην μὲ τὸν Θεὸν καὶ τὴν συνειδήσιν μου, πάλιν εἰς τὸν Χριστὸν εὗρηκα τὴν μεγάλην καὶ θαυμαστὴν λύσιν τοῦ προβλήματος αὐτοῦ πού δὲν θὰ ἐλύετο ἀπὸ κανένα ἄνθρωπο ὅποιος καὶ νᾶταν.

Εὗρηκα ὅτι ὁ Χριστὸς ἐπὶ τοῦ σταυροῦ κατὰ θεϊαν πρόθεσιν εἶναι ὁ ἀντικαταστάτης μου πρὸ τῆς θεϊας δικαιοσύνης πρὸς ἐξίλασιν τῶν ἁμαρτιῶν μου. Εὗρηκα ὅτι ὁ σταυρὸς τοῦ Γολγοθᾶ εἶναι τὸ ἀποτέλεσμα συνθέσεως τῆς χάριτος καὶ τῆς δικαιοσύνης σ' ἓνα Σχέδιο πού μοῦ χορηγεῖ πλήρη συγχώρησι καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ. Δηλαδὴ εὗρηκα τὸν Χριστὸν ὡς τὸν Τῖδον τοῦ Θεοῦ πού κατὰ θεϊαν ἀγάπην ἐσήκωσε ἐπάνω Του τὴν ἁμαρτίαν μου καὶ μὲ παρέστησε ἄσπιλον καὶ δικαιομένον στὴν παρουσία τοῦ Θεοῦ. Ἔτσι εὗρηκα τὸν Ἰησοῦν ὡς τὴν δικαιοσύνην μου. Καὶ ὄχι μόνον τοῦτο.

Τρίτον. Ὁφείλω νὰ ζῶ μίαν ζωὴν ἐναρμονισμένην πρὸς τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ μόνος μου δὲν μπορῶ νὰ ἐπιτύχω αὐτὴν μὲ τίς προσπάθειές μου. Συναντῶ ἀνυπέρβλητα ἐμπόδια, ὡς ἐκ τῆς ἐκπεσμένης φύσεώς μου.

Ἔμαθα ἀκόμη ἀπὸ τὰ χεῖλη τοῦ Χριστοῦ ὅτι ἡ ἀγιασμένη αὐτὴ ζωὴ εἶναι ἔξω ἀπὸ ἐμέ· ἀνήκει εἰς Αὐτὸν ἐπειδὴ Αὐτὸς εἶναι ἡ ζωὴ μου. Καὶ ἀνυψώνοντας τὴν καρδιά μου εἰς τὸν ἐπουράνιον καὶ δοξασιμένον Χριστὸν δέχομαι ἀπὸ αὐτὸν τὴν ἀγιασμένην Ζωὴν, ὅπως δέχομαι τίς ἀχτίδες τοῦ ἡλίου ἀπὸ τὸν ἡλιακὸν δίσκον.

Ἔτσι εὗρηκα ἀκόμη τὸν Χριστὸν ὡς ἀγιασμόν μου. Ἀλλὰ καὶ πάλιν τοῦτο δὲν εἶναι τὸ ὅλον.

Τέταρτον. Ἐνοικῶ εἰς ἓνα σῶμα γεμάτο ἀπὸ ἀδυναμίας καὶ ὑποκειμένο στὸ θάνατο. Ἄν ἐπρόκειτο νὰ τὸ φέρω εἰς ὀλόκληρον τὴν αἰωνιότητα θὰ ἦταν γιὰ μένα πηγὴ ἀθλιότητος καὶ θλίψεως. Ἀλλὰ καὶ ἐδῶ ἔχω τὴν διακήρυξι ἀπὸ τὰ χεῖλη τοῦ Ἰησοῦ ὅτι μόνος Αὐτὸς σὲ μία ἐπίσημη ἡμέρα θὰ μοῦ δώσῃ ἄφθαρτο καὶ ἔνδοξο σῶμα, ὥστε νὰ ὀλοκληρωθῶ μέσα στὴν δική Του τελειότητα καὶ δόξα.

Συνεχίζοντας εὗρηκα τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν ὡς τὴν ἀπὸ Θεοῦ Σοφίαν μου, τὴν Δικαιοσύνην μου τὸν Ἄγιασμόν μου καὶ τὴν Ἀπολύτρωσιν· δηλαδὴ εὗρηκα τὰ πάντα εἰς αὐτόν. Εἶναι γιὰ μένα τὸ Α καὶ τὸ Ω, ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος τῆς ζωῆς μου ἐδῶ κάτω καὶ

γιὰ τὴν ἀτέρομη αἰωνιότητα.

Στὸν αἰῶνα μας σήμερα ἔχομε πολλές ἀξιοθαύμαστες ἐπιστημονικὰς ἐφευρέσεις καὶ πολυάριθμες ἀνέσεις γιὰ τὴν καθημερινὴν μας ζωὴ. Θάλεγε κανεὶς ὅτι θάμαστε ἡ εὐτυχέστερη γενεὰ τῆς Ἰστορίας. Ἀλλὰ τὰ γεγονότα μαρτυροῦν γιὰ τὸ ἀντίθετο. Γιατὶ ποτὲ πρωτύτερα δὲν ἐχύθησαν τόσοι ποταμοὶ αἱμάτων, ποτὲ τόσα δάκρυα. Ποτὲ τόσα ἐρείπια δὲν ἐκάλυψαν τὴν ὄψιν τῆς γῆς καθὼς στὴν γενεὰ μας.

Αὐτὴ εἶναι μία πειραματικὴ ἀπόδειξι ὅτι ὁ μηχανικὸς μας πολιτισμὸς δὲν περικλείει τὸ ἀληθινὸ νόημα τῆς ζωῆς. Ὅτι δὲν μπορεῖ νὰ μᾶς χορηγήσῃ πραγματικὴ εἰρήνη στὴν καρδιά, γνήσια ἀδελφικὴ ἀγάπη καὶ τὴν ἀνύψωσί μας στοὺς ὀρίζοντες τῆς αἰωνίας ζωῆς.

Εἶναι κάτι πού ἔχει τὴν μεγαλείτερον σημασίαν καὶ πού λείπει στὴν γενιά μας. Καὶ τοῦτο εἶναι τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ στὶς καρδιὰς τῶν ἀνθρώπων, αὐτὸ εἶναι πού λείπει ἀπὸ τὸν σημερινὸ ἄνθρωπο. Δηλαδὴ τὸ Πνεῦμα πού χορηγεῖ ὁ Χριστὸς σὲ ὅποιον πιστεύει σ' Αὐτόν. Καλεῖ πρὸς Αὐτὸν κάθε ψυχὴ νὰ τῆς δώσῃ τὸ Ἔδω τῆς Ζωῆς πού θὰ τὴν ξεδιψάσῃ.

Ὅποιος μένει μακριὰ ἀπὸ τὸν Χριστὸν δὲν μετέχει τοῦ Πνεύματός Του ἐπειδὴ τὸ Πνεῦμα αὐτὸ ἀποσκοπεῖ νὰ ἐνθρονίσῃ τὸν Ἰησοῦν στὴν καρδιά μας. Πῶς λοιπὸν νὰ ἔρθῃ στὴν καρδιά ἀνθρώπων πού ἐκ τῶν προτέρων ἀρνοῦνται τὴν ἱστορικότητα τοῦ Χριστοῦ τῶν εὐαγγελίων ἐξ αἰτίας τῆς ἀπιστίας τους. Τοῦτο εἶναι ἠθικῶς ἀδύνατον.

Χρειαζόμαστε λοιπὸν σήμερα Πανεπιστήμια καὶ Ἀκαδημίες ὄχι γιὰ τὴν προώθησι τοῦ μηχανικοῦ ἢ διανοητικοῦ πολιτισμοῦ ἀλλὰ γιὰ νὰ ὀδηγηθοῦν οἱ ἄνθρωποι στὸν Χριστὸν μὲ μετάνοια καὶ πίστι καὶ τὸ δοξασιμένο αὐτὸ ἔργον εἶναι τὸ ἔργον τῆς ἐκκλησίας Του.

Χωρὶς τὸν Χριστὸν χάνομε δυὸ ζωές, τὴν παροῦσαν καὶ τὴν αἰωνίαν. Χάνομε τὴν παροῦσαν ζωὴν, ἐπειδὴ μία ζωὴ πού διανύεται χωρὶς τὴν γνῶσιν τοῦ σχεδίου τοῦ Θεοῦ καὶ μέσα σὲ ἁμαρτωλὰ πάθη δὲν εἶναι Ζωὴ ἀλλὰ ἄθλια δουλεία.

Ἀντίθετα μὲ τὸν Χριστὸν κερδίζομε δυὸ ζωές, τὴν παροῦσα καὶ τὴν αἰώνια.

Ὅσον ἀφορᾷ τοὺς ἀπίστους· μὴ δίνετε προσοχὴν στὰ λόγια καὶ τὰ βιβλία τους. Ἡ ἀποστασία τους δὲν ἔχει οὔτε τὸ ἐλάχιστον ἀληθὲς θεμέλιον. Ἐπὶ πολλὰ χρόνια τὰ ἐρεῦνησα αὐτά, μὲ μαθηματικὴν, θὰ λέγαμε, προσοχή. Ἀφοῦ ἀνάλυσα βαθιὰ ὅλα τὰ συμπεράσματά τους εὗρηκα ὅτι ἐκ τῶν προτέρων καὶ ὡς μὴ ἔδει ὑποστηρίζουν ὅτι « τὸ ὑπερφυσικὸν δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ὑπάρχῃ » καὶ ἔτσι ἡ θέλησίς τους καὶ ὁ νοῦς τους μένουν στὴν προκατάληψιν καὶ δὲν μποροῦν νὰ ἰδοῦν τὴν ἔνδοξον ἀλήθειαν τοῦ Εὐαγγελίου. Εἶναι πρόθυμοι νὰ πιστέψουν ὅτιδὴποτε ἄλλο ἐκτὸς ἀπὸ αὐτὸ πού πρέπει νὰ πιστέψουν. « Ἀπίστοι, εἴσθε οἱ πλέον εὐπιστοὶ » λέγει ὁ Πασκάλ.

Καὶ τώρα, ἀγαπητοί μου ἐν Χριστῷ, σᾶς παρακαλῶ νὰ δεχθῆτε ἐκ μέρους μου — τοῦ ἐλαχίστου μεταξὺ τῶν ὑπηρέτων τοῦ Χριστοῦ — τὴν παρακάτω προτροπήν :

“ΚΑΙΤΟΙ ΑΠΟΘΑΝΩΝ ΕΤΙ ΛΑΛΕΙ,,

‘Ομιλία τοῦ κ. MIX. ΚΥΡΙΑΚΑΚΗ στὴν κηδεία τοῦ Κ. Μεταλληνοῦ

«Ὁ Κύριος εἶναι ὁ ποιμὴν μου... Καὶ ἐν κοιλάδι σκιάς θανάτου ἐὰν περιπατήσω, δὲν θέλω φοβηθῆ κακόν· διότι ἐσὺ εἶσαι μετ’ ἐμοῦ· ἡ ράβδος σου καὶ ἡ βακτηρία σου, αὐτὰι μὲ παρηγοροῦσιν».

«Ἐγὼ εἶμαι ἡ ἀνάστασις καὶ ἡ ζωὴ· ὁ πιστεύων εἰς ἐμέ, καὶ ἂν ἀποθάνῃ, θέλει ζῆσει.»

«Καὶ ὅστις ζῆ καὶ πιστεύει εἰς ἐμέ, μετέβη ἤδη ἐκ τοῦ θανάτου εἰς τὴν ζωὴν».

ΤΙΣ καρδιές μας τίς συνέχει ἡ συγκίνησις καὶ ἡ θλίψις διὰ τὸν χωρισμὸν, ἀλλὰ καὶ τίς στηρίζει καὶ τίς παρηγορεῖ ὁ Λόγος τοῦ Χριστοῦ καὶ ἡ ἐλπίδα τοῦ θριάμβου καὶ τῆς αἰωνίου δόξης.

‘Ολόκληρος ἡ κοινωνία τῶν Ἑλλήνων Εὐαγγελικῶν αἰσθάνεται ὅτι ἀπέρχεται — ὁ Κύριος τὸν ἐκάλεσε — σεβαστὸς καὶ ἀγαπημένος πατέρας καὶ φίλος, πολῦτιμος σκαπανεὺς καὶ ἐργάτης τοῦ εὐαγγελίου. Πόσοι ἀπὸ τοὺς παρόντας ἐδῶ, καὶ πόσοι ἄλλοι πέρα ἀπὸ τὴν περιφέρειαν τῆς πρωτεύουσας, θὰ ἤμποροῦσαν νὰ ἐνθυμηθοῦν τὰ λόγια τοῦ ἀπ. Παύλου τὴν ὥραν αὐτὴν ποῦ προσήλαμε νὰ ἀποχαιρετήσωμεν τὸ ἐπίγειον σκήνωμα τοῦ ἀειμνήστου ἀδελφοῦ καὶ φίλου μας, τοῦ Κ/νου Μεταλληνοῦ: «Ἐὰν ἔχετε μυρίους παιδαγωγούς ἐν Χριστῷ, δὲν ἔχετε ὅμως πολλούς πατέρας. Ἐπειδὴ ἐγὼ σὰς ἐγέννησα ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ διὰ τοῦ Εὐαγγελίου.»

Πόσοι ἀπὸ μᾶς ποῦ τὸν πλησιάσαμε ἀπὸ πιὸ κοντὰ καὶ ἐνώσαμε τὸν παλμὸ μιᾶς καρδιάς ποῦ τὴν ἐγένισε ἡ ἀγάπη τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, δὲν ἀκούσαμε μέσα ἀπὸ τὸ βάθος τῆς, καὶ δὲν ἀκούμε ἀκόμα: «Τίς ἀσθενεῖ, καὶ δὲν ἀσθενῶ; τίς σκανδαλίζεται καὶ ἐγὼ δὲν φλέγομαι;» Γιατὶ ἡ καρδιά τοῦ ἀδελφοῦ, ὅπως καὶ ἡ ζωὴ τοῦ ὄλου, ἦτανε μιὰ καρδιά καὶ μιὰ ζωὴ γεμάτη. Μιὰ ζωὴ φωτεινὴ, μιὰ πορεία κάτω ἀπὸ τὸ φῶς τοῦ Χριστοῦ. Γιαυτό, καίτοι ἀποθανόν, ἔτι λαλεῖ.

Ἀπὸ τὰ νεανικά του χρόνια — φοιτητῆς ἀκόμα — μετὰ τὴν δίψα τῆς ἀλήθειας ἀναζήτησε. Μετὰ τὴν δίψα τῆς ἀλήθειας ἐκρούσε. Μετὰ τὴν δίψα τῆς ἀλήθειας ἐρεύνησε. Καὶ ὁ Θεὸς ἄκουσε τὴν εἰλικρινῆ κραυγὴ τῆς νεανικῆς φοιτητικῆς ψυχῆς τοῦ Κ/νου Μεταλληνοῦ. Καὶ τὸν ὠδήγησε εἰς τίς γλοσσῆς βουακῆς τῆς ἀλήθειας τοῦ εὐαγγελίου.

Ἄρχισε ἡ κατ’ οἶκον ἐκκλησία, καὶ ἄπλωσε τὴν μαρτυρίαν του στὶς τάξεις τῆς Ἑλληνικῆς κοινωνίας, καὶ ἔφθασε ἡ μαρτυρία του ἐκεῖ ὅπου δὲν εἶχε φθάσει ἕως ὅτου ὁ Κ/νος Μεταλληνὸς ὕψωσε τὴν σημαίαν τοῦ εὐαγγελίου. Ἀξέγραστες θὰ μείνουν οἱ πρωτοποριακῆς πρωτοβουλίαις του. Στὴν παλαιὰν Βουλὴν ἡ μαρτυρία του ἔκαμε, στὰ ἐδώλια ἐκείνα ὅπου ἱστορικοὶ ἄνδρες ὑπῆρξαν τὸ ἔθνος μετὰ ἄλλους τρόπους, νὰ ἀκουστῆ μετὰ ἀπόλυτα ὁ Χριστὸς καὶ ἡ ἐν Χριστῷ σωτηρία, ὡς ἡ μοναδικὴ ἐλπίδα γιὰ τὴν ἀναγέννησιν τοῦ ἁθνοῦ μας καὶ τοῦ λαοῦ μας.

Καὶ ὁ Κύριος τὸν εὐλόγησε. Ἐτίμησε τὴν διακονίαν του. Καὶ σήμερα θλιμμένοι διότι ὁ Κύριος τὸν ἐκάλεσε κοντὰ Του, ζητοῦμεν νὰ ἀξιολογήσωμεν καὶ νὰ ἐνοήσωμεν περισσότερον τὴν σημασίαν τῆς εὐλογημένης αὐτῆς μαρτυρίας καὶ πορείας.

‘Ο ἐργάτης ὁ ἀκούραστος ἀνεπαύθη. ‘Ο ὁδοιπόρος ἐφθασε εἰς τὸ τέρμα τῆς πορείας του. ‘Ο ἀγωνιστῆς ἀντικρύζει τώρα στὶς ἄλλες ἀκτὲς τῆς αἰωνιότητος Ἐκεῖνον ὁ Ὅποιος τὸν ἐκάλεσε, Ἐκεῖνον ὁ Ὅποιος τὸν ἔστειλε, Ἐκεῖνον, ὁ Ὅποιος τὸν παρέλαβε καὶ εὐρίσκειται εἰς τὸ φῶς καὶ τὴν παρουσίαν, τὴν γαλήνην καὶ τὴν δόξαν Ἐκεῖνου, καὶ ἀντικρύζει τὸν στέφανον τῆς ζωῆς.

‘Ο καλὸς καὶ ἀγαθὸς φίλος ὄλων μας, εἶναι τώρα ἐπάνω

εἰς τὸν αἰώνιον φίλον μας τὸν Ἰησοῦν Χριστόν, τὸν Σωτῆρα μας. ‘Ο ἄνθρωπος ποῦ τοὺς εἶχε κάμε ὄλους φίλους, ὁ Κ/νος Μεταλληνὸς ποῦ δὲν εἶχε κανένα ἐχθρόν, γιατί ἀνοίγει τὴν καρδιά του καὶ τοὺς ἀγκάλιαζε ὄλους.

Ἀδελφοί μου, ἂν μπορούσε γιὰ μιὰ ἀκόμα φορὰ ἀπὸ αὐτὸ τὸ βῆμα νὰ μᾶς μιλήσῃ, θὰ μᾶς ἔλεγε τὰ ἴδια λόγια, τὰ ἴδια λόγια ποῦ μᾶς εἶπε μετὰ τὴν ζωὴν του, μετὰ τὸ παράδειγμά του καὶ τὰ κηρύγματά του: «Βρῆκα εἰς τὸν Χριστόν τὴν οὐσίαν τῆς ζωῆς. Βρῆκα εἰς τὸν Χριστόν τὴν χαρὰν τῆς ζωῆς. Βρῆκα εἰς τὸν Χριστόν τὴν δύναμιν νὰ νικῶ. Βρῆκα εἰς τὸν Χριστόν τὸ μυστικὸ νὰ μπορῶ νὰ σαγγηνοῦ τὸς ἀνθρώπους μετὰ τὰ λόγια Ἐκεῖνου, μετὰ τὸ δῆχτυ τοῦ Εὐαγγελίου. Πηγαίνω τώρα εἰς τὴν χαρὰν ὅπου μοῦ ἔχει ἐτοιμάσει ὁ Κύριός μου. Αἰσθάνεσθε ὄφρανοι; Δὲν σὰς ἀφῆκα ὄφρανοῦς. Σὰς ἤραβόνισα καὶ σὰς συνέδεσα μετ’ Ἐκεῖνον ποῦ θὰ εἶναι ὁ ἀχώριστος Φίλος σας. Ἀγαπήστε Τον περισσότερον. Ὑποταχθῆτε σ’ Αὐτόν. Νὰ γεμίση ἡ ζωὴ σας ἀπὸ νόημα καὶ δύναμιν καὶ χάριν καὶ ἡ ὑπηρεσία σας ἀπὸ καρποφορίαν καὶ θρίαμβον. Τὸ νὰ εἶμαι μετὰ τὸν Χριστόν εἶναι πολὺ καλύτερα. Ὅσο ἤμουνα μαζί σας, ἔδωσα ὅσες δυνάμεις μοῦ ἔδωσεν ὁ Κύριος, εἰς τὴν ὑπηρεσίαν Του καὶ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν σας. Μέχρι τὴν τελευταίαν στιγμὴν, ἐπάνω στὶς ἐπάλλξεις, ἐπάνω εἰς τὴν ὑπηρεσίαν, ἐνῶ διένειμα τὸν ἄρτον τῆς ζωῆς, ἐνῶ σὰς μοίραζα ἀκόμα ἀπὸ τὴν αἰώνια τροφὴ τὸ μέγα τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ, ἦρθε ἡ κλήσις γιὰ μένα. Πῆρα πολλὰς φορὰς μαζί σας τὸν ἄρτον καὶ τὸ ποτήριον. Τώρα, στὴ Βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, θὰ περιμένω νὰ τὸ πιῶ μαζί σας — νέον οἶνον — καὶ νὰ εὐφρανθῶ ὅταν θὰ σὰς συναντήσω ὄλους».

Τέτοια ἔχσαν τὰ μηνύματα ποῦ θὰ μᾶς ἐδίδο ἐκεῖ ἀπὸ τὸν ἀδελφὸς μας. Αὐτὰ εἶναι ποῦ, καίτοι ἀποθανόν, ἔτι λαλεῖ πρὸς ἡμᾶς.

Μᾶς δείχνει τὴν ἀνοιχτὴ ἀγκάλια τοῦ Χριστοῦ καὶ μᾶς λέγει: «Βεβαιωθείτε, κάμετε βεβαίαν τὴν κλήσιν καὶ τὴν ἐκλογὴν σας. Ἀδελφὴ εἶναι ἡ στιγμὴ ὅπου ὁ Θεὸς θὰ σὰς καλέσῃ. Δὲν ξέρουμε τὴν ὥραν ἢ τὴν στιγμὴν οὔτε γίνεται διακρίσις ἡλικίας».

Ἐπέτρεψεν ὁ Κύριος, τὸν ἐκάλεσε στὴν ὄριμη ἡλικία, ἂν καὶ περιμέναμε πολὺ περισσότερα χρόνια — ἄγνωστες εἶναι οἱ βουλὰς τοῦ Κυρίου, ἅς ἔχη δόξαν τὸ ὄνομά Του — ἀλλὰ ποῦ γνωρίζεις ἐὰν ἀπόψε, ἐὰν αὔριο, σὺ ψυχῆ, ποῦ δὲν ἐνέδωσας ἀκόμα, κληθῆς ἀπὸ τὸν κόσμον; ‘Ο Κ/νος Μεταλληνὸς, μετὰ τὴν γλυκεῖα καὶ γεμάτην χάριν μαρτυρίαν του, σὲ προσκαλεῖ καὶ σοῦ λέει: «Ἐγὼ ἐτελείωσα τὸν δρόμον μου. Ἐφθασα. Ἐφθασα εἰς τὴν παρουσίαν τοῦ Κυρίου μου. Σὺ, ποῦ βρίσκεσαι; Πάρε τὸν δρόμον. Κρατήσου γερὰ ἀπὸ τὸν Χριστόν».

Κι’ ἂν στὸν καθένα λήῃ αὐτὸ, ἂν καὶ στὶς ἐκκλησίες μας λέει: «Γεμίστε τίς καρδιές σας μετὰ ἀγάπην, ἐργασθῆτε ἐνωμένως γιὰ τὴν ἐξάπλωσιν τοῦ εὐαγγελίου, ὁ Θεὸς ἔχει καρπὸν πολὺν σὲ τοῦτον τὸν λαόν», ἅς κρατήσουμε αὐτὴ τὴν μαρτυρίαν σὰν τὴν πνευματικὴ κληρονομία ποῦ μᾶς ἀφῆνε ὁ Κ/νος Μεταλληνὸς.

Κι’ ἐνῶ ἀποχαιρετίζουμε τὸ ἐπίγειον σκῆνωμα του, ἅς δώσουμε δόξαν εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστόν καὶ ἅς φιλοτιμηθοῦμε, ἀκολουθοῦντες τὰ ἔγχη ἐκείνων οἱ ὅποιοι προεπορεύθησαν, νὰ κρατήσωμεν τὴν σημαίαν τοῦ εὐαγγελίου ὑψηλά.

Καὶ εἰς τὸ τέλος, νὰ ἀξιώσῃ ὄλους μας ὁ Θεὸς, νὰ φύγωμεν μετὰ τὴν ἴδια βεβαιότητα, νὰ φύγωμεν μετὰ τὴν ἴδιαν πεποίθησιν, μετὰ τὸν ἴδιον θρίαμβον καὶ μετὰ τὴν ἴδιαν νίκην.

«Ποῦ θάνατε τὸ κέντρον σου; Ποῦ ἀῆθ ἡ νίκη σου; Εἶναι πολὺ πλέον καλύτερα νὰ εἶμαι μετὰ τὸν Χριστόν».

Κι’ ἅς εἶναι αἰωνία ἡ μνήμη τοῦ ἀδελφοῦ μας.

Μείνετε σταθεροὶ στὴν πίστιν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ὡς τοῦ αἰωνίου Τίου τοῦ Θεοῦ. Μείνετε ἀμετακίνητοι εἰς τὴν πίστιν τῆς ἐνσαρκώσεώς του πρὸς σωτηρίαν μας διὰ τοῦ ἀπολυτρωτικοῦ αἱματός Του. Σταθῆτε στὴν πίστι τῆς σωματικῆς ἀναστάσεώς Του ἀπὸ τῶν νεκρῶν, εἰς τὴν ἀνάληψίν Του, καὶ εἰς τὴν δευτέραν Του ἔλευσιν γιὰ μᾶς. Μιλάτε καθημερινὰ διὰ τῆς προσευχῆς σας πρὸς τὸν οὐράνιον Πατέρα σας καὶ πρὸς τὸν Κύριον Ἰησοῦν Χριστόν, καὶ μελετᾶτε ἀκούραστα τίς ἱερὲς

Γραφὰς ποῦ εἶναι ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ σὲ γλῶσσα ἀνθρώπινη, ἀγαπάτε ὁ ἕνας τὸν ἄλλον μετὰ πνεῦμα ἀδελφικὸν ἐν Χριστῷ καὶ ἀγαθοποιεῖτε ἀκόμα καὶ τοὺς ἐχθρούς σας ἐπειδὴ δὲν ξέρουν τί κάνουν. Αὐτὴ εἶναι ἡ ἀληθινὴ Ζωὴ. Αὐτὴ εἶναι ἡ χαρούμενη ζωὴ γιὰ τὴν ὁποία θρυσκόμαστε σ’ αὐτὴ τὴ γῆ.

Καὶ τώρα εὐχομαι εἰς ὄλους σας κάθε εὐλογίαν ἀπὸ τὸν οὐράνιον Πατέρα μας καὶ τὸν Κύριον Ἰησοῦν Χριστόν.

Κ. Μ.

ΣΑΛΠΙΣΜΑ

“ΣΚΕΥΟΣ ΕΚΛΟΓΗΣ,,

Όμιλία του κ. ΒΑΣ. ΚΑΤΣΑΡΚΑ

στην κηδεία του Κ. Μεταλληνού

Ο ΘΕΟΣ έδωσε στο στόμα δύο άγιων ανθρώπων της Παλαιάς Διαθήκης μία φράση η οποία δεν βρίσκεται σε κανένα ανθρώπινο σύγγραμμα. Στο στόμα του Ίησού του Ναυή πρώτον και κατόπιν εις το στόμα του Δαβίδ, όταν δι' αποκαλύψεως Θεού έλαβον πληροφορίαν ότι θα μετατεθούν απ' αυτόν τον κόσμον της θλίψεως και ματαιότητος, για να φερθούν εκεί όπου ο Θεός τους καλούσε. Ο Ίησούς του Ναυή εκάλει τους Ισραηλίτας και τους ειπε : « Ίδού, εγώ πορεύομαι την οδόν πάσης της γης ». Το ίδιο επανέλαβε ο Δαβίδ, με μία μικρή διαφορά, όταν εκάλει τον Σολομώντα και του ειπε : « Παιδί μου, εγώ υπάγω την οδόν πάσης της γης ».

Και η οδός πάσης της γης είναι αυτό το οποίο βλέπουμε μπροστά μας. Έκείνο το οποίον αποτελεί, κατά την έκφραση των ανθρώπων, την κοινή μοίραν κάθε ανθρώπου που ήρθε εδώ στον κόσμο. Εκείνο το οποίον είναι το ασφαλέςτερον, ότι μία μέρα θα γευθούμε, το πικρό ποτήρι του θανάτου.

Τα δάκρυα είναι κάτι το οποίον έδωσε ο Θεός ως μίαν φυσικήν διέξοδον στον πόνο και στην θλίψη των ανθρώπων. Και οι πιστοί έχουν δικαίωμα να κλαίνε. Κι' έχουμε πιστούς ανθρώπους, άγιους της Αγίας Γραφής, οι οποίοι ζήτησαν από τον Θεό δάκρυα, όπως ο Ίερομίμας ο οποίος ειπε « ειθε να ήτο η κεφαλή μου πηγή δακρύων και τα μάτια μου να είχαν άλλη μία πόρτα από την οποία να τρέγαν τα δάκρυα ». Και σε μία άλλη περίπτωση, του Ίωβ, ο Ίωβ λέγει, « Να τρέξω, να φύγω, να θρεθώ κάπου να κλάψω, να χαθώ στο παράπονό μου, να πω στα δάκρυά μου, να τα χορτάσω ». Εάν εμείς κλαίμε τον αποχωρισμόν ενός τόσο αγαπητού μας αδελφού, τον κλαίμε διότι από ανάμυσά μας τον χάσαμε, χάσαμε την συντροφιά του, χάσαμε την παρουσία του, χάσαμε εκείνο το οποίο γέμιζε τις καρδιές μας και μας χορταίνει. Οι άνθρωποι κλαίνε και φτάνουν στην απελπισία, στην απόγωση, διότι στα βάθη της συνειδήσεως των ξέρουνε ότι ο αποχωρισμός είναι τέλειος και παντοτεινός. Για μας δεν είναι τέτοιος. Για μας είναι ένας προσωρινός αποχωρισμός.

Ο Χριστός μέσα στη ζωή μας ήρθε κάποια μέρα και μας επεσκέφθηκε και λέγει ο απ. Παύλος ότι ο Θεός μας ηγάπησεν και μας έδωσεν αιώνιαν παρηγορίαν και αγαθήν ελπίδα διά της χάριτος. Μας λέγει, ότι ο Ίησούς Χριστός ήρθε και κατήργησε τον θάνατον, έφερε δε εις φώς την ζωήν και την αφθαρσίαν διά του Ευαγγελίου. Τα χείλη του Ίησού Χριστού μας θεβαίωνουν ότι όποιος πιστεύει εις Αυτόν έχει ζωήν αιώνιον. Η ζωή αυτή αρχίζει απ' αυτόν τον κόσμον, και ο αγαπητός αδελφός μας Μεταλληνός εκάμην μίαν μετάστασιν απ' αυτή την ζωήν εις την όντως ζωήν την οποίαν του είχε δώσει ο Θεός διαρκούσης της υπέρβειως του και του βίου του κάτω εδώ στον κόσμο, και ήδη έχει εισέλθει εις την όντως ζωήν. Διότι ο Ίησούς Χριστός ελθών, για κεινους οι οποίοι τον δέχονται και τον πιστεύουν, μας ανεγέννησεν εις ελπίδα ζωσαν. Η ελπίς αυτή μας ήνωσε με τον ζώντα Θεόν. Η ελπίς αυτή είναι αγαθή, διότι πηγάζει από την αγαθότητα της καρδιάς του Θεού και μας ένώνει με τον αιώνιον Θεόν. Και την ονομάζει ο Λόγος του Θεού μακαρίαν ελπίδα. Έπειδή διά της πίστεως ένούμεθα με τον Χριστόν, όπως ένώθηκε ο αγαπητός μας αδελφός όταν εκλήθη να γνωρίση την χάριν του Θεού. Η ένωσις αυτή είναι ζωτική ένωσις, είναι ένωσις με αυτόν τον Ίησούν Χριστόν, και επειδή ο Χριστός δεν σβύνει ποτέ, η ελπίς αυτή ουδέποτε μικραίνει, εξαλειφεται η παύει. Και ουδέποτε διαψεύδεται. Είναι η ελπίδα εκείνη η οποία κράτησε γενnees δόκληρες άγιων ανθρώπων και είναι η ελπίδα εκείνη η οποία διατήρησε τον αδελφόν μας μέσα στην πίστιν. Είναι η ελπίδα εκείνη για την οποίαν πάντοτε όμιλει. Η ελπίς της ελεύσεως του Ίησού Χριστού, της συναντήσεως με τον Ίησούν Χριστόν η ακόμα και η ελπίς ότι μία μέρα ίσως μεμονομένως θα τον καλούσε ο Θεός καθ' όν τρόπον τον εκάλει για να

τον εισαγάγη μέσα στην ανάπαυση και τη χαρά του Ουρανού. Διότι λέγει ο Λόγος του Θεού : « Ίδού, μυστήριον λέγω εις εσάς· πάντες μὲν δὲν θέλομεν κοιμηθῆναι, πάντες όμως θέλομεν μεταμορφωθῆναι, . . . Διότι πρέπει το φθαρτόν τουτο να ένδυσθῆ αφθαρσίαν, και το θνητόν τουτο να ένδυσθῆ άθανασίαν, τότε θέλει γείνει ο λόγος ο γεγραμμένος· κατεπόθη ο θάνατος εν νίκη » (Α' Κορινθ. ιε' 51 - 54). Μία μέρα στα ουράνια άγια του Θεού, όταν θα ένδυσουμε το κατοικητήριό μας το ουράνιο, θα εκλείψη κάθε δάκρυ και κάθε στεναγμός και ο Θεός θα σπογγίση τα δάκρυά μας. Αυτή είναι η μερίς η μακαρία του αγαπητού μας αδελφού. Κι' ενώ λυπούμεθα διότι έφυγεν από κοντά μας, χαιρούμεν διότι εύρισκxται μέσα στην μακαριότητα και μας περιμένει να τον συναντήσουμε. Και η ελπίς της συναντήσεως ως παρηγορήση τις θλιμένες καρδιές όλων μας και ιδιαίτερώς της αγαπητής μας αδελφής Άλκημνης.

Όταν απέθανε ο Άβενήρ, ο Δαβίδ μάζεψε τον λαό και τους λέει : « Ξέρετε ότι σήμερα απέθανε στρατηγός και μέγας εν τῷ Ισραήλ ; » Και θα μου επιτρέψετε να επαναλάβω. Απέθανε αδελφός μας εν Χριστῷ, απέθανε φίλος μας πιστός, απέθανε συμπαραστάτης μας, απέθανε στοργικός πατέρας μας. Για μένα και για πολλούς, μέγας υπήρξε ο Μεταλληνός. Μέγας στην απλότητά του, σαν του μικρού παιδιού. Μέγας στο πνεύμα της ταπεινοφροσύνης — δεν ξέρω αν γνώρισα δεύτερον άνθρωπο τόσο ταπεινό όπως τον αγαπητόν μας. Μέγας εις το να συγχωρή όλους, μέγας εις το να μη βρισκx ηνα λόγο πικρό να πῆ σε κανέναν. Μέγας εις το να δέχεται όλους, μέγας εις το να άγαλιάζη όλους. Μέγας και με τους μεγάλους, μεγάλους και με τους μικρούς.

Άλλ' εκείνο που τον καθιστά για μας, οι οποίοι τόσο τον αγαπήσαμε και τον ζήσαμε, μεγάλον, συνίσταται εις το ότι απέτέλεσε σκευός εκλογής δια τον Θεόν. Και σκευός εκλογής απέτέλεσεν όχι μόνον γι' αυτές τις ιδιαίτερες και τόσο πολλές αρετές του, τις οποίες ίσως γνωρίζουν καλλίτερα από μένα πολλοί αδελφοί, αλλά σκευός απέτέλεσε για ένα σχέδιο του Θεού το οποίο ο Θεός είχε κρυμένο μέσα στη βουλή Του και μέσα στο θέλημα το δικό Του.

Οι παλαιότεροι έχουμε ζήσει την ιστορία της Ευαγγελικής Εκκλησίας της Ελλάδος και θυμόμαστε πόσον όλιγοί ήμεθα κάποτε. Δύο εκκλησίες στη Όνικη, 2 η 3 εδώ στας Αθήνας, 1 στον Βόλο, ίσως 1 στην Κατερίνη, 1 στην Κρήτη, και δεν ξέρω αν μου διαφεύγουν οι πληροφορίες. Υπήρχαν άσκητοι εργάτες του Ευαγγελίου, ευαγγελισταί, σκαπανείς του λόγου. Και ενώ σ' αυτή την κατάσταση βρισκόταν το έργο, ο Θεός προετοίμαζε ένα έργο χάριτος και μεγαλείου και θριάμβου δια του αδελφού μας, πάνω στον οποίον ανεπαύθη το Πνεύμα του Κυρίου.

Στην αρχή σε μία γωνιά, κατά τρόπον άφανη, με όλίγους συνεργάτες οι οποίοι τον επλαισίωσαν, μερικοί των οποίων εισήλθον ήδη μέσα στην δόξαν και άλλοι ζούν και σήμερα και βρίσκονται εδώ παρόντες, ο Θεός προετοίμαζε ένα έργον στην αφάνεια. Και όταν έκρινε ότι ήρθε το πλήρωμα του χρόνου έδωσε δημοσίαν εμφάνισιν σ' αυτό δια του αδελφού αυτού, και με δυο ιδιαίτερες χάριτες με τις οποίες ειδικώς τον εκάλει και τον έπροίκισε. Η μία ήτο ότι στον αδελφό μας ειδικώς ο Θεός κατά τρόπον ιδιαίτερον και έξοχον έδωσε το μυστικό και το βάθος της κατά χάριν σωτηρίας του Ίησού Χριστού. Η άλλη ήτο αυτή ριζώθηκε τόσο βαθειά στην καρδιά του, ώστε απέτέλεσε ένα με δόκληρη την υπαρκτίον του. Κατώρρωσε ο Θεός μέσα σ' αυτόν να ενσαρκώση όλη την απλότητα και χάριν, αλλά και δύναμιν αυτής της αληθείας,

Άλλά ήτο η αλήθεια εκείνη η οποία κατ' έξοχόν τον επλήρωσε και από την οποίαν ουδέποτε απέμακρύνθη, και μέσα στην οποίαν έμενε πάντοτε.

Παράλληλα με αυτήν την αλήθειαν υπήρξεν η άλλη πραγματικότης, η οποία κατά έναν τρόπον ο οποίος ουδέποτε παρουσιάστηκε άλλοτε, κατέλαβε ολοκλήρως αυτόν

“ΟΙ ΕΠΙΣΤΡΕΦΟΝΤΕΣ ΠΟΛΛΟΥΣ ΕΙΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΝ.”

Όμιλία του κ. Κ. ΧΟΝΔΡΟΓΙΑΝΝΗ
στην κηδεία του Κ. Μεταλληνού

Στη μνήμη του

ΕΚΕΙΝΟΣ που για πολλούς από μας στάθηκε όχι μονάχα από Θεού δάσκαλος αλλά και πνευματικός πατέρας, καθώς, πνευματικά βρέφη, μας πήρε στα χέρια του και με αγάπη και στοργή μας ανάστησε, δέχτηκε στις 22 Ιανουαρίου την πρόσκληση του Ουράνιου Πατέρα και μας άφησε και έφυγε για την ένδοξη χώρα του ούρανου για να έρθη στην παρουσία Του.

Και είναι η παρόρμησις της καρδιάς μου, που μια ζωνηρή συγκίνησις τη συνέχει την ώρα τούτη, που με ώδηγησε στη θέσι αυτή, για να καταθέσω λίγα πνευματικά λουλούδια, στη μνήμη του αγαπημένου «Θείου», που η αγάπη του ενδόξου Κυρίου μας τον ξεχώρισε, πολύτιμο σκευός έκλογης, για να δείξει τη χάρι Του και τη δύναμι Του.

Και τα λουλούδια αυτά θα τα καταθέσω όχι για τον εαυτό μου, αλλά, σάν ελάχιστο οφειλόμενο φόρο αγάπης και ευγνωμοσύνης, εκ μέρους όλων εκείνων που ο Κύριος του Έλεους ηδδόκησε, στα πόδια του «Θείου» να μαθητεύσωμε και δι' αυτού να οδηγηθούμε στο φώς της Αιώνιας Άλήθειας, στον Λυτρωτή Χριστό.

Δέν θα επιχειρήσω την ώρα τούτη, σεβόμενος τη μνήμη του, να πλέξω το εγκώμιο της ζωής του, γιατί ο «Θεός» δέν πέθανε, αλλά ζη στους ούρανους και από δω και πέρα θα γράφη τις πιό ευτυχημένες και τις πιό ένδοξες σελίδες της ζωής του στην προσωπική παρουσία του Κυρίου, από τον όποιο θα πάρη και τον έπαινο της ζωής του.

Ο ίδιος, σέ παρόμοιες στιγμές, συνήθιζε να λέη, πώς τουτο το γεγονός, ο θάνατος δηλαδή, για τον πιστό, είναι κάτι ανάλογο με την ενέργεια που κάνει το πουλάκι, όταν, φυλακισμένο μέσα στο αβγό, σπάη το τσώφλι για να βγη απ' τη φυλακή του και ελεύθερο να πετάξη στο φώς και στη χαρά του ούρανου. Αυτό, το επίγειο σκηνωμα, είναι το οπαμένο τσώφλι· το πουλάκι όμως, η ψυχή, τώρα ζη και χαιρείται μέσα στο φώς του ούρανου.

Θέλω όμως, και είμαι βέβαιος, πώς και δική του επιθυμία εκπληρώνω, αναλογιζόμενοι τη ζωή του, να δούμε όλοι μας τι η αγάπη και η δύναμι του Ουράνιου Πατέρα μπορεί να πραγματοποιήση στη ζωή κάθε ανθρώπου, όσο άρνητης κι' αν στάθηκε, όσο άμαρτωλος κι' αν είναι, όσο κι' αν είναι τυμμένος την αδυναμία, όταν άποφασίση να ταπεινωθή μπροστά στον Αιώνιο Θεό και να παραδοθή ανεπιφύλακτα στα χέρια Του, για να τον οδηγήση Έκείνος στη ζωή «διά να είναι η υπερβολή της δυνάμεως του Θεού και όχι έξ ήμων».

Κι' ο «Θεός» στάθηκε μπροστά στα μάτια όλων μας η ένσάρκωσις αυτής της αλήθειας.

Βέβαια το μεγάλο έργο του Θεού είναι να φέρη στην Ουράνια Βασιλεία Του και να ντύση τον ταπεινό άνθρωπο με

τον άνθρωπο και τον έγέμισε. Και αυτή η πραγματικότητα ήτο ότι συνέλαβε το θάθος του μυστηρίου της αγάπης του Θεού. Ήταν η αλήθεια και η πραγματικότητα για την όποιαν όσάκις όμιλει συνεκινείτο θαδυάτα. Ήτο η αλήθεια εκείνη η όποια ενώ έλέγετο με τέτοιαν απλότητα έκανε τέτοιαν εντύπωσιν εις τους ακροατάς, ώστε μιλούσε στα θάθη της ψυχής τους, τους ήχμαλώτιζε και τους ώδηγει δεσμούς εις την χάριν του Θεού.

Τις δυο αυτές πραγματικότητες, την αλήθειαν της κατά χάριν σωτηρίας εν Χριστώ Ιησού, και του μεγαλείου της αγάπης του Θεού, τις εκράτησε μέχρι τέλους της διακονίας του. Το όνομα του Κυρίου μας Ιησού Χριστού να είναι δοξασιμένο διότι επάνω στον αγαπητό μας αδελφό ανεπαύθη το πνεύμα του Κυρίου και τον έχρησιμοποίησε καθ' όν τρόπον τον έχρησιμοποίησε.

Η υπό του Θεού χρησιμοποίησις του αγαπητού μας αδελφού, αποτελεί το σύγχρονο θαύμα της χώρας μας. Τόν έλεγκτον άνθρωπον τον όποιον κατά τρόπον όλως ιδιαίτερον εκάλεσεν ο Κύριος για να τον χρησιμοποιήση γι' αυτή την ειδικήν άποστολήν, ώστε δια μέσου αυτού να ξεχυθή το ευάγγελιον εις όλόκληρη την χώραν μας, προς δόξαν του Θεού.

τη δική Του τη δόξα, καθώς θα τον κάνη μέτοχο της αγιότητος Του και θα τον ύψωση στην εικόνα Του.

Και για να σηκώση το φοβερό εκείνο εμπόδιο, την άμαρτία, «ενώ ήμεθα νεκροί δια τα άμαρτήματα, έξωποήσεν ήμάς μετά του Χριστού και συνανέστησεν και συνεκάθησεν εν τοίς έπουρανίοις δια Ιησού Χριστού, δια να δείξη εις τους έπερχομένους αίώνας τον υπερβάλλοντα πλουτον της χάριτος αυτού δια της προς ήμάς αγαθότητος εν Χριστώ Ιησού». Αγαθότητα για μας εν Χριστώ που μας την άποκάλυψε στον Λόφο του Γολγοθά με τον Υιόν Του έσταυρωμένο, καθώς Τόν παρέδωσε σε ένα τόσο σκληρό θάνατο για να κάνη δι' Αυτόν ίλασμό των άμαρτιών μας.

Η ήμερα θάρθη που, για κείνους που δέχτηκαν την έξιλαστήρια θυσία του Ιησού Χριστού, «το φθαρτόν τουτο θα ένδυθη την άφθαρσίαν και το θνητόν τουτο θα ένδυθη την άθανασίαν... και τότε θέλει γείνει ο λόγος ο γεγραμμένος, κατεπόθη ο θάνατος εν νίκη. Που, θάνατε, το κέντρον σου; που, άδη, η νίκη σου;».

Αλλά όμως και τώρα, όσο ακόμα ζούμε σ' αυτή τη ζωή, ο Θεός μας καλεί να Τόν αφήσωμε να άποκαλύψη τη δύναμι Του μέσα μας, με την όποια να μας άνακαινίση κατά τον έσωτερικό άνθρωπο και να μας ύψωση σε μια πνευματική όμοιότητα μαζί Του.

Δέν έχει καμιά σημασία αν είμαστε μορφωμένοι ή άμορφωτοι, εύγενεις ή ταπεινοί, πλούσιοι ή φτωχοί, αν η ψυχή μας είναι άγρια ή δειλή, αν η καρδιά μας είναι γεμάτη έπαρσι ή είναι δεμένη με συμπλέγματα κατωτερότητος, αν η σκέψι μας είναι φωτεινή ή σκοτεινή, αν η συνείδησί μας νομίζομε ότι είναι καθαρή ή είναι μολυσμένη, αν δοθούμε στα δυνατό Του χέρια μας κάνει ένα μαλακό ηπλό, που Έκείνος θα τον πλάση με θεία τέχνη για να μας κατασκευάση σκευή τιμής.

Και έδω είναι ο θαυμαστός τρόπος που ο Θεός ένήργησε στη ζωή του «Θείου», για να δείξη επάνω του την αγάπη Του και τη δύναμι Του.

Κατά την όμολογία του, όηρξε ένας άρνητης του Χριστού. Ούτε το 'κρυβε, ούτε ντρεπόταν να το όμολογή, γιατί η επιθυμία του ήταν να φανη το μεγάλο έλεος του Θεού. Ακόμα σκέφτηκε να γίνη και πολέμιός Του. Θέλησε να γράψη εναντίον Του. Μά χωρίς και ο ίδιος να το καταλαβαίνη η αγάπη του γλυκυτάτου Σωτήρος τον ώδηγούσε στον ίδιο δρόμο του μεγάλου Αποστόλου των έθνών, του Αποστόλου Παύλου· τον ώδηγούσε στη δική του Διαμαρκό.

Και πάνω στο δρόμο αυτό και στην πρώτη συνάντησι, η έλπιδοφόρα υπόσχεσις που τα γεμάτα αγάπη χείλη του Σωτήρος πρόφεραν στον όρμητικό πολέμο, μά ελκρικνή έρευνητή, ήταν: «Θά σου άποσπάσω την λιθίνην καρδίαν και θα θέσω εντός σου μίαν νέαν σαρκίνην καρδίαν». Θα βάλω μέσα σου μια νέα καρδιά, όχι σκληρή σαν αυτή που τώρα έχεις, μια καρδιά που οί χορδές της, ελαίσθητες, θα πάνλλον από αγάπη για μένα, μια καρδιά που θα με έννοη, που θα χαιρείται να με ύπακούη.

Η πραγματοποίησις αυτής της υπόσχεσεως έξαρτήθηκε από την άπάντησι που θα δινόταν.

Μια έσωτερική πάλη άρχιζε· μια πάλη γεμάτη αγωνίες. Μά η εύλογη ώρα ήρθε που ο αγαπημένος μας «Θεός» κατάθεσε τα όπλα, έσκυψε ταπεινά μπροστά σ' Έκείνον και του έιπε:

«Ναι σε άναγνωρίζω. Είσαι ο Ιησούς Χριστός Κύριος εις δόξαν Θεού Πατρός. Είσαι ο Σωτήρας του κόσμου, και δικός μου Σωτήρας. Τι θέλεις από μένα να κάνω;» Κι' Έκείνος μ' ένα φωτεινό Ουράνιο χαμόγελο ακούμπησε το κραταιό Του χέρι επάνω του και με μια άπέραντη καλωσύνη του έιπε «Να βαστάξης το όνομά Μου στη χώρα σου και έξω απ' αυτήν».

Ω έτσι, μια θριαμβευτική νίκη του Κυρίου συντελέστηκε εναντίον των δυνάμεων του σκότους. Έλευθέρωσε απ' αυτές μια πολυτιμη ψυχή και την έφερε γεμάτη δυναμισμό κοντά Του. Χαρά έγεινε στους ούρανους. Πανηγύρισαν οί άγγελοι του Θεού. Όπως γίνεται για κάθε άμαρτωλό που μετανοεί

ΚΩΣΤΑΣ ΜΕΤΑΛΛΗΝΟΣ: "Ο ΦΙΛΟΣ ΤΟΥ ΘΕΟΥ,"

ΕΙΚΟΣΙ δύο του Γενάρη, του χίλια εννιακόσια εξήντα τρία. 'Η χειμωνιάτικη μέρα έκλεισε ανάμεσα στις άχρωμες ανταύγειες ενός γκρίζου ουρανού κι' ενός ταραγμένου πελάγου. Και καθώς η νύχτα άπλωσε τὸ ζοφερό της πέπλο πάνω στὸ ὄμορφο ἀκρατήρι, μιὰ καρδιά έπαψε νὰ πάλλη. Ένας ἀνάλαφρος θόρυβος ὁμοιος με πέταγμα πουλιού πού βρίσκει τὴ λευτεριά του ἀνάμεσα ἀπὸ τὰ πυκνὸκλαδα τοῦ δάσους, πού τὸ μαγεύουν καὶ ταυτόχρονα τὸ συγκρατοῦν, καὶ ἡ ψυχὴ. . . βρῆκε τὸ δρόμο τῆς ἀνάμεσα ἀπ' τὶς ἡσυχες νυχτερινῆς ἐκτάσεως, ὡς τὸ λαμπρὸ καὶ ὀλοφώτεινο θρόνο τοῦ Θεοῦ.

Στὸ μικρὸ δωμάτιο, μαθητὲς καὶ φίλοι συγκεντρωμένοι: Μιὰ μικρὴ κοινωνία ἀγάπης, τόσο ἀντιπροσωπευτικὴ γιὰ τὴν ἀγάπη τῆς καὶ τόσο ἀντιπροσωπευτικὴ γιὰ τὴ δίψα τῆς γιὰ τὴν ἀλήθεια. Μιὰ κοινωνία, μικρογραφία ἐκείνης, πού γιὰ δεκαετίες ὀλόκληρες ἀπὸ ὅλη τὴν Ἑλλάδα τὸν ἀκολούθησε καὶ ποτίστηκε στὰ νάματα τῆς ἀλήθειας πού ἔρρεαν ἀπὸ τὴ δική του πηγὴ, ἀποτέλεσε τὴ στερνὴ συνοδεία, ὡς τὰ ὄρια τοῦ στενοῦ παρόντος, ὡς τὰ ἀβέβαια σύνορα τῆς αἰωνιότητος. Τὴν ἱστορικὴ ὥρα, ὀκτῶ τὸν ἑλληνικὸ σούρουπο, δύο δάχτυλα, πού στὶς ἄκρες τοῦ ἀστραφτεροῦ ἢ φωτεινοῦ μαρμαρυγῆ τοῦ ὑπερέραν ἔδρεσαν με περισσὴ ἀγάπη τὸν ὄριμο καρπὸ, πού χροῖα τώρα εἶχαν ἐτοιμάσει.

Μιὰ φωνὴ πῆγε ν' ἀκουστῆ:

«Πάτερ μου, πάτερ μου. Ἀμαξία τοῦ Ἰσραὴλ καὶ ἱπικὸν αὐτοῦ!» Ἀλλὰ ἡ φωνὴ δὲν βγήκε. Πνίγηκε ἐκεῖ, ὅπου οἱ πύλες τοῦ χρόνου σφάλισαν ἐρημητικὰ τὴν κοινωνία τοῦ προσωρινοῦ με τὶς ἀδέσμευτες ἐκτάσεις τοῦ ὑπερέραν.

Ὅπως ἴσως, ἡ καρδιά πού γιὰ μερικὲς δεκαετίες εἶχε γίνεο ὁ σταθερὸς δέκτης τῶν μηνυμάτων ἐνὸς ἄλλου κόσμου, τόσο διάφορου ἀπὸ τοῦτον πού οἱ ἄνθρωποι, ἀκόμα καὶ οἱ πιστοὶ συνήθως ζοῦνε, εἶχε παύσει νὰ πάλλη. Ἡ μεγάλη λάμπα τῆς Ἐκκλησίας ἔσβυσε. Ὁ μεγάλος κέντρος ξερριζώθηκε. Ὅλοι ἔμειναν με τὴ συναίσθηση τοῦ μεγάλου τοῦ ἀναπληρωτοῦ κενοῦ. Γιατὶ ὁ Κώστας Μεταλλῆνος, πέρα ἀπὸ ὅσα θὰ μπορούσε νὰ πῆ κανεὶς γι' αὐτόν, ὑπῆρξε μιὰ μεγάλη καρδιά, μιὰ συντηρημένη καρδιά. Μιὰ καρδιά πού εὐθυγράμμισε τὸν ἑαυτὸ τῆς, με συνέπεια καὶ ἀπλότητα με τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ.

Θυμᾶμαι κάποτε πού τὸν συνήντησα. Πᾶνε λίγοι μῆνες πρὶν. Ἦταν ἀπὸ τὶς ὑπέροχες ἐκείνες στιγμὲς πού ἂν καὶ ζώντας σ' ἕνα τόσο θορυβώδη κόσμῳ, σάν κι' αὐτόν πού ζοῦμε, ὁμως ἐνοιωθε μόνος, ἀνάμεσα στοὺς θορύβους, με τὸν Θεό του. Περιπατοῦσε, τὸ κεφάλι σκυφτὸ ἐλαφρὰ γέρνοντας στὸ δεξιὸ ὄμο. Σχεδὸν λικνιζόταν, ὅπως οἱ πελώριες μαοῦνες στὰ ἡσυχὰ λιμάνια. Ἦταν βέβαιο πὼς βρισκόταν κι αὐτὸς στὸ δικό του λιμάνι, αὐτὸ στὸ ὅποιο βρισκόταν τὶς περισσότερές ὥρες τῆς ζωῆς του, σιγομιλώντας με τὸν Κύριό του καὶ παίρνοντας φωτεινὲς ἀκτινοβολίες ἀπὸ τοὺς μυστικὸς κόσμους τῆς ἀλήθειας πού σὲ λίγο θὰ ξέχυνε ὑπὸ μορφῆ διδασκαλίας ἢ ἐμπνεύσεως, σὲ τὸσες ψιχασμένες ψυχῆς, πού ἀκούραστα τὸν ἀκούγαν. Ἀπορροφημένος στὸ δικό του κόσμῳ δὲν ἐνοιωσε πού τὸν πλησίασα. Ξαφνιάστηκε γιὰ λίγο στὴ φωνὴ μου. «Θεῖε μου, τοῦ εἶπα, καμαρόνοντάς τον, περπατᾶς σάν παπίσα, μιὰ ἔδω καὶ μιὰ ἐκεῖ. Μὴ γέρνεις τὸ κεφάλι τόσο. . .»

Μὲ κύτταξε σάν νὰ προσγειωνόταν, ὕστερα ἀπὸ ἕνα ἀπόκοσμο φερούγισμα σὲ ἄλλους κόσμους, καὶ με ὕφος φιλοσοφημένο ἀπήντησε: «Ἀρκεῖ τὸ πνεῦμα νὰ εἶναι εὐθὺ. . . τὰ ἄλλα δὲν ἔχουν σημασία!»

Καὶ ἦταν ἀλήθεια αὐτὸ. Ὅ,τι μπορούσε νὰ δῆ κανεὶς στὸν Κώστα Μεταλλῆνο, ἦταν κυρίως ἕνα πνεῦμα εὐθὺ! Πνεῦμα εὐθὺ με τοὺς γύρω του, πνεῦμα εὐθὺ με τὸν Θεό του. Τὸ τελευταῖο τοῦτο ὑπῆρξε ἡ βασικὴ προϋπόθεση τῆς ζωῆς του. Τὸ θεμέλιο πάνω στὸ ὅποιο οἰκοδόμησε τὸν ἑαυτὸ του. Τὸ πρῶτο ἀπὸ τὸ ὅποιο μπορούσε νὰ δῆς καὶ νὰ νοιώσης, ἂν ἤθελες, τὴ ζωὴ του.

Δὲν ὑπῆρξε θεολόγος ὑπὸ τὴν παραδεδομένη σημασία

τῆς λέξεως, ἂν καὶ ἡ γνώση του γιὰ τὸ πρόσωπο τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν ἀλήθεια του ὑπῆρξε βαθύτατα θεολογικὴ. Δὲν δημιούργησε ποτὲ ἕνα σύστημα θεολογικὸ. Δὲν συνέγραψε καμμιὰ θεολογικὴ πραγματεία μακρᾶς πνοῆς. Ἡ παραγωγή του ὑπῆρξε ἀποσπασματικὴ. Καὶ μάταια θὰ προσπαθῆσης νὰ βρῆς στὸ γραπτὸ ἔργο του συστηματικὴ ταξινομήση τῶν κλάδων τῆς θεολογικῆς ἀλήθειας κατὰ τὸ σύστημα τῆς παλαιᾶς θεολογικῆς διανοήσεως. Τὸ κοσμολογικὸ, ἀνακατεῖται συχνὰ με τὶς δογματικὲς ἀλήθειες, κι' αὐτὲς με τὶς ἠθικὲς καὶ σωτηριακῆς. Καὶ ὅλες μαζί διαπερνιόταν καὶ περιβάλλονται, ὅπως ἡ ἀνάλαφρη ἀτμόσφαιρα ἕνα μαγευτικὸ τοπεῖο, ἀπὸ ἐσχατολογικὴ ἐλπίδα. Ὁ Κώστας Μεταλλῆνος, δὲν ὑπῆρξε ποτὲ φορμαρισμένος θεολόγος. Ὑπῆρξε ὁμως βαθύτατος θεολογικὸς στοχαστής. Ἡ γιὰ νὰ ἐκφραστῶ καλύτερα ὑπῆρξε ἕνα πνεῦμα. Ένα εὐθὺ πνεῦμα στὴ σχέση του, στὴ συνομιλία του, στὴ συναλλαγὴ του με τὸν Θεό. Θὰ τοῦ ταίριαζε μᾶλλον ὁ,τι ἡ Βίβλος λέει γιὰ τὸν Πατέρα τῆς πίστεως στὴν Παλαιὰ Διαθήκη: «Φίλος Θεοῦ ἐκλήθη!»

Ἰδιαίτερη ἀδυναμία του εἶχε, ν' ἀπευθυνθῆ σὲ πνεύματα μορφωμένα. Κι' αὐτὸ γιατί ὁ ἴδιος ὑπῆρξε ἕνα στοχαστικὸ ἀνήσυχο πνεῦμα. Ἡ πανεπιστημιακὴ του κατάρτιση στάθηκε νὰ μαθηματικά. Καὶ τὸ βλέπει κανεὶς αὐτὸ στὴν ὅλη τομὴ τῆς σκέψεως του καὶ τοῦ λόγου του, πού διατηρεῖ στὸ βάθος τῆς τὴν ἀσθηρότητα τῆς μαθηματικῆς ἀποδείξεως. Καὶ συχνὰ τὸ ὕψος αὐτὸ ἔδινε στὸ λόγο του τὴν τραχύτητα τῆς ἀπαρέγκλιτης λογικῆς συνέπειας με τὴν ἐκ τῶν προτέρων προβολή, ἂς ποῦμε, τῆς προτάσεως πού ἐμελλε ν' ἀποδείξη. Ὅμως στὸ βάθος του ὑπῆρξε ἕνας μεγάλος δραματιστής, ἕνας ποιητὴς τοῦ λόγου καὶ τῆς ἰδέας, ἕνας ἐλεύθερος στοχαστής. Οἱ ἀλήθειες κομμμένες, δοσμένες τετραγωνικὰ, παρ' ὅλο τὸ σύμμιχο ἴσως θεολογικὸ τοῦς ὕλικό, ἱκανοποιοῦσαν τόσο τὸν ἀπλὸ ἄνθρωπο τοῦ λαοῦ, ὅσο καὶ τὸ στοχαστικὸ πνεῦμα. Ἀποδείξη, ὅτι τὸ ἀκρατήριό του τὸ ἀπαρτίζανε πάντοτε ποικίλα πνεύματα.

Στὸ τέλος ὁμως ἐκείνοι πού τὸν ἀκολουθοῦσαν ἦσαν ὄχι τόσο διανοητικότερες ὅσο πνεύματα πού ξεχώριζαν γιὰ τὴν εὐθύτητά τους ἢ καλύτερα καρδιᾶς ἀπὸ κάθε διανοητικὴ σφαῖρα, ἀποφασισμένα νὰ περπατήσουν ταπεινὰ με τὸ Θεό τους.

Τὸ κέντρον τῆς θεολογικῆς του σκέψεως ὑπῆρξε τὸ Χριστολογικὸ, γιατί αὐτὸ ὑπῆρξε καὶ τὸ καθημερινὸ βίωμα τῆς πίστεως του. Ἡ ἀσύγκριτη ἀλήθεια, ὅτι ὁ Θεὸς ἔστειλε ἀπὸ ἀγάπη γιὰ τὸ χαμένο πλάσμα τὸν Μονογενῆ Υἱὸ Του, τὸ Ἄλτερ Εγὼ του, κατὰ μιὰ συνηθισμένη ἐκφρασὴ του ἢ τὸ ἀπαύγασμα τῆς Δόξης του (Βιβλικὴ ἐκφραση πού τόσο ἀγαποῦσε νὰ ἐπαναλαμβάνη) καὶ ὅτι δι' αὐτοῦ ἔκαμε ἀποτελεσματικὴ σωτηρία γιὰ κάθε ὑπαρξὴ πού θὰ δεχόταν νὰ συνδεθῆ μαζί του, ἀποτέλοῦσε τὸ ὑπόβαθρο τῆς πνευματικῆς του πείρας, τὰ ἀνεξάντλητα κοιτάσματα τοῦ πνευματικοῦ του πλοῦτου, πού γλύκαιναν τὴν ὑπαρξὴ του, πού φωτίζαν πλούτιζαν κι' ἐνέπνεαν τὴν ἰδέα του, πού μὸρφωναν τὸ χαρακτῆρα του.

Ἡ ταπεινώση Ἐκείνου νὰ συγκαταβῆ, νὰ ἔρθη στὸν σταυρὸ γιὰ τὴν ψυχὴ του, τὸν εἶχε οὐσιαστικὰ μορφώσει, ὥστε νὰ συγκαταβαῖν κι' αὐτὸς σὲ κάθε ἀδυναμία. νὰ γίνετα ἀπαλὸς στοὺς τρόπους, προσιτὸς στὴ συμπεριφορὰ, κυριολεκτικὰ ἄκακος, ἀληθινὰ μιὰ γλυκεῖα πνοὴ ἀνέμου πρὸς ὄλους, ἀκόμα καὶ πρὸς ἐκείνους πού ἤξερε πὼς ἡ εὐθύτητά τους δὲν ἦταν ἀληθινὴ. Πάντοτε ἤλιπιζε στὴν κατὰ κάποιον τρόπο, χάριτι θεῖα, ἀφύπνιση τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς.

Θυμᾶμαι κάποτε, ὅταν σκληρὴ θεολογικὴ μάχη δόθηκε γιὰ οὐσιαστικὰ παρανοημένο θέμα, καὶ μεγάλος θόρυβος συν-ετάραξε τὴν Διεθνή ἀδελφότητα γύρω ἀπ' τὸ ὄνομά του, με ἀποτέλεσμα νὰ διαβληθῆ ἀδικῶς, εἶπε σ' ἕνα ἀπὸ τοὺς πρωτοστάτες τῆς συγχύσεως: «Φίλε, μιὰ μάχη δόθηκε περὶ ἀγάπης, καὶ σ' αὐτὴν. . . ὄλοι σας νικηθήκατε!» Ἡ θέση του ἦταν ἡ θέση τῆς ἀγάπης.

λους, μαζί με ἄλλους λυτρωμένους, σὲ χορούς, ψάλλει τὴν νέαν ὁδὴν.

Ἐφυγε γιὰ τὴ δόξα καὶ τὴν αἰώνια χαρὰ καὶ εὐτυχία.

Ἐφυγε. Μὰ ἄφησε πίσω του, σὲ ὄλους μας μιὰ πολὺ βαρεῖα κληρονομιά. Τὸ παράδειγμα τῆς ζωῆς του, τὴν ἀπλότητα τῆς ζωῆς του, τὴ μεγάλη καρτερία του, τὴν πίστι του, τὴν ἀφιέρωσι του, τὴν ὑπηρετικότητά του, τὴ μεγάλη ἀγάπη του, κι' ἀκόμα τί ὁ Θεὸς μπορεῖ νὰ κάνη στὴ ζωὴ τοῦ καθενὸς μας

ἀν, ὅπως καὶ κείνος, ἀνεπιφύλακτα παραδώσωμε τὴ ζωὴ μας στὰ χεῖρα τοῦ Λυτρωτῆ Χριστοῦ γιὰ νὰ τὴν ὀδηγήση Ἐκείνος.

Εὐχόμεθα νὰ κρατήσωμε τὴν κληρονομιά. Νὰ μὴ προτάξωμε τοὺς ἑαυτοὺς μας μέσα στὴν ἀδελφότητα, στὴν ἐκκλησία, τὴ Νύμφη τοῦ Κυρίου, ἀλλὰ ταπεινὰ σάν ἐλάχιστοι ἀδελφοὶ νὰ διακονήσωμε, ὅπως ἐκείνος, με τὴ δύναμι τοῦ Κυρίου.

Γι' αυτό και το κήρυμά του στάθηκε, πάντοτε καθώς όρθα ειπώθηκε, ένας υπερβολικός τονισμός της αγάπης και της χάριτος του Θεού. Και αν αυτό θεωρήθηκε ποτέ από μερικούς αδύναμια, όμως αποδείχτηκε πως υπήρξε το μυστικό της υπέρροχης έλκτικης δυνάμεως του λόγου του. Γιατί τί άλλο είναι ο Θεός παρά αγάπη και τί ο κόσμος έχει σήμερα ανάγκη ν' ακούσει περισσότερο από αυτό ; Γι' αυτό άντλησε ακούραστα από τον άπύθμενο όκεάνο της Θεϊας οσίας την αγάπη και τη χάρι του Θεού και πότισε χωρίς συγκρατημό, μ' αυτό, τó πάντοτε ευρύ άκροατήριό του που ή θεία πρόνοια συγκέντρωσε στα πόδια του.

Τό θάμβωμά του άπ' αυτή τη Χριστολογική αλήθεια, την έν Χριστώ δηλ. άποκάλυψη του Θεϊού σχεδίου, υπήρξε τόσο μεγάλο και άκατανίκητο που από την πρώτη στιγμή της έπιστροφής του άποτελει τό κέντρο κάθε στοχασμού του και κάθε προσπάθειάς του για την έκθεση της αλήθειας. Και ή έκθεσή του δέν περιορίζεται σε μιá ξερή, τυπική διατύπωση της αλήθειας, όπως συνήθίζεται να γίνεται στο φορμαρισμένο διαμαρτυρόμενο κήρυγμα. Ο λόγος του Θεού στά χέρια του γίνεται πηγή άνεξαντλήτου φωτός. Γίνεται άποκάλυψη ζωής που κυλά όρμητικά κι' αιώνια. Γίνεται ένας κόσμος που σ' όλη την έκτασή του δέν έχει έπαρκώς έξερυνηθή. Ο μυστικός και όραματιστικός χαρακτήρας της ψυχής του βρίσκει σ' αυτόν τόν άνεξαντλήτο πλοΐτο του Θεού έν Χριστώ. Η μαθηματική του διάνοια άναγο υλικό λογικής συνέπειας που άκατάπανστα την τροφοδοτεί. Η ποιητική ύψη της ψυχής του εύκαιριες συνεχούς έξάρσεως και ή λατρευτική του διάθεση άτελείωτες στιγμές λατρευτικού θαυμασμού και προσκυνήματος.

Μιά σταματώντας στο καταληκτικό γεγονός της σωτηρίας, στην «εποποιία», όπως θά την πη της λυτρώσεως, της όποιας τά βάση και τά ύψη άδυνατεί νους να περιγράψει κι' άλλους θεωρώντας τά άπύθμενα βάση της αγάπης του Υιού του Θεού, που συγκαταβαίνει για τό έργο του, και την όποια αγάπη ή ψυχή του σχεδόν θά τραγουδήσει, την άλλη πάλι άπαριθμώντας τις άναριθμητες συνέπειες της άποκτηθείσης σωτηρίας, για τόν άνθρωπο και για τόν κόσμο, κι' άλλους στέκοντας ο ίδιος με δέος μπροστά στο θρόνο του Θεού, από όπου ξεκίνησε και όπου έπέστρεψε τό γεγονός της σωτηρίας μας ή ζητώντας την ιστορική επαλήθευση αυτού του έργου, ή άπαριθμηση με μαθηματική άκρίβεια τις ιστορικές άποδείξεις για τη ζωή, την σταύρωση και την άνάσταση του Ίησού Χριστού, ή άλλοτε πάλι συγκρίνοντας τό άπροσμέτρητο έργο της λυτρώσεως, τη θυσία του ίσοθου προσώπου του Ίησού Χριστού, ως έσχάτου Άδάμ, προς τό καταστροφικό εκείνο του πρώτου Άδάμ, θά μάς μπάση στον θελκτικό, ασύλληπτο σε ποικιλία και πλοΐτο κηπο της αλήθειας του Θεού, που άσταμάτητα τόν ποτίζουν τά ποτάμια του Πνεύματος, και θά μάς τόν δείξει σ' όλες τις μορφές του, σ' όλες τις εκδηλώσεις του, σ' όλες τις ασύγκριτες όμορφίες του. Και είναι τόσος ο θαυμασμός του άπ' αυτόν τόν άνεξιχνίαστο πλοΐτο του Χριστού που δέν θά διστάση να δη σ' αυτόν «αλήθειες ικανές να δημιουργήσουν όλόκληρο σύστημα έπιστημών, ίκανό ν' αντίταχθι στην ψευδοεπιστήμη, που θέτει έκ τών προτέρων ως βάσιν της την άπιστίαν εις τό Εύαγγέλιον». Έτσι θά περιγράψει (Σάλπισμα του Σεπτεμβρίου 1959), την κατά Χριστόν άνθρωπολογία, την κατά Χριστόν Πνευματική βιολογία και την κατά Χριστόν Κοσμολογία. Όροι, θά είχε ίσως να παρατηρήσει κανείς, πρωτόκυστοι, πρωτότυποι. Κι' όμως όχι λιγώτερο αλήθινοί. Γιατί να έχωμε συνήθεισι στην παραδεδωμένη όρολογία, γιατί να περιγράφεται τό φαινόμενο της ζωής στην πώση της και όχι άκόμα και στην άνόρθωση της κατά Χριστόν ; Ασφαλώς στο σημείο αυτό ο Κ. Μεταλληνός είναι πρωτότυπος, άλλ' όχι υπερβολικός, καινοτόμος σάν δημιουργός, άλλ' όχι ούτοπιστής.

Και ήταν τόση ή πληρότητά του στον πλοΐτο του Χριστού, τόση ή δική του έσώτερη ίκανοποίηση, που έβλεπε πως υπήρχε εκεί άπάντηση σε κάθε έρωτηματικό και κάθε άνησυχία της άνθρώπινης ψυχής και πνεύματος.

Τόν θαμάμι στην πρώτη μας συνάντηση. Έγώ ένας διαψασμένος για αλήθεια. Ίσχνός έξωτερικά και έσωτερικά. Άγωνιζόμενος να βρω τό φός στο κατάξερο άσκητικό πνεύμα μιás άνθρώπινης έθελοθρησκείας, αυτός πληρωμένος στον άπροσμέτρητο πλοΐτο του Χριστού που θαρρείς ξεχνούταν πάνω του και γύρω του.

Τόν ρώτησα αν θά μπορούσε να διαθέσει χρόνο για μιá συζήτηση γύρω από τις μεγάλες αλήθειες. Και μου υπέδειξε την αίθουσα τών διαλέξεών του στην Έλευθερα Εύαγγελική Έκκλησία.

—Μά, παρετήρησα, εκεί θά έχωμε άρκετό καιρό ;
—"Ω ! μου άπήντησε πληρωμένος από τό δικό του πλοΐτο, σε πέντε λεπτά θά τά λύσωμε όλα !

* Έμεινα άνάδως και δύπιστος. Ήταν τόση ή πραότητα του, που μ' έκανε ν' άμφιβάλλω και ν' άπορω.

— Τώρα καταλαβαίνω, του είπα : Είθετε χονδρός, τά λύνετε όλα σε πέντε λεπτά, άρα δέν έχετε την αλήθεια.

Με κτύπησε με την άφέλεια παιδιού που άπορεί γιατί τολμών ν' άμφιβάλλουν σε κάτι που 'ταν τόσο όφθαλμοφανές και πρόσθεσε :

— Δέν θέλεις να 'ρθης ; Έλα και θά δης !
Και πήγα και είδα πραγματικά.

*

Αυτή ή όρμητική και άκάθεκτη εκδήλωση του πνεύματός του θά τόν κάνει ν' άναζητήσει λεκτικά και φραστικά σχήματα νέα, θά τόν κάνει πλαστοουργό λέξεων, εικόνων, και σχημάτων για να δώσει μ' όσο έπαιρνε περισσότερο ρεαλισμό τό βάθος τό ύψος, τό πλάτος και τό μήκος, του έργου και της ζωής του Κυρίου που έπαιρνε γι' αυτόν όπως και για τόν Παύλο, με δυό λέξεις την πολύ έκφραστική διατύπωση : «ή κατ' ευσέβειαν διδασκαλία».

* Έτσι, εκφράσεις όπως τό «Alter Ego», τό «ίσόθεο πρόσωπο του Ίησού Χριστού», τό «θεϊό σχέδιο» με θέση κεντρική και αιώνια, «ή έν Χριστώ τακτοποιήσις έκ Θεού», τό «ανάγιο» για να χαρακτηρισθή ή πώση, ο «έκπρόσωπός μου τιμωρούμενος», «ο έκπρόσωπός μου δοξαζόμενος» ο Ίησούς Χριστός, «οι δυό ζωές», «τό πειραματικό πανεπιστήμιο», «ή εμπνευστική» ή «τό άθύρνοβο και άόρατο μέσο της εμπνεύσεως» «τό προαιώνιο σχέδιο του Θεού», ή επάνληψη της Αγουστίνικης εκφράσεως «Naturaliter Christiana» για την κατάσταση της άνθρώπινης ψυχής, ο «άτομικός πειραματισμός», οι «δυό γενάρχες», οι «δυό κληρονομικοί», «νοσολογία και θεραπευτική τών εκκλησιών», «άνθρωπος ρομπότ», «πράγμα (res)» για να δηλώσει τόν άνθρωπο χωρίς έλευθερία, «ersatz» για τις παραποιήσεις της Χριστιανικής αλήθειας, «κλαδιά και κλήμα» για να χαρακτηρίσει τη σχέση του πιστού με τόν Χριστό, «τό έργοστάσιο του Θεού» ή φύση, «τό πουλάκι που βγαίνει άπ' τό αυγό» ή άνάσταση, «μεδοΐλια», ο πλοΐτος του Χριστού, για να αναφέρω μερικά μόνο, θ' άποτελέσουν τό νέο αυτόσχέδιο φραστικό του υλικό τόσο ξενοφυσικά στη τυπική θεολογική γλώσσα, με τό όποιο όμως θά ξεχύσει τό πολυθύρνοβο ποτάμι τών πνευματικών άποκαλύψεων, της έν Χριστώ Ίησού χάριτος και ζωής που αναβλύζει ακατάπανστα από τό πνεύμα του.

Και με την πεποίθηση αυτή, πως γίνεται κομιστής μιás πείρας της έν Χριστώ ζωής και χάριτος, άγνωστης και σε πολλούς χριστιανικούς κύκλους άκόμη, θά επιχειρήσει, μ' όλη τη ταπεινή συνείδηση πως δέν είναι παρά ένα «χωμάτινο σκεύος» ζητώντας να φανή, να δράσει, να μιλήσει όλόκληρος Έκείνος, μέσα σ' αυτόν, θά επιχειρήσει μιá προσέγγιση τών βορείων ευρωπαϊκών λαών, που όπως ήξερε τόσο είχε μαθήσει ο θεωρητικός τυπικισμός, και ή σχολαστική θεολογική σκέψη, ώστε οι ίδιοι να όμολογούν ότι ή παρουσία του υπήρξε άνάμεσά τους μιá εύλογία, μιá άγνωστη σ' αυτούς πνοή δροσιάς και χάριτος.

*

Μά, εκεί που περισσότερο συλλαμβάνεις τόν Κώστα Μεταλληνό και ζης τόν άνθρωπο, είναι όταν όλη του ή γνώση, όλη του ή διδασκαλία, όλη του ή θεώρηση τών ύψιστων αληθειών που τό Πνεύμα του Θεού του άποκαλύπτει, μετουσιώνεται σ' ένα άνάκρουσμα ύμνου και λατρειας, σ' ένα θαυμασμό κι' ένα προσκύνημα, σε μιá δοξολογία στο Πρόσωπο του Λυτρωτού, που με τόση δύναμη, πιστότητα και ειλικρίνεια αγάπης.

Χαρακτηριστικό είναι ένα από τά άρθρα του στο τεύχος του Σάλπισματος Δ/βριος 1961. «Ο Χριστός, ή ανεκλάλητη χαρά μας» που ένθ αρχίζει σάν μιá έρμηνευτική μελέτη του Χριστολογικού γεγονότος, που οι άγγελοι ύμνησαν την ύψχη τών Χριστουγέννων, μεταβάλλεται στην πορεία του, σε μιá προσωπική ένάτένιση και λατρεία του Λυτρωτού, σε μιá θεώρηση και θαυμασμό, σε ένα ύμνο και προσευχή. Η ή είσαγωγή του στην Γερμανική έκδοση της Έβραϊκής Γραμματικής που τελευταία έξέδωσε και που θ' άποτελέσει μιá προσωπική αναγνώριση και συνομιλία, μιá «συζήτηση» μ' Έκεί-

Ὁ ἀκούραστος πνευματικὸς ὁδηγός

ΜΙΑ φωτεινὴ μορφή, ἕνας ἀκούραστος ἐργάτης τοῦ Εὐ-
αγγελίου καὶ ἐμπνευσμένος πνευματικὸς ὁδηγός, ἕνας
ἀγαπητὸς ἀδελφὸς καὶ πολῦτιμος φίλος, ὁ Κώστας Μεταλλη-
λός, μᾶς ἔφυγεν ἐντελῶς αἰφνιδίως πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν. Εἶχε
λάβει τὴν ἀτομικὴν του πρόσκλησιν ἀπὸ τὸν Κύριον, τὴν στι-
γμὴν ἀκριβῶς ποῦ εὐρίσκειτο ἐπὶ τῶν ἐπάλξεων τῆς ὑπηρεσίας
του. Φωτοβόλον οὐράνιον ἄρμα μὲ συνοδείαν οὐρανίων ἀγγε-
λιοφόρων τὸν παρέλαβεν ὡς νικητὴν εἰς τὸν ἀγῶνα τῆς πίστεως
καὶ τὸν μετέφερε θριαμβευτικῶς ἐνώπιον τῆς ἐνδόξου Παρου-
σίας τοῦ Ἀυτρωτοῦ μας, τὸν ὁποῖον ἐκεῖνος τόσον ἠγάπησε
καὶ πιστῶς ὑπηρετήσεν.

Δι' ὅλους ἐκεῖνους, ὡς ἡμεῖς, ποῦ εἶχαμε τὸ προνόμιον
καὶ τὴν εὐτυχίαν νὰ τὸν γνωρίσωμε, καὶ νὰ συζητήσωμε ἐκ τοῦ
πλησίον, δι' ὅλους ἐκεῖνους ποῦ, ὡς ἡμεῖς, ἐγίναμεν οἱ καρποὶ
τῆς πίστεώς του καὶ τῆς πρὸς τὸν Κύριον ὑπηρεσίας του, δι'
ὅλους ἐκεῖνους ποῦ ἔχουν οικοδομηθῆ ἀπὸ τὸ γραπτὸν καὶ προ-
φορικόν του κήρυγμα, καὶ χωρὶς ὑπερβολῆν, διὰ τὴν Πατρίδα
μας ὀλόκληρον, ἢ εἰς Κύριον ἀποδημία τοῦ ἀδελφοῦ μας Με-
ταλληνοῦ ἀποτελεῖ μεγίστην ἀπόλειαν. Ἄφινει δὲ τεράστιον
κενὸν εἰς τὰς τάξεις τῶν ἀγωνιστῶν τοῦ Εὐαγγελίου πάρα πολ-
λὸ δύσκολον ν' ἀναπληρωθῆ.

Εἰς τὸ πρόσκαιρον τοῦ Μεταλληνοῦ, ὁ Κύριός μας εὐ-
ρῆκεν ἕνα πιστὸν καὶ ἀφιερωμένον εἰς Αὐτὸν μάρτυρα, ἕνα
θαρραλέον καὶ ἀκούραστον ἐργάτην τῆς πολυειδοῦς Χάριτός
Του.

Εἶχε κάμει σκοπὸ τῆς ζωῆς του τὸ νὰ διακηρύσῃ τὸ χαρ-
μόσυνο ἄγγελμα τῆς σωτηρίας τοῦ ἁμαρτωλοῦ ἀνθρώπου διὰ
πίστεως, χάρις εἰς τὴν Ἀυτρωτικὴν θυσίαν τοῦ Μονογενοῦς
Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ. Μὲ τὸν λόγον
καὶ τὴν γραφίδα, μὲ τὴν προσευχὴν καὶ τὴν μεγάλην του καρ-
δίαν, μὲ ἀπλότητα καὶ σαφήνειαν, μὲ χάριν καὶ δύναμιν Πνεύ-
ματος Ἁγίου, αὐτὸ ἦτο ἡ πεμπτουσία τοῦ κηρύγματός του
καὶ ὅλης τῆς ἁγίας ζωῆς του.

Ἡ ἀγαλλίασίς του ἦτο νὰ κηρύττῃ παντοῦ καὶ πάντοτε
καὶ κατὰ κύρον ἀκόμη τὰ Καλὰ Νέα τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸν ξε-
πεσμένον ἄνθρωπον καὶ νὰ τὸν προσκαλῆ νὰ δεχθῆ τὸν Χριστὸν
ὡς Σωτῆρα του. Τὸ μήνυμά του ἠγγίξε σχεδὸν πάντοτε τὴν
καρδιά τῶν ἀκροατῶν του, ἐκεῖναις τουλάχιστον ποῦ τὸν ἤ-
κουσαν χωρὶς προκατάληψιν. Καὶ ἔφερε καρπὸν πολύν. Τὸ μυ-
στικὸν δὲ τῆς τῶσον γόνιμης αὐτῆς καρποφορίας του διὰ τὸν
Χριστόν, ἦτο τὸ ὅτι εἶχε τὸ πάθος διὰ τὰς ψυχὰς ποῦ χάνονται
χωρὶς Χριστόν.

Εἶχε ἐνστερνισθῆ καὶ κάμει βιωμά του τὴν σκέψιν τοῦ
Ἀποστόλου Παύλου :

«Διότι ἐὰν κηρύττω τὸ Εὐαγγέλιον δὲν εἶμαι εἰς ἐμὲ καύ-

χημα. Ἐπειδὴ ἀνάγκη ἐπίκειται εἰς ἐμὲ. οὐαὶ δὲ εἶμαι εἰς ἐμὲ,
ἐὰν δὲν κηρύττω» (Α'. Κορινθ. 9 : 16).

Ἄλλὰ τί πρῶτον καὶ τί ὕστερον νὰ γράψῃ κανεὶς εἰς ἕνα
πολὺ μικρὸν σημείωμα διὰ μίαν προσωπικότητα τοιαύτης
περιωπῆς, δι' ἕνα κήρυκα τοῦ Εὐαγγελίου τοιαύτης ὀλκῆς
καὶ δυνάμεως; Δὲν θέλω ὅμως νὰ παραλείψω νὰ υπογραμμί-
σω τὴν ἀπέραντη στοργὴ καὶ τὸ συγκινητικὸ πατρικὸ ἐνδια-
φέρον ποῦ εἶδεινε πάντοτε πρὸς τοὺς νέους, τοὺς ὁποίους ἐβοη-
θοῦσε ποικιλοτρόπως ὥστε νὰ βαδίζουσιν τὴν ὁδὸν τῆς ὑπακοῆς
καὶ τῆς νέας ζωῆς. Ἡ στάσις του αὐτὴ πρὸς τοὺς νέους ἰδίως
θὰ πρέπει ν' ἀποτελέσῃ φωτεινὸν παράδειγμα συμπεριφορᾶς
καὶ δι' ὅλους μας.

Ἐπίσης δὲν ἠμποροῦ νὰ μὴν υπογραμμίσω ἐδῶ τὴν παροι-
μιώδη πραότητα καὶ καλοκαγαθίαν ποῦ εἶδεινε πρὸς ὅλους καὶ
ἐκεῖνους ἀκόμη, οἱ ὁποῖοι τὸν ἐκακολογοῦσαν καὶ τὸν ἐθλιβαν,
διότι ἡ ἀνεξικακία του ἦτο ἀπέραντη, τὸ ζῆν δὲ δι' αὐτὸν ἦτο ὁ
Χριστὸς καὶ μὲ τὴν δύναμιν Ἐκείνου ὑπερνικούσε κάθε ἀντι-
ξοστήτα.

Ἡ μεγάλη του πνευματικὴ οἰκογένεια θρηνεῖ σήμερον διὰ
τὸν τόσον προφῶρος μεταστάντα πνευματικὸν ὁδηγόν της.
Θλιβεται διότι δὲν θὰ ἔχῃ πλέον μεταξύ της τὸν ἐμπνευσμένον
καὶ ἀγαπημένον διδάσκαλον καὶ ἀδελφὸν ποῦ μὲ τόσῃν ἀγάπῃν
καὶ ἀνιδιοτέλειαν πάντοτε ἠγαλίσκετο διὰ νὰ ὑπηρετήσῃ, νὰ
ἐνθαρρύνῃ, νὰ παρηγορήσῃ, νὰ νουθετήσῃ νὰ βοηθήσῃ ὅλους
ὅσοι προσέτρεχαν πρὸς αὐτόν.

Ἄναπέμπει ὅμως θερμὰς εὐχαριστίας καὶ δοξολογίας πρὸς
τὸν Θεὸν διότι εἶχε προκίσει μὲ τόσα πολύτιμα χαρίσμα-
τα τὸ ἐκλεκτόν του τοῦτο τέκνον, τὸν Μεταλληνόν, τὸν πι-
στόν του ἐργάτην, καὶ διότι τὸν ἔχει χρησιμοποιοῦσι νὰ κάμῃ
ἕνα τόσο μεγάλον καὶ εὐλογημένον ἔργον στὴν Πατρίδα μας, χά-
ρις εἰς τὸ ὁποῖον πολλοὶ τοῦ ὀφείλομε πάρα πολλά.

Ὁ ἐργάτης ἔφυγεν καὶ ἀναπαύεται τώρα εἰς τὴν δόξαν τοῦ
Οὐρανοῦ. Τὸ ἔργον ὅμως παραμένει. Ὅταν ὁ Ἑλίος ὁ Θεο-
βίτης παρελαμβάνετο ἀπὸ τὸν Θεὸν μὲ τὸ πύρινον ἄρμα, εἶχε
ἀφίσει νὰ πέσῃ στὴν γῆν ἡ μηλωτὴ του, τὴν ὅποιαν ἐσήκωσε
καὶ ἀνέλαβεν ὁ ὑπηρετῆς του, ὁ Ἑλισαῖος, ποῦ ἀνεδείχθη ἄξιος
διάδοχος τοῦ Προφήτου καὶ διδασκάλου του. (Β'. Βασίλ. 2 : 13)

Ἄς προσευχηθῶμεν εἰς τὸν Θεὸν νὰ εὐρεθοῦν ἄξιοι ὡς ὁ
Ἑλισαῖος ἐργάται τοῦ Εὐαγγελίου, μὲ τὰ χαρίσματα τοῦ με-
ταστάντος ἀδελφοῦ μας, πρὸ παντός δὲ μὲ τὴν ταπεινοφροσύ-
νην του, τὴν ἀγαθότητά του, τὴν πιστότητά του, τὴν πραότητά
του, τὴν σοφίαν του, τὴν ἀνιδιοτέλειάν του, τὴν ὑπομονήν του,
τὴν ἀφιέρωσίν του καὶ τὴν μεγάλην του καρδίαν, διὰ νὰ συνε-
χισθῆ τὸ εὐλογημένον ἔργον τοῦ Μεταλληνοῦ.

ΔΗΜ. Ι. ΜΑΓΚΡΙΩΤΗΣ

νον τὸν Ἀγαπητὸ ἀπὸ τὸν ὁποῖον ἀπ' εὐθείας ὁμολογοῦσε
πῶς ἀντλοῦσε καὶ ἔδιδε.

Καὶ γιὰ νὰ ὀλοκληρωθῆ τὸ σημεῖο αὐτὸ στὰ γραπτὰ του
καὶ στὴ ζωὴ του, ἐβλεπε πῶς τὸ κυριώτερον τμήμα τοῦ ἑαυτοῦ
του ποῦ θὰ ἔπρεπε νὰ κατακτηθῆ ὀλόκληρον ἀπὸ τὸν Κύριον
Ἰησοῦν Χριστόν, ὥστε Αὐτὸς νὰ φαίνεται, ἐκδηλώνεται, ἐκ-
φράζεται δι' αὐτοῦ, ἦταν ἡ καρδιά του. Αὐτὴ ἡ πνευματικὴ
καρδιά ἔπρεπε τελείως νὰ ταπεινωθῆ, νὰ καθαρισθῆ, νὰ κα-
τακτηθῆ ἀπὸ τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ. Καὶ αὐτὸ ποῦ ἀποτελοῦσε
συνεχῆς ἐσωτερικὸ του βίωμα τὸ δίδασκε τελευταία, καὶ τὸ
διεκῆρυττε μὲ τὰ ἄρθρα του συνεχῶς, σὰν τὸ καταστάλλαγμα
μᾶς πολυετοῦς πείρας του, πορείας του, συνάφειάς του μὲ τὸν
Ζῶντα καὶ Ἀληθινὸ Θεό.

Μὲ ἄλλους λόγους περισσότερο ἀπὸ συγγραφέας ἢ Δάσκα-
λος, περισσότερο ἀπὸ βαθυστόχαστος ἐρμηνευτῆς τῆς ἀλήθειας
ποῦ τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἀποκαλύπτει στὸν κό-
σμον, περισσότερο ἀπὸ ἀπλὸς πιστός, ὑπῆρξε μιά ταπεινὴ
καρδιά ποῦ ἐζήσῃ, περπάτησε καὶ συνωμίλησε μὲ τὸν Θεό
της, ὑπῆρξε γιὰ ὅλους ἐμᾶς ποῦ τὸν γνωρίσαμε καὶ τὸν ζήσαμε
ἀναμφισβήτητα, ὁ «φίλος τοῦ Θεοῦ». Ἀλλὰ αὐτὴ δὲν μπορεί
νὰ εἶναι παρά μιά ὄψη τῆς μεγάλης του προσωπικότητος.
Γιὰτὶ ὑπῆρξε σ' ὅλην του τὴ ζωὴν αὐτὴ δάκτυλα τοῦ Θεοῦ, ἕνα
πολυεδρικὸ πρῖσμα. Ἀκτινοβόλησε τὴν δόξα τοῦ Θεοῦ ἐν
τῷ Υἱῷ, καὶ τὴν ἀπέδωσε μὲ πιστότητα, καθαρότητα, κι ἀλή-
θεια στὶς ποικίλες κι' ἀνεκδιήγητες φάσεις της. Εἶθε ἡ ζωὴ
του, ἡ μαρτυρία του καὶ ἡ ἐξοδός του νὰ σταθῆ γιὰ ὅλους μας
καὶ γιὰ τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Κυρίου, ἕνα ζηλευτὸ παράδειγμα
πρὸς μίμησιν.

ΘΑΝΟΣ ΚΑΡΜΠΩΝΗΣ

22-1-1963

Οἱ πλάτανοι δὲν πέφτουνε,

τοὺς ρίχνει ἀστροπελέκι.

Οἱ κέδροι ὀρθοὶ πεθαίνουνε

κι' οἱ Ἀγιοὶ πὰν στὰ νέφη.

Τὸ λάκκο π' ἄνοιξε βαθιὰ

τούτ' ἡ ἀπρόσμενη ἀρπαγὴ

θὰ τὸν γιομίσουν μοναχὰ

ἀγάπη, δάκρυα, προσευχή.

Σ.

ΣΑΛΠΙΣΜΑ

ΚΩΣΤΑΣ ΜΕΤΑΛΛΗΝΟΣ

ΕΙΣ τὴν ἱστορίαν τῆς Ἐλευθέρας Εὐαγγελικῆς Ἐκκλησίας ἡ εἰκοστὴ δευτέρα Ἰανουαρίου 1963 θὰ ἀποτελέσῃ ἕνα σταθμὸν. Εἶναι ἡ ἡμέρα κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ Θεὸς τὸν ἐκάλεσε κοντὰ του τόσο ἡρεμα, σὲ πέντε λεπτά τῆς ὥρας, μὲ τὴν τρυφερότητα μιᾶς μητέρας πὸν παίρνει στὴν ἀγκαλιά της τὸ παιδί της.

Τὴν ἡμέρα τῆς κηδείας οἱ τέσσαρες ἀγαπητοὶ ὀμιληταί, μᾶς θύμισαν ὁ καθένας τους μίαν πλευρὰ ἀπὸ τὴν ζωὴν τοῦ εὐλογημένου αὐτοῦ ἀνθρώπου. Τῇ ἀληθείᾳ ἡ βιογραφία αὐτοῦ τοῦ ἀνθρώπου εἶναι λίαν ἐνδιαφέρουσα. Κάποια μέρα θὰ γραφτῆ πιστεῦω μίαν πλήρη κατὰ τὸ μάλλον καὶ ἥττον μελέτη τῆς ἐπιδράσεως τὴν ὁποία εἶχε ἡ ζωὴ τοῦ Κ. Μεταλληνοῦ εἰς τὴν Εὐαγγελικὴν Κίνησιν ἐν Ἑλλάδι.

Εἶναι ἀληθὲς ὅτι οἱ βιογραφίες, οἱ πανηγυρικοὶ λόγοι δὲν προσιδιάζον εἰς τὰ αἰσθήματα τὰ ὁποία εἶχε ὅταν ζοῦσε ὁ ἐκλιπὼν οὔτε καὶ εἰς τὰ ἰδικὰ μας. Ἡμεῖς οἱ καλλίτεροι ἢ οἱ χειρότεροι δὲν ἔχουμε ἄλλην καύχισιν καὶ ἄλλο θάρρος ἀπὸ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ, ἀπὸ τὸν Σταυρὸν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Εἶναι βαθεῖα, ἐνσυνείδητος καὶ εἰλικρινὴς ἡ ὁμολογία μας ὅτι « Κατὰ χάριν Θεοῦ εἴμεθα ὅ,τι εἴμεθα ».

Παρὰ ταῦτα αἰσθανόμεθα εὐχάριστον καθῆκον, ὅσοι εἴμεθα μάρτυρες τῆς ζωῆς του νὰ σημειώσωμεν μερικά ἀπὸ τὰ χαρακτηριστικὰ τῆς ζωῆς του.

Δὲν ξεύρω ἐὰν καὶ τί τοῦ ἐκόστισε στὴν ψυχὴ του ἡ διακοπὴ τῶν σχέσεων μετὰ τῆς Ὁρθοδόξου ἐκκλησίας, εἰς τὴν ὁποίαν ἐγεννήθη. « Ἐφυγα, μοῦ ἔλεγε, διότι δὲν μποροῦσα νὰ ἐργασθῶ ἐλευθέρως, δὲν μποροῦσα νὰ κηρύξω τὴν ἀλήθειαν καὶ μόνον τὴν ἀλήθειαν τῆς κατὰ χάριν σωτηρίας τοῦ ἀνθρώπου διὰ τῆς πίστεως εἰς τὸ λυτρωτικὸν ἔργον τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ». Ἐπίστευε βαθιὰ, ὀλόψυχα, εἰς τὴν ἀλήθειαν ταύτην καὶ τὴν ὑπηρετήσε πιστὰ ἀφ' ἧς στιγμῆς αὕτη κατάλαβε τὴν ψυχὴ του.

Ἐκτοτε ἡ σταθερότης του εἰς τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς πεποιθήσεις πὸν εἶχαν ἐνωρὶς καταλάβει τὴν ψυχὴ του δὲν ἐκάμφθη.

Μερικοὶ τυφλομένοι ἀπὸ φανατισμὸ καὶ προκατάληψιν τὸν ἔλεγον αἰρετικὸς. Ἄλλ' εἶναι αἵρεσις τὸ νὰ μὴ δεχόμεθα ἄλλο τι ἐκτὸς ἀπὸ τὸν γραπτὸν Λόγον τοῦ Θεοῦ, τὴν Ἁγίαν Γραφήν καὶ τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ Ἰησοῦν Χριστὸν ὑπεράνω παντὸς ἄλλου ἀνθρώπου ὡς μοναδικὸν Σωτῆρα ;

Ἡ πίστις τοῦ Κ. Μεταλληνοῦ δὲν ἦτο ἀκαθόριστη σὲ μίαν θρησκείαν καμωμένη ἀπὸ ὑποθέσεις φιλοσοφικῆς, ἀλλὰ ἦταν ἡ ὀλόψυχη ἀποδοχὴ κάθε ἀληθείας τῆς Ἁγίας Γραφῆς καὶ ἡ ἀνεπιφύλακτῆ ὑπηρεσία διὰ τὴν διάδοσιν τῆς ἀληθείας ταύτης.

Ὁ Θεὸς τὸν εἶχε προικίσει μὲ πολλὰ χαρίσματα. Τὰ τάλαντα τὰ ὁποία τοῦ ἔδωσαν ὁ Κύριος τὰ ἀξιοποίησε εἰς τὴν ὑπηρεσίαν Του. Ὅσο περνοῦσαν τὰ χρόνια τόσο ὁ ἐσωτερικὸς ἀνθρώπος ἀνενεοῦτο. Ἐν τῇ συνεχῇ ἀσκήσει τῶν χαρισμάτων τῆς ἀγάπης, τῆς προσευχῆς, τῆς πίστεως καὶ ὄλων ὅσα πηγάζουν ἐκ τούτων, ἔβλεπε τὸ μυστικὸ τῆς πορείας πρὸς τὰ ἐμπρός, τὸ μυστικὸν τῆς πνευματικῆς ὀλοκληρώσεως. Ἦταν ἀνθρώπος προσευχῆς τὴν ὁποίαν ζοῦσε καὶ ἐκήρυττε ὡς τὸ πιὸ ἀποτελεσματικὸ μέσο λυτρωμοῦ τῆς ψυχῆς ἀπὸ τοὺς δεσμοὺς πὸν δημιουργοῦν οἱ γήινες ἐπιθυμίες. Μὲ τὴν προσευχὴν τοῦ ζητοῦσε νὰ ἐξιχνιάσῃ τὴν ἀπεραντωσύνην τῶν οὐρανῶν πὸν μέχρι τῆς ἐλεύσεως τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἔκρυβαν τὸ μυστικὸ τῆς αἰωνιότητος. Χάρις εἰς τὴν προσευχὴν ἡ συνεχὴς πρόοδος τοῦ ἀνθρώπου αὐτοῦ ἦτο πραγματικότης: « Εἰς τὰ ἐμπροσθεν ἐπεκτεινόμενος » ἔτρεπε διὰ τὸ βραβεῖον τῆς ἁῶν κλήσεως.

Ἦταν μελετητὴς τῆς Ἁγίας Γραφῆς. Χάρις σὲ μίαν ἀδιάκοπην καὶ καθημερινὴν μελέτην τῆς Βίβλου ἦτο βαθὺς γνώστης αὐτῆς καὶ ἦτο πάντοτε εἰς θέσιν νὰ συσχετίζῃ κατὰ τέτοιον βαθὺν καὶ ἀβίαστον τρόπον τὰς διαφόρους διακηρύξεις τῆς Γραφῆς ὥστε ἐν τῇ γραφικῇ ἀναλύσει νὰ διαλάμπῃ εὐκόλως ἡ ἀλήθεια. Δὲν ἀγαποῦσε τοὺς « συγχρονισμοὺς », τοὺς « νεωτερισμοὺς », τοὺς « ὀρθολογισμοὺς » τίς « εἰσαγωγὰς ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ » εἰς τὰς θρησκευτικὰς του πεποιθήσεις. Πάντοτε μὲ τὴν Γραφὴν στὸ χεῖρ ζητοῦσε ἀπ' αὐτῆς νὰ βρῇ ὁδηγία στὰ διάφορα ζητήματα

πὸν παρουσιάζοντο στὴν ἐκκλησία ἢ στὰ διάφορα πρόσωπα πὸν τοῦ ζητοῦσαν τὴ συμβουλή του.

Ὅλη του ἡ προσπάθεια ἦταν νὰ ξαναζωντανέψῃ στὴ χώρα μας τὴν ἀπλήν καὶ φωτεινὴν πίστιν τῶν ἠρώων τῆς μεταρρυθμίσεως οἵτινες δὲν ἐπέδιωξαν νὰ εἰσαγάγουν κώδικας καλλιτέρων θρησκευτικῶν κανόνων, ἀλλὰ νὰ ὑψώσουν ὑψηλὰ τὴν Ἁγίαν Γραφήν καὶ τὴν διὰ πίστεως σωτηρίαν εἰς τὸ λυτρωτικὸν ἔργον τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Προικισμένος μὲ τὸ χάρισμα τοῦ λόγου καὶ τοῦ καλῶς μου ἢ θὰ ἐκήρυττε ἢ θὰ δίδασκε ἢ θὰ συνέγραφε.

Μὲ τὰ κηρύγματα τὰ οὗ ἤξευρε τὸ δρόμον πὸν φθάνει καὶ ἐγγίζει τίς καρδιὰς τῶν ἀκροατῶν, μυστικὸ πὸν ξεύρουσιν μόνον ὅσοι ἔχουν προσωπικὴ πείρα αὐτοσυγκεντρώσεως καὶ ἐπικοινωνίας μὲ τὸν Θεόν. Τὰ κηρύγματά του, αἱ ἐπιστημονικαὶ διαλέξεις του, τὰ γραπτὰ του εὐρίσκοντο σὲ παράλληλον πορεία μὲ τὴν ζωὴν του. Ὅ,τι ἐκήρυττε ζοῦσε καὶ ὅ,τι ἐζοῦσε ἐκήρυττε. Δὲν ὑπῆρχε ρήγμα μετὰ τῶν ὀμιλιῶν του καὶ τῆς ζωῆς του. Ἡ ἀφιέρωσις του εἰς τὸν Θεὸν ἦτο πλήρης καὶ εἰλικρινής.

Ὡς ποιμὴν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἦτο πιστὸς καὶ εἰς τὰ μεγάλα καὶ εἰς τὰ μικρὰ καθήκοντά του. Ἐνα ἀπὸ τὰ μεγάλα του καθήκοντα ἔβλεπε τὴν συνεχῆ καλλιέργειαν τοῦ πνεύματος ἐκεῖνου καθ' ὃ ἡ Ἐκκλησία ἦτο μίαν οικογένειαν ἐν Χριστῷ καὶ ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ πρέπει νὰ βασιλεύῃ μετὰ τῶν μελῶν τῶν ἐκκλησιῶν. Ἡ ἐνότης τῶν ἐκκλησιῶν καὶ τῶν μελῶν τῶν ἐκκλησιῶν ἔπρεπε νὰ διατηρῆται ὡς κόρη ὀφθαλμοῦ καὶ ὡς πηγὴ δυνάμεως καὶ εἰρήνης. Ζητοῦσε ἐπίμονα καὶ πρὸ παντὸς εὐκαιρίας πὸν θὰ ἦνῶσαν ὀμόψυχα ὄλους τοὺς ἐργαζομένους εἰς τὸν ἀμπελῶνα τοῦ Κυρίου, πὸν θὰ ἦνῶσαν τὰς θελήσεις των ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τοῦ ἔργου τοῦ Χριστοῦ, ἀφήνοντάς ἐλευθερίαν ἐκδηλώσεως τῶν σκέψεων των ἐπὶ δευτερευόντων ζητημάτων. Αὐτὸ τὸ πνεῦμα μοῦ θυμίζει τὸ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου. « Φρονεῖτε τὸ αὐτό, ἔχοντες τὴν αὐτὴν ἀγάπην ὄντες ὀμόψυχοι καὶ ὀμόφρονες ».

Ὡς ἄνθρωπος διεκρίνετο γιὰ τὴν ἀπλότητά του καὶ ταπεινοφροσύνην του. Ἡ ἀπλότης δὲν εἶναι κοινὴ φιλοδοξία. Τὸ μέγιστον πλῆθος τῶν ἀνθρώπων τὴν ἀποφεύγει ἐκ φόβου μήπως αὕτη ἡ ἀπλότης μειώσῃ τὴν ἀξίαν τους πὸν δίδουν μόνον τοὺς στὸν ἑαυτὸ τους. Ἄλλὰ ἡ εὐγενικὴ ἀπλότης τοῦ Μεταλληνοῦ δὲν εἶναι εὐκόλον πράγμα. Ὅσοι ἐδοκίμασαν νὰ τὴν ζήσουν ξαίρουσιν καλὰ πὸς εἶναι δύσκολον πράγμα. Ἡ ἀπλότης αὐτοῦ τοῦ ἀνθρώπου ἦταν ἕνα σημάδι πραγματικοῦ μεγαλείου καὶ ἡ ἐγγύησις τῆς αὐθεντικότητός της ἐπήγαγε ἀπὸ μίαν βαθεῖαν ταπεινοφροσύνην. Ὁ ἄνθρωπος συνήθως ζητάει νὰ ἀποκτήσῃ τίτλους οἱ ὁποῖοι θὰ τοῦ ἐξασφαλίσουν πολλὰς τιμὰς ὅχι πάντοτε δικαίας, πολλὰκις συμβατικάς. Ὁ ἐκλιπὼν ποτὲ δὲν ζήτησε τίτλους καὶ ἐπαίνους. Ἐβδελύσσετο τὴν ρεκλάμα. Εἶχε τὴν ἀπλότητα μικροῦ παιδιοῦ. Ἡ ψυχὴ του διατηροῦσε τὴν διαφάνειαν τῶν ψυχῶν τῶν μικρῶν παιδιῶν. Μποροῦσε ὅποιοι τὸν ἐπλησίαζε νὰ τὸν διαβάσῃ μέχρι τοῦ βάθους του.

Στὶς κοινωνικὰς του σχέσεις ἔθετε τὸ δικαίωμα τοῦ ἀνθρώπου νὰ διεκδικῆ, σὲ δευτερεύουσα θέσι ἀπὸ τὸ καθῆκον τοῦ νὰ προσφέρῃ ἀπὸ τὸν ἑαυτὸ του ὅσο μπορεῖ περισσότερον. Ἦταν πάντοτε εὐδιάθετος καὶ πρόθυμος νὰ ὑπηρετήσῃ τὴν ἀδελφότητα γιὰτὶ εὗρισκε ὅτι καμμία προσπάθεια δὲν ἦταν κοπιαστικὴ ὅταν ἐπρόκειτο νὰ κάμῃ σὲ κάποιον καλὸ καὶ πρὸ παντὸς ὅταν ἐπρόκειτο νὰ δοξασθῇ τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου του. Ἐβλεπε πόσο μάταιη εἶναι ἡ ζωὴ ὅταν εἶναι ξενὴ πρὸς τὴν ὠριότητα τῆς διαχύτου καλωσύνης. Καὶ τὴν ἀλήθειαν αὕτη πὸν τοῦ φύτευσε στὴν ψυχὴν τοῦ ὁ Χριστὸς τὴν κράτησε ὡς ἱερὸν μυστικὸν καὶ τὴν ἔζησε στὴν ζωὴν του. Καὶ αὐτὸς ὁ τρόπος τῆς ζωῆς του τοῦ ἔδωκε κεκτημένον δικαίωμα νὰ εἶναι ἀγαπητὸς ἀπὸ κάθε ἕνα πὸν τὸν ἐγγύρισε, καὶ τοῦ ἔδωσε τὸ προνόμιον τῆς δικαιώσεως τῆς ζωῆς.

Τώρα τὸν λόγον ἔχει ὁ δίκαιος Κριτὴς εἰς τὸν Ὅποιον ἡ δόξα, ἡ τιμὴ καὶ ἡ λατρεία. Ἡμεῖς εὐγνώμονες κρατοῦμε πάντοτε ζωηρὰ τὴν γλυκεῖαν καὶ ἀγαπητὴν ἀναμνησί του μέχρις ὅτου τὸν συναντήσωμεν. **Χ. Καρτερούλης**

...PER INTERVALLA LACRIMARUM...

(Μνήμες και στοχασμοί στην ανάπαυλα τῶν δακρῶν).

ΑΠΟ βραδὺς ἕνα τηλεφώνημα εἶχε βουβάνει τοὺς ἀνθρώπους τοῦ σπιτιοῦ. Ἦ εἶδηση ὅτι ὁ Κώστας Μεταλληνὸς πέθανε, δημιούργησε κατάθλιψη. Τὸ βράδυ ξύπνησα πολλές φορές κι' ἔμενα βυθισμένος σὲ σκέψεις.

Τὸ πρωὶ τῆς Πέμπτης (24-1-63), ποὺ θὰ γινόταν ἡ κηδεῖα, βρισκόμουν ἀρκετὰ νωρίς στὴν αἴθουσα τῆς ὁδοῦ Ἀλκιβιάδου. Ὅταν μπήκα στὸ προαύλιο, με σταμάτησε τὸ πλῆθος τῶν στεφανίων ποῦ, με τὰ κοντάρια τους στημένα ὀρθία, εἶχαν σκεπάσει ὀλόγυρα τοὺς τοίχους. Οἱ μῶβ κορδέλλες με τὰ χρυσὰ γράμματα χτυποῦσαν ἔντονα στὸ μάτι καὶ παρ' ὅλο τὸ κρύο καὶ τὰ χιόνια σ' ἐρέθιζαν νὰ πλησιάσης καὶ νὰ διαβάσης. Διάβασα τὶς ἐπιγραφὲς ὄλων τῶν στεφανίων. Ἦταν συγκινητικὴ ἡ πλήμυρα τῶν αἰσθημάτων ἀγάπης καὶ σφραγῶν, ποὺ μὴ νότα τους συμπεκνωμένη σ' ἕνα χωρίο τῆς Γραφῆς ταίριαζε τὸν χαρακτήρα τοῦ κάθε θαυμαστῆ στὴ σχέση του με τὸν προσφιλὴ νεκρὸ.

Ἀρχισε ἡ νεκρώσιμη ἀκολουθία καὶ μίλησαν ὁ αἰδ. κ. Μ. Κυριακάκης, ποιμὴν τῆς Α' Ἑλλ. Εὐαγγελικῆς Ἐκκλησίας Ἀθηνῶν ὁ κ. Β. Κατσάρκας, ἐκπρόσωπος τῆς Ἐλευθέρας Εὐαγγ. Ἐκκλ. Θεσσαλ./κῆς, ὁ κ. Κ. Χοντρογιάννης, τῆς Ἐλευθέρας Εὐαγγελικῆς Ἐκκλησίας Λιπασμάτων καὶ ὁ δικηγόρος κ. Θ. Καρμπώνης.

Ὁ πρῶτος ὁμιλητὴς μοῦ θύμισε μιά συνάντησή ποῦ εἶχα μαζί του πρὶν 32 χρόνια! Ἐκεῖνο τὸ πρωῖν, μίās γιορτῆς ποῦ ἐγὼ δὲν εἶχα σχολεῖο κι' ἐκεῖνος γραφεῖο, μοῦ εἶχε πεῖ: «Ἐλα νὰ πάμε νὰ δοῦμε τὸ Μεταλληνὸ στὸ σπίτι του· θὰ εὐχαριστηθῆς πολὺ· εἶναι σὰ νὰ βρίσκεσαι στὸν οὐρανὸ!...» Ὁ κ. Κυριακάκης μοῦ ἔδωσε τὴν ἐντύπωση ὅτι καὶ σήμερα μίλησε με τὴν ἴδια ἀγάπη καὶ τὸν ἴδιο νεανικὸ ἐνθουσιασμὸ γιὰ τὴν πνευματικότητα τοῦ μεταστάντος. Νόμιζα ὅτι με τὴν σημερινή του ὁμιλία με ξαναπροσκαλοῦσε σὲ μιά καινούργια ἐπίσκεψη, ποῦ κατὰ κάποιο παράδοξο τρόπο πραγματοποιήταν τὴν ἴδια τὴ στιγμή σ' ἕνα μεταφυσικὸ περιβάλλον.

Ὁ ὁμιλητὴς μεταξύ ἄλλων εἶπε καὶ τὸ ἑξῆς: «Ὁ Κωνσταντῖνος Μεταλληνὸς ἂν καὶ ἀποθανῶν ἐτι λαλεῖ!...». Τὴν ἴδια φράση ἐπανάλαβαν καὶ οἱ ἄλλοι ὁμιληταί. Ὅσοι θυμήθηκαν τὸ σχετικὸ χωρίο ἀπὸ τὴν πρὸς Ἑβραίους Ἐπιστολή, θὰ νόμισαν, ἴσως, ὅτι ἡ φράση αὐτὴ τοῦ ὁμιλητοῦ ἦταν ἀπλῶς ἕνα ἐπιτυχημένο δάνειο ἀπὸ τὴν Κ. Διαθήκη, κατ'ἀλληλο γιὰ τὴν περίστασι. Μά, ὄχι! Δὲν ἦταν οὔτε δάνειο, οὔτε κάποιο σχῆμα ποῦ τὸ ἐπέβαλε ἡ μνήμη ἢ ἡ ρητορικὴ· ἦταν ὑποβολή, μιά ἀναπόδραστη ὑποβολή ποῦ δέχονταν οἱ ὁμιληταί ἀπὸ τὸν ζωϊκὸ μαγνητισμὸ ποῦ ἐξέπεμπαν τὰ ἠλεκτρισμένα πνεύματα τῶν ἀκροατῶν, καθηλωμένα καθὼς ἦσαν ἀπὸ τὸ ἄορατο φάσμα τῆς παρουσίας τοῦ μεταστάντος. Ἦταν διάχυτος στὴν ἀτμόσφαιρα ἕνας μυστηριώδης πέπλος ἀόρατης παρουσίας, ἀναλούμενης σὲ χίλιες δυὸ μῆνες ποῦ συνέειχαν τὶς ψυχὰς τῶν παρισταμένων. Ἄλλων τὸ πνεῦμα ἐβυθίζετο σὲ στοχασμοὺς καὶ ἄλλων τὰ αἰσθήματα ἀναλύονταν σὲ συγκρατούμενες ἐκρήξεις λυγμῶν.

Μοῦ ἔτυχε πολλές φορές νὰ συγκινηθῶ σὲ παρόμοιες στιγμῆς. Ἀλλὰ ἡ σημερινὴ περίστασι προξενοῦσε κάτι τὸ ἀγνωρο στὴν ἐμπειρία τοῦ αἰσθηματικοῦ μου κόσμου. Ἀληθινά, ὁ Κ. Μεταλληνὸς μιλοῦσε πιὸ ἔντονα με τὴ νεκρικὴ του σιγῆ. Ἐνιωθα ὅτι τὸ διάχυτο ὄραμα τῆς ἀόρατης παρουσίας του σάν ἕνα πνευματικὸ ἀμάλαγμα μυστηριώδους φάσματος ἐπῶαζε ἐκεῖνη τὴ στιγμή ὄλων τὶς σκέψεις καὶ τὰ αἰσθήματα.

Ἄλλοι ἦταν βυθισμένοι σὲ μιά πικρὴ κι' ἀναπάντεχα ἐκστατικὴ συλλογῆ· ἄλλοι ἐνιωθάν νὰ κυλᾷ πυκνὸ τὸ δάκρυ ἀπὸ τὶς κόγχες τῶν ματιῶν τους κι' ἦσαν ἰκανοποιημένοι ποῦ κατῴρθον νὰ συγκρατοῦν τοὺς λυγμοὺς των με ἡρεμία.

Ἡ αἴθουσα ἦταν κατάμεστη. Ὅρθιοι παντοῦ· στοὺς διαδρόμους καὶ στὶς σκάλες, στὸν ἐξώστη καὶ στὴν αὐλὴ· ἀκόμα ἐξω στὸ δρόμο καὶ τὰ πεζοδρόμια. Ὅλος αὐτὸς ὁ λαὸς ἦταν καθηλωμένος, ὄχι τόσο ἀπὸ θλίψη, ὅσο ἀπὸ μιά πρωτόγνωρὴ γιὰ τὴν πνευματικὴ καὶ αἰσθηματικὴ του ζωὴ ἐκστασι!

Ὅλοι ἐνιωθάν ὅτι θὰ ἔταν ἀσέβεια, ἂν ἀφῆναν νὰ τοὺς νικήσουν οἱ λυγμοί. Σὲ κάποια στιγμή μερικοὶ ἀπὸ τοὺς τελευταίους στὴν αἴθουσα ποῦ στέκονταν ὀρθιοί, δὲν μπόρεσαν νὰ κρατηθοῦν καὶ ἀρχίσαν νὰ παρασύρονται ἀπὸ τοὺς λυγμοὺς των. Μά... Σώπασαν ἀμέσως μ' ἕνα θελημένο ρόγχο, ποῦ κατῴπιε καὶ δάκρυα καὶ λυγμοὺς.

Μέσα στὴν ἱερὴ ἐκεῖνη συγκίνηση τοῦ Ἐκκλησιάσματος κατὰ τὸ ἥρωικὸ ἀντιμαχόταν τὸ «Κέντρον» τοῦ θανάτου. Ἦταν ἡ χορωδία!

Ἡ χορωδία τῆς Ἐλευθέρας Εὐαγγελικῆς Ἐκκλησίας ποῦ σὲ τόνο «soft voice», ἔδινε τὴν ἐντύπωση ὅτι ἕνας ἀπόκοσμος ἀγγελικὸς ψαλμὸς κανοναρχοῦσε τὴ θλίψη καὶ τὴν ἐκστασι τοῦ ἐκκλησιάσματος ἀπὸ τὸ ὑπερέραν του.

Ὁ Μεταλληνὸς ποῦ ἐμφορεῖτο με τὴν αἰσθαντικότητά του Ἐπιτησίου, ἐπλαισιώοντο στὴν ἐξοδὸ του ἀπὸ τὸν κόσμον αὐτὸ με τὴν ἀρχιτεκτονικὴ τοῦ ἤχου τῆς εὐρωπαϊκῆς μουσικῆς, ποῦ ἦταν μιά πολὺ ταιριασμένη νότα στὴ ζωντάνια τῆς Νεοελληνικῆς Μεταρρυθμίσεως ποῦ ἀντιπροσώπευσε πάνω ἀπὸ 50 χρόνια.

Ἦσαν στιγμῆς ποῦ νόμιζε κανεὶς ὅτι δὲν μιλοῦν ἄλλοι, ἀλλὰ ὁ ἴδιος ὁ Κ. Μεταλληνὸς.

Κανένα ἐγκώμιο δὲν ἦταν ὑπερβολικὸ, γιατί κανεὶς δὲν ἐνιωθε τὴν ἀπουσία του.

Ὅταν κάποιοι ἀπ' τοὺς ὁμιλητὰς τέντωσε τὸ χέρι του δεῖχνοντας καὶ εἶπε «ἐδῶ βρίσκεται τὸ σκήνωμά του, ὄχι ὁ ἴδιος», τότε γιὰ πρώτη φορά μοῦ ἔκανε αἰσθησι τὸ φέρετρο. Μοῦ φάνηκε ὅτι τὴ στιγμή ἐκεῖνη τὸ πρωτόβλεπα. Ἴσως τὸ ἴδιο συνέβη καὶ σὲ ἄλλους, γιατί ἄκουσα μιά κυρία ποῦ καθόταν ἐκεῖ κοντά, νὰ σκύβει διακριτικὰ καὶ νὰ ψιθυρίζη: «Α! ἐκεῖ τὸν ἔχουμε;...»

Τόσο λίγο ἦταν τὸ ἐνδιαφέρον, ὅσων ἔπρεξαν στὴν αἴθουσα τῆς ὁδοῦ Ἀλκιβιάδου, νὰ παραστοῦν σὲ ξὸ δὶ!

«Ὁ Μεταλληνὸς δὲν πέθανε!» εἶπε ἕνας ἄλλος ὁμιλητῆς. Κι' αὐτὸ ἦταν ἀλήθεια. Ἐνῶ ἐβλεπα τοὺς ὁμιλητὰς ποῦ μιλοῦσαν, εἶχα τὴν ἐντύπωση ὅτι ἡ φωνὴ τους ἦταν «ντουμπλαρισμένη» με τὴν φωνὴ τοῦ Μεταλληνοῦ. Τὸ φαινόμενο μοῦ θύμιζε περίπτωση ραδιοφώνου, στὸ ὅποιο μιλά μιά ξένη προσωπικότης· κι ἐνῶ ὁ λόγος συνεχίζεται, σιγὰ σιγὰ σβήνει γιὰ ν' ἀρχίσῃ ν' ἀκούεται ἡ φωνὴ τοῦ μεταφραστοῦ.

Κατὰ τέτοιο νόμιζες πὼς συμβαίνει καὶ τώρα, με τὴ διαφορά πὼς ἡ φωνὴ ποῦ ἔσβηνε ἦταν τῶν ἐγκωμιστῶν.

Ἐνῶ αὐτοὶ ἐξακολουθοῦσαν νὰ μιλοῦν, ἡ φαντασία τῶν ἀκροατῶν ἐβλέπε ὀλόσωμο τὸν Κώστα Μεταλληνοῦ νὰ βροντοφωνῆ τὴν πρόσκλησι στὸ λυτρωτικὸ σχέδιο τοῦ Σταυροῦ τοῦ Χριστοῦ καὶ στὴν Ἀγάπη τοῦ Θεοῦ!

Ἀπὸ μέρες μετὰ, συνάντησα φίλο μου θεολόγο, ἀπόφοιτο τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν. Μοῦ ἔλεγε ὅτι ἂν καὶ δὲν πληροφορήθηκε ἐγκαίρως τὸ γεγονός καὶ δὲν παρευρέθη στὴν κηδεῖα, ὅταν ἔμαθε τὸ θάνατο τοῦ Μεταλληνοῦ, ὁ ὕπνος του τὸ βράδυ ἐκεῖνο δὲν ἦταν ἡρεμὸς ὅπως πάντα, γιατί διαρκῶς τὸν σκεπτόταν. Καὶ πρόσθεσε ὡς χαρακτηριστικὰ: «Ἀναμφισβήτητα ἡ Ἐλλάδα ἔχασε τὸν μεγαλύτερο ἱεροκήρυκα τοῦ αἰῶνος, γιατί ἦταν ἀπὸ ἐκεῖνους ποῦ δὲν παρουσιάζουν τὸ Θεὸ σάν τιμωρὸ καὶ ἐκδικητῆ. Οἱ ἀκροαταί τοῦ Κ. Μεταλληνοῦ ἐπαιρναν πνευματικὸ ὄζυγόνο καὶ ἐφευγαν ἀπὸ τὴν ἐκκλησία ποῦ κήρυττε με ἀνανεωμένες τὶς ψυχικὰς τῶν δυνάμεις, ἱκανοὶ νὰ συνεχίσουν τὴν πορεία τους στὴ ζωὴ με αἰσιοδοξία».

Ὅταν οἱ ὁμιληταί τελείωσαν τοὺς λόγους των, καὶ τὸ ἐκκλησίασμα σηκώθηκε νὰ συνοδεύσῃ τὴν ἐκφορά, ὄλος ὁ λαὸς, ἔμοιαζε με ἀνθρώπους χωρὶς μιλιὰ. Ἀντάλλαζαν χειραψίες, βλέπονταν στὰ μάτια μεταξύ τους, ἀλλὰ δὲν μπορούσαν ν' ἀρθρώσουν λέξη.

Θυμήθηκα τὴ Δόμνα. Τὴ μεγάλη μοιρολογίστρα, ποῦ ἐνῶ ἦταν εὐφάνταστη καὶ λαλίστατη στῶν ξένων τὶς κηδεῖες, ἀποτοσχεδιάζοντας καὶ ψέλνοντας τὰ μοιρολόγια, ὅταν πέθανε τὸ παιδί της, δὲν ἠπόρεσε ν' ἀρθρώσῃ λέξη, οὔτε καὶ νὰ δακρῶσῃ. Κράτησε τὸ παιδί της δυὸ μέρες ἄταφο, μὰ τοῦ κάκου· λογισμοὶ καὶ αἰσθήματα εἶχαν στερέψει.

Ἐτσι ἔγινε καὶ σήμερα· ἡ γύρω σιωπὴ ἦταν μιά εὐλωττὴ κατάπληξη. Τὸ λαλίστατο ἐκεῖνο ἀκροατήριο, ποῦ μετὰ ἀπὸ κάθε κήρυγμα σκόρπαγε σάν μελίσι καὶ πολυθρόβου σὲ μικροπράξεις συζητοῦσε, σήμερα ἔμενε τελείως ἄφωνο.

Ἡ κοσμοπλήμυρα ἐκεῖνη τῶν φίλων, τῶν ἀκροατῶν, τῶν θαυμαστῶν καὶ προπαντὸς τῶν πνευματικῶν παιδιῶν τοῦ Κωνσταντίνου Μεταλληνοῦ σάν νὰ ἤθελε ὡς ἕνας ἀνθρώπος, με βουβὴ παντομίμα, νὰ δώσῃ νὰ καταλάβῃ ὁ κόσμος τὴν με-

ΣΑΛΠΙΣΜΑ

Ὁ Κέδρο

Κύριε, πάρε μου τὸ χέρι,
τοῦτο τὸ χέρι τὸ δειλό,
ποῦ δὲν μπορεῖ νὰ προχωρήσῃ,
καὶ στέκεται διστακτικό.
Κύριε, πάρε μου τὸ χέρι,
γιατὶ νὰ γράψω δὲν μπορῶ.

Τόσο ἡ χάρη Σου μὲ ζώνει,
καὶ βλέπω ἄνω τὸν οὐρανό,
βλέπω τὸν κέδρο π' ἀγαποῦσα,
μὲ φωτιστέφανο τρανὸ
στὴν ἀγκαλιά Σου ν' ἀκουμπάη
μ' ἓνα χαμόγελο γλυκό.

Τὸν ὄριο Κέδρο ποῦ θεωροῦσαν
πάντα νὰ στέκεται ψηλός,
ποῦ στ' ἀσημένια του τὰ κλώνια,
ἔλαμπε τ' οὐρανοῦ τὸ φῶς
κι' ἄπλωνε τὸ βαθύ του ἴσκιό γύρω,
σὰν φίλος κι' ἀδερφός.

Στὶς ρίζες του λευκὰ ἀρνάκια
ξάπλωναν κάτω ἀπ' τὴν δροσιά,
καὶ παίρναν ἀπ' τὸ φύλλωμά του
τοῦ οὐρανοῦ τὴν εὐωδιά,
γιατὶ τὸ Πνεῦμα τοῦ Κυρίου
ἀναπαυόταν στὰ κλαδιά.

Ὁ κουρασμένος, στὴ σκιά του,
εὑρίσκει ἀνάπαυση πολλή,
κι' ὁ διψασμένος, ξεδιψοῦσε
ἀπὸ τοῦ Κέδρου τὴν Πηγὴ,
«τὴν Πέτρα ποῦ ἀκολουθοῦσε»
καὶ τόση τοῦ ἴδινε ζωή.

Ὁ Κέδρος μου, ποῦ μὲς στὴν νύχτα,
ποῦ ζοῦσα τότε τὴν βαθειά,
τὸ Φῶς τὸ αἰώνιο μοῦ ἴδειξε
μὴ ἀξέχαστη βραδυά,
ὁ Δάσκαλος μὲ τὴν ἀγνή
παιδιάστικη καρδιά.

Σταγόνες πέφταν ἀπ' τὰ κλώνια
καὶ ράντιζαν βουβὰ τὴν γῆ,
ὅταν μιλοῦσε γιὰ τὰ αἰώνια,
γιὰ τὴν Πατρίδα τὴν χρυσή,
ποῦ κάποτε σὰν στρατοκόπος,
θὰ ξεκουράζονταν ἐκεῖ.

Κι' ὅσο διαβαίνανε τὰ χρόνια,
ἀπ' τὴν ψηλὴ τὴν κορυφή,
ἔμοιαζε σὰν τὸ χελιδόνι,
ποῦ ἄνοιγε φτερὰ νὰ μπηῖ
στὴν πολυπόθητη τὴν χώρα
μὲ τὴν αἰώνια χαραυγὴ.

Μιὰ νύχτα ποῦ λευκὰ τὰ κλώνια
δὲν ἄγγιζαν τούτη τὴν γῆ,
«ἀρπάχθηκε» καθὼς κυττοῦσε,
πρὸς τὴν Ἑδέμ τὴν γαλανή,
στὸ χῶμα τῆς εἶχε ποθήσει
παντοτινὰ νὰ ριζωθῆ.

Ὁρθὸς ἐδιάβηκε πετῶντας
τὴν γῆν μας, μὲς στὴν σιγαλιά,
κι' ὀλόφωτος πὰ ξαποσταίνει
στὴν διάπλατη τὴν ἀγκαλιά
τοῦ Κυρίου ποῦ καρτεροῦσε
στὰ πρῶτα τῆς Ἑδέμ σκαλιά.

Κεῖνοι π' ἀγάπησαν τὸν Κέδρο,
ὕψωνουν χέρια ταπεινὰ
πρὸς τὸν οὐράνιο Πατέρα
καὶ ψάλλουν μύρια ὡσανά,
καθὼς ὁ Κύριος σκουπίζει,
τὰ δάκρυά τους τὰ θερμά.

Πολύτιμη εἶναι μπροστά Σου,
Κύριε, τούτη ἡ θανή·
σκῦψαν στὸν Κέδρο οἱ ἀγγέλοι
κι' ἀνοίξαν οἱ οὐρανοί.
Ἐφθασε πὰ ὁ στρατοκόπος
στὴν Νέα Γῆ, τὴν ποθητή.

Ρέα Σουλβία

γάλη του ἀπορία : «Εἶναι δυνατόν, τέτοιοι ἄνθρωποι νὰ πεθαίνουν ;...»

Καὶ πάλι σὲ μιὰ ἀνάπαυλα τῆς κατάπληξης του ἐκείνης,
μὲ μιὰν ἄλλου εἶδους κίνηση, βουβὴ πάλι παντομίμα, ἀπηχοῦσε
τοὺς Γραφικοὺς στίχους :

Ἦ δόξα τοῦ Ἰσραὴλ,
ἐπὶ τοὺς ὑψηλοὺς τόπους σου κατηκοντισμένη !
Πῶς ἔπεσαν οἱ δυνατοί !...» (Σαμουὴλ Β'. 1 : 19).

Τὰ αὐτοκίνητα ξεκίνησαν καὶ ὄσοι γυρίσαμε στὶς δουλειές
μας, περπατοῦσαμε μ' ἓνα ἀνάλαφρο βηματισμό, λὲς καὶ μᾶς
φτέρωνε μυστικὴ ἀπαγγελία Δαβιδικοῦ Ψαλμοῦ σὲ αὐτοσχέ-
δια παραλλαγὴ τῆς Καινῆς Διαθήκης :

... Πύλαι τοῦ Οὐρανοῦ, ὑψώθητε !
ὕψώθητε θύραι αἰώνιοι,
διότι εἰσέρχεται ὁ πιστὸς
εἰς τὴν χαρὰν τοῦ Κυρίου του !...»

Μ. ΘΑΒΩΡΙΤΗΣ

«ΑΛΛ' ΟΥ ΠΟΛΛΟΥΣ ΠΑΤΕΡΑΣ»...

ΗΤΑΝΕ Γενάρης του 1945. Στην προκυμαία κανείς δεν περίμενε. Ούτε γνωριμιές υπήρχαν. Μονάχα μιὰ διεύθυνση στο τσαλακωμένο χαρτί, στο βάθος τῆς ἄδειας τσέπης. Τίποτα ἄλλο. Ἀντίβαρο μοναδικό στην ἀπειρία τοῦ δειλοῦ ταξιδιώτη, ἡ πίστη. Ἡ πίστη, πού γιὰ χάρη τῆς εἶχε ἐγκαταλείψει τὸ ἀγαπημένο νησί, τὸ σπῆτι τῶν παιδικῶν ἀναμνήσεων, τὸν τόπο ὅπου πρωτόδε τὸ φῶς τοῦ ἡλίου καὶ τὸ φῶς τῆς ψυχῆς, τὸν Χριστό.

Καὶ με βήματα δειλά, με τὸ φτωχὸ μπόγο ὑπὸ μάλῃς καὶ τὸ τσαλακωμένο χαρτί στὸ χέρι, «διωγμένος ἔνεκεν δικαιοσύνης», ἔψαχνε γιὰ τὴ διεύθυνση, τὸ μόνο, ὅπως τοῦ 'χαν πεῖ καὶ ὅπως πίστευε, ἀποκοῦμπι ἀγάπης καὶ καταφύγιο, πού μπορούσε νὰ βρῆ στὴν ἀπέραντη, ἀφιλόξενη πρωτεύουσα.

Μιὰ διεύθυνση. Λαχανᾶ 38...

Στις πολλές μέρες πού συνθέτουν μιὰ ζωὴ τεσσάρων κιόλας δεκαετηρίδων, ἡ χρομιάτικη κείνη μέρα θὰ μὲν γιὰ πάντα ξεχωρισμένη. Ἦτανε ἡ μέρα, πού τὸ κατάκοπο, κυνηγημένο ἀπὸ τὴν τρίχρονη μπόρα τοῦ διωγμοῦ ἄσμη, φτωχὸ σπουργίτι, ἔβρισκε φιλόξενη φωλιά. Ἦτανε ἡ μέρα, ὅπου ἓνα ἄγιο χριστιανικὸ σπῆτι καὶ δυὸ ἐξαγνισμένες ἀπὸ τὴ θυσία τοῦ Γολγοθᾶ ψυχῆς, ἄνοιγαν καὶ καλωσώριζαν, με πρωτόνοιαστη γιὰ τὸν ἐπισκέπτη ἐγκαρδιότητα καὶ ἀγάπη, «ἕνα τῶν ἐλαχίστων τούτων». Ἦτανε τὸ δρασκελισμα πρὸς τὴν ἐλευθερία, μιὰ πράξη πνευματικῆς υιοθεσίας, ἡ ἐγγραφή γιὰ τὴ μαθητεία «παρὰ τοὺς πόδας» τῆς προσωποποιημένης ἀγάπης καὶ ἀγιότητος, τῆς ταπεινοφοσύνης, καὶ πρακτικότητος, τῆς βαθεΐας γνώσεως Χριστοῦ. Ἦτανε, μετὰ τὴ σωτηρία, ἡ πιὸ μεγάλη εὐλογία, πού ὁ Θεὸς μπορούσε νὰ χαρίσῃ σὲ μιὰ ἄθλια ἀμαρτωλὴ ψυχῆ, πού εἶχε συγκατέβῃ νὰ σώσῃ.

Κι' ὅσα ἦσαν τὰ χρόνια τοῦ διωγμοῦ, τόσα ἔγιναν καὶ τὰ χρόνια τῆς εὐλογίας. Τρία ὀλόκληρα εὐλογημένα χρόνια.

Καὶ κείνη ἡ φωλιά τῆς «Λαχανᾶ 38» ἦταν τόσο ζεστὴ καὶ ἡ ἀγκαλιὰ τοῦ εὐλογημένου ἐκείνου ἀντρώπου τόσο ἐγκάρδια ἀνοιχτὴ, πού ἔπειτα ἀπὸ λίγο καὶ ἄλλος με τὴν ἴδια σὰν τὸν πρῶτον ἱστορία, ἀπὸ τὸ ἴδιο νησί, κι' αὐτὸς «διωγμένος ἔνεκεν δικαιοσύνης», βρῆκε ἐδῶ ἄσυλο ἀγάπης. Πιὸ ἔπειτα ἓνας τρίτος, μιὰ τέταρτη... καὶ ἄλλοι κι' ἄλλοι, ὥσπου «δὲν ὑπῆρχε πιὰ τόπος γι' ἄλλη εὐλογία».

Τὸ πρῶτ, στὸ ἐγερτήριο σάλπισμα τῆς πρωϊνῆς λατρείας, ἀπὸ παντοῦ, ἀπὸ κάθε γωνιὰ τοῦ σπιτιοῦ, ξεπεταγόταν χαρούμενη καὶ εὐγνωμονη ἡ νεανικὴ ζωὴ. Καὶ στις ἐξῆ ὅλοι, ὁ ἀριθμὸς μιὰ ἐποχῆ εἶχε φθάσει στὸ δέκα, «παρὰ τοὺς πόδας» ἐκείνου πού σήμερα λείπει ἀπ' ἀνάμεσά μας, μαθητεύαμε στὴ σπουδὴ τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ.

Τί βάθος καὶ πόση ἀπλότητα! Ποιὰ ὀρθοτόμηση τοῦ Λόγου καὶ πόσα πρακτικὰ συμπεράσματα! «Τὰ νῆπια» τοῦ Κυρίου, ὅλοι ἔμεϊς, ἀκούγαμε ἐκείνου, τὸν μεγάλο ἀνάμεσά μας, πού σύνθημά του στὴ ζωὴ καὶ στὴ δράση του εἶχε τὸ «παρά-θου πιστοῖς ἀνθρώποις οἴτινες ἱκανοὶ ἔσονται καὶ ἐτέρους διδάξαι».

Τὸ μεσημέρι πάλι, ὅλοι γύρω ἀπὸ τὸ τραπέζι. Τραπέζι, πού ἄρχετα ἀπὸ τὴν ποικιλία ἢ τὴ λιτότητα τοῦ φαγητοῦ, ἦταν πάντα πλούσιο, τόσο πλούσιο, πού σοῦ χόρταινε πρῶτα τὴν ψυχῆ, γιὰ νὰ κάμῃ — ὅπως τὸ ἔβρισε νὰ μᾶς λέη πάντοτε —

«καὶ τὴ φασολάδα με τὸ κρεμμύδι, κοτόπουλο μέσα σου». Ὑπῆρχε βλέπεις «ἡ εὐφραينوμένη καρδιά», πού 'δινε «εὐεξίαν ὡς ἱατρικόν». Ὁ «ξενισμὸς, μετ' ἀγάπης» προσφερόταν, ἔτσι πού νὰ ξεπερνᾷ «τὸν σιτευτὸ μῶσχο».

Μὲ πόση σεμνότητα καὶ βεβαιότητα πίστεως, ἐκείνη πού τὴ λέμε «θεία», μὰ πού ὁμως μᾶς στάθηκε μίνα ὀλη κείνη τὴ χρυσὴ περίοδο τῆς ζωῆς μας, μᾶς ἔλεγε: «Τιμᾶτε, παιδιά μου, τὸν Κύριο ἀπὸ τὰ ὑπάρχοντά σας καὶ Αὐτὸς θὰ σᾶς εὐλογῆσῃ. Οἱ καταρράκτες τοῦ οὐρανοῦ θ' ἀνοίξουν». Κι' ἀλήθεια, ἀνοιχτοὶ ἦσαν οἱ οὐρανοὶ πάνω ἀπ' αὐτὸ τὸ εὐλογημένο σπιτικό. Γιατί, πῶς διαφορετικὰ κείνο τὸ ἕνα δημοσιούπαλληλικὸ εἰσόδημα θὰ ἐπαρκοῦσε γιὰ τόσα πολλά! Γιὰ τὴν τροφὴ ὅλων μας; Γιὰ τὴν κίνησή μας στὸ ἔργο; Γιὰ τὴν ὑπηρεσία στὸν ἄρρωστο τοῦ νοσοκομείου; Γιὰ τὸ ξεχώρισμα τοῦ δεκάτου;

Καὶ ὅλ' αὐτά, με τέλεια «προαίρεση καρδιάς», με μιὰ προθυμία, πού ἂν τολμούσε νὰ τὴν εὐχαριστήσῃ, δὲν σοῦ μιλοῦσε, μόνον σ' ἄνοιγε τὴ Βίβλο καὶ σοῦ 'δειχνε τὸ αὐτὸ γὰρ ὀφείλει τὰ τέκνα τοῖς γονεῦσι θησαυρίζειν, ἀλλ' οἱ γονεῖς τοῖς τέκνοις».

Οἱ γονεῖς! Ναι, καὶ πιὸ πολύ. Ψυχῆς πού «ἤδιστα ἐδαπάνησαν καὶ ἐδαπανήθησαν» γιὰ ὅλους καὶ γιὰ τὸν καθένα χωριστά.

Τί νὰ πρωτοθυμηθῆ, ἀλήθεια, κανεὶς! Καὶ πού νὰ ξεχωρίσῃ, στὸ σύντομο τοῦτο εὐχαριστήριο μνημόσυνο;

Μήπως τίς ὄρες πού — ὄχι γιὰτὶ ἤθελε νὰ δώσῃ ἀπλῶς ἓνα παράδειγμα, ἀλλὰ γιὰτὶ ἔτσι τὸ πίστευε, καὶ τόσο ταπεινὰ ἐνοιωθε τὸν ἑαυτό του — διάβαζε τὰ χειρόγραφα τῆς συγγραφῆς του στὰ πνευματικὰ του παιδιὰ, ζητώντας τὴ γνώμη τους, τὴ διόρθωσή τους ἀκόμη!

Μήπως τὴ μεγάλη του χαρὰ, νὰ προωθῆ με ἀγάπη καὶ χίλιες - δυὸ συμβουλές, τὸν καθένα στὸ ἔργο τοῦ Θεοῦ, ἔτσι πού σήμερα πλειάδα νέων ἐργατῶν τῶν ἐκκλησιῶν μας, σ' ἐκείνου νὰ χρεωστῆ τὴν ἀνάδειξη καὶ χειραφέτηση στὴν ὑπηρεσία τοῦ Θεοῦ!

Μήπως τὴν ἠπιότητα τοῦ χαρακτήρος του, πού «λοιδορούμενος δὲν ἀντελοιδώρει», σὲ βαθμὸ πού ἀξέγαστα νὰ μείνουν τὰ λόγια του σ' ἓναν ἀσυγκράτητο κάποτε κατήγορό του. «Ἄν καταφέρῃς νὰ με θυμώσῃς, θὰ σοῦ κάμω τὸ τραπέζι!...»

Μήπως τὴ φροντίδα του, ἀκόμη καὶ γιὰ τὴν ἐπαγγελματικὴ καὶ οἰκογενειακὴ ἀποκατάσταση τοῦ καθενὸς μας!

Λίγο πρὶν ἀναχωρήσῃ «γιὰ νὰ εἶναι με τὸν Κύριο», σὲ μιὰ του ὀμιλία, «Ἡ Χριστιανικὴ Οἰκογένεια καὶ τὰ Προβλήματα τῆς», εἶπε πεῖ:

«Εὐχαριστῶ τὸν Θεόν, διότι ἐνῶ σὲ μίνα ἀτομικῶς δὲν ἔδωσε παιδιὰ κατὰ σάρκα, ἐν τούτοις εἶχα τὴν εὐκαιρία καὶ ἐγὼ καὶ ἡ γυναῖκα μου ν' ἀσκοληθοῦμε με πολλὰ παιδιὰ καὶ εἰμαστε σὰν νὰ εἰμαστε ὄχι μόνο πολυτέκνοι, ἀλλὰ ὑπερπολυτέκνοι...».

Καὶ ἔλεγε τὴν ἀλήθεια.

Γιατί, ἀλήθεια, πατέρας καὶ «προστάτης πολλῶν ἐγενήθη καὶ ἐμοῦ αὐτοῦ». Ὁ Κώστας Μεταλληνὸς ὑπῆρξε ἐκείνος στὸν ὅποιον — μετὰ τὸν Θεὸ καὶ στοὺς σαρκικούς γονεῖς μου — ὀφείλω τὰ πιὸ πολλά, τὰ πάντα.

ΜΙΑΤ. ΑΓΓΕΛΑΤΟΣ

ΣΚΟΡΠΙΑ ΦΥΛΛΑ

ΣΠΑΝΙΑ ἡ ζωὴ παρουσιάζεται με τὴ μεθοδικότητα πού τῆς δίνουν οἱ ἄνθρωποι τῆς πέννας στὰ γραφόμενά τους. Ἔχει δικούς τῆς νόμους καὶ προτιμᾷ νὰ παρουσιάζεται με τὴν ἀγρία μεγαλοπρέπεια τοῦ δάσους ἢ τῆς σπηλιᾶς, παρὰ με τὴ μεθοδικότητα ἐνὸς ἐργοστασίου συγχρονισμένου παραγωγῆς αὐτοκινήτων. Ἐκεῖ δὲ πού ἡ φαινομενικὴ ἀναρχία ξεπερνᾷ κάθε ὄριο εἶναι ἡ περιοχὴ τῆς ἀνθρώπινης σκέψης. Μὲ κανένα τρόπο δὲν θέλει νὰ σκυψῆ τὸν τράχηλό τῆς στὸ χαλινάρι τοῦ καθωσπρεπισμοῦ.

Δὲν ξέρω, ἴσως νὰ πέφτω καὶ ἐξῶ, μὰ μοῦ φαίνεται πολὺ πετυχημένη ἡ εἰκόνα πού παρομοιάζει τίς σκέψεις με τὰ σκόρπια φύλλα. Κάποτε αὐτὰ πρὶν πέσουν ἀπὸ τὸ δένδρο εἶχανε μιὰ ἀρμονικὴ συνοχὴ μέσα στὸ σύνολο. Μὰ τώρα ὅπως τὰ παίρνει ὁ ἄνεμος καὶ ὅπως τὰ βλέπεις μέσα στὸν παγωμένο χειμῶ-

να συνθέτουμε κάτι καινούργιο, κάτι δικό τους, τὰ σκόρπια φύλλα πού τὰ παίρνει ὁ ἄνεμος. Γιὰ ἓνα πρακτικὸ ἄνθρωπο δὲν εἶναι παρὰ σκουπίδια. Γιὰ κείνον πού ξέρει νὰ αἰχμαλωτίζει τίς φευγαλέες ὁμορφιές, ἔχουν πολλὰ νὰ τοῦ ποῦνε.

Ἐνας ξαφνικὸς δυνατὸς βοριάς φύσηξε καὶ γνάτισε τὸ μεγάλο δένδρο πού ἦτανε ἀναμεσῆς στὸν κάμπο. Χρόνια πολλὰ δέσποζε καὶ γιὰ χρόνια πολλὰ θάχουνε πολλοὶ ταξιδευτὲς νὰ διηγοῦνται γι' αὐτό. Μὰ ὅσο καὶ ἂν πασχίζω δὲν καταφέρω νὰ δέσω τίς σκέψεις μου σὲ ἓνα ἀρμονικὸ σύνολο γιὰ τὸ μεγάλο δένδρο πού τὸ χτύπησε κατὰσθη ὁ βοριάς. Ἀφηρημένως καὶ ζαλισμένως κάθουμαι καὶ βλέπω μπροστά μου νὰ στροβιλίζονται τὰ σκόρπια φύλλα, οἱ σκόρπιες σκέψεις. Καὶ ἔτσι στὸν αὐθαρητισμὸ τους ἔχουνε μιὰ ξεχωριστὴ χάρη.

Ἦμουν ἓνας πιτσιρικός τότε πού κρατώντας με ἀπὸ τὸ

χέρι ο πατέρας μου κάθε Κυριακή πρωί με πήγαινε στο «κήρυγμα». Το περίφημο αυτό κήρυγμα ήταν σε μια πολύ λαϊκή συνοικία πίσω από το Γκιάζι». Στην Ομόνοια γινότανε η συμφωνία. "Η με το τραμ ή με τα πόδια από την Πειραιώς και τα ναύλα σοκολάτα. Η δεύτερη λύση ήτανε θαυμασία. Είχε ένα μεγάλο περίπατο με τη γεύση της σοκολάτας των δύο δραχμών. Θαύμα. Σάν φτάναμε πίσω από κείνα τα θεόρατα μαύρα ντεπόζιτα που ακόμα δείχνουν τη μαυρίλα τους, ανεβαίναμε μια στριφτή πέτρινη σκάλα πολύ απότομη που έκανε όλους να άγκομαχούνε. Σε δυο ζευγαρωμένα δωμάτια γεμάτα με καρέκλες γινότανε το κήρυγμα. Στο ταβερνοκαφενείο της γειτονιάς έπαιζε μια στολισμένη λατέρνα και πρέπει να όμολογήσω πως προτιμούσα τα τραγουδάκια της από τα λόγια του όμιλητή. "Α ναι, ο όμιλητής ήτανε κομψός και όμορφος μά μου φαινότανε πολύ σοβαρός τότε. Και τα παιδιά που δεν πήγανε ακόμα σχολείο τρομάζουσε στη σοβαρότητα. Σε ένα πολύ μικρό και χαμηλό τραπέζακι που βρισκότανε μπροστά του είχε ένα χοντρό βιβλίο και έτσι που έσκυβε έβλεπε τα κατσαρά του μαλλιά. Μά σάν σήκωνε το κεφάλι και με κύταζε καθώς νόμιζα, εγώ έστρεφα τη βλέμματα στα δεξιά όπου ήτανε μια κεντημένη πεταλούδα στον τοίχο. Μά δεν ήτανε μονάχα η πεταλούδα. Ήτανε και οι τρύπες της τρυπητής καρέκλας που έπρεπε κάθε φορά να μετρήσω από τα πάνω και από τα πλάγια αν και πάντοτε ο αριθμός ήτανε ο ίδιος. "Όταν εκείνος ο όμορφος κύριος με τα κατσαρά μαλλιά σηκώνοντανε να κάμει προσευχή, με μια άνακούφιση κύταζα την πόρτα, τα σκαλιά τα απότομα και ύστερα τα λασπωμένα δρομάκια. "Έτσι τόν πρωτογνώρισα.

"Από χρονολογίες δεν κρατά το μυαλό μου τίποτα. Μά το θυμάμαι. Προπολεμικά. Σαββάτο απόγευμα νομίζω, στην νεο-αποκτηθείσα «Λυκούργου» με τους εβδομήντα έξη ανασταναγμούς, όσα και τα σκαλιά της. Μια συγκέντρωση νέων με κάτι φασαριστικούς φοιτητές. Γυμνασιόπαιδο και καινούργιος, από τη γωνιά μου παρακολουθούσα. Ήτανε κάποιος νέος της νομικής νομίζω, από τόν Πειραιά. Θέμα το Πνεύμα το Άγιο και η συμβολική παρουσίασή του. Ζεστή ατμόσφαιρα. "Ωριμος τώρα με πάντα γελαστός άπαντούσε στις εξυπνάδες τών νεαρών. Πόσο ένθουσιασμένοι φαινότανε. Τι χαρά είχανε όλοι τους. Νομίζω πως από τότε άρχισε η μεγάλη του αγάπη για τα νιάτα που ποτέ δεν έσβυσε και που στάθηκε και η πιο απο-

δοτική τοποθέτησι της ζωής του. Γι' αυτό οι νέοι σταθήκανε τόσο άπαρηγόρητοι.

Λίγο άργότερα. Μεταπολεμικά. Τα δύσκολα χρόνια. "Ένας μικρός αριθμός από νέους μαζεύοντανε στο μικρό γραφείο της Λυκούργου για προσευχή. Μετά από τη δουλειά. Χωρίς φαγητό. Στα λίγα τετραγωνικά εκείνα μέτρα στριμοχώνοντανε πολλές καρέκλες. Μια μέρα στο τέλος με τράβηξε από το μα- νίκι. "Ένα χαρτονόμισμα μου έβαλε στο χέρι. Τόν είχαν συγκι- νήσει τα χάλια που είχε η μορφή μου. "Ο πόλεμος, η κατοχή φαίνεται πως ήτανε ζωγραφισμένοι στο πρόσωπό σου. "Ο Χριστός σου στέλνει δυο αυγά ρουφηχτά για κάθε μέρα επί ένα μήνα. Κατάλαβες. "Ο Χριστός. Τα αυγά του Χριστού. Σας όμολογώ πως μέχρι τότε δεν είχα άκουσει ούτε είχα δει «αυγά Χριστού». Μά κείνος τα γνώριζε. Και πόσα δεν γνώ- ριζε;

Και τώρα στη «Λαχανά». Είχε γίνει το σπίτι μας. Το στέ- κι μας. Στη σάλα. Πάνω στις καλές πολυθρόνες. Πόση ζε- στασία. Μια μέρα δεν ήμαστανε για το πρόσωπο του Κυρίου από τις Παροιμίες. Δεν ξέρω τι είχαμε μέσα μας εκείνη τη μέρα. "Ο,τι έλεγε, όλο αντίρρηση. Σάν να ήμασταν συνενοη- μένοι. Και σάν να μην έφτανε αυτό κάθε φορά που έφερνε νέο έπιχειρήμα το άπορρίπταμε άμέσως και το ρίγναμε και στο γέλιο. "Εμείς πανηγυρίζαμε. "Ανατρέψαμε το δάσκαλο. Μι- κρό πράγμα είναι; Μά σε μια στιγμή θύμωσε. «Γελάτε... και ο διάβολος γελάει, είπε...» Τι μυστήριο λοι- πόν. Άμέσως το κατάλαβα πως ο διάβολος γελοούσε την ώρα εκείνη. Είχε τόσο σωστά παρατηρήσει. Σε λίγο όταν τρώγαμε το κομμάτι από το ζεστό κέικ, όλα αυτά είχανε εξαφανισθή.

Λίγες μέρες πριν να φύξω ο βοριάς σε μια συγκέντρω- ση σε θέματα της Εκκλησίας είχαμε έλθει σε προσωπική δια- φωνία. Στο διάλειμμα μιλούσα με κάποιον, σε μια γωνιά. Βγή- κε από την αίθουσα και έψαχνε. Με βρήκε. Και ήρθε ενώ μι- λούσα και με φίλησε. Ήτανε η τελευταία μας επαφή. Δεν τόν ξανάδα και δεν ξανασημαντηθήκαμε παρά μονάχα όταν το με- γάλο δένδρο έπεσε από το βοριά. "Εκείνο το φιλι.

"Ίσως υπάρχουν άνθρωποι που δεν δίνουν σημασία στα σκόρπια φύλλα. Μά εγώ μπορώ να το κάνω αυτό.

X. ΦΡΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

Θά 'θελα στον Ουρανό...

100 χρόνια να κλαίω...

ΗΤΑΝ προικισμένοι με πολλά φυσικά χαρίσματα και άρετες, ο άποδημησας στον Κύριο πριν λίγες μέρες άδελφός μας Κ/νος Μεταλληνός. Ήσαν πολλά, πάρα πολλά τα όσα η χάρις του Θεού είχε έργασθή μέσα στην καρδιά και διά της διακονίας του πιστού Του αυτού υπηρέτη. Υπήρξε πρωτοπόρος και ύποδειματικός σε πολλούς τομείς δράσεως του κηρύγματος του Εβανγγελίου στον τόπο μας. "Αλλά, αν κάτι έδειξε στην προσωπικότητά του, αν κάτι φώναζε από μα- κρυνά επάνω του, αν μια γραμμή, φωτεινότερη απ' όλες τις άλλες στη ζωή του, κυριολεκτικά σε έντυπωσίαζε, τούτη ήταν το «συντετριμμένο πνεύμα και η ταπεινωμένη καρδιά» που τόν διείπε. Και αυτό είδικά θέλω την ώρα τούτη να ύπογραμμίσω από τα όσα είχε και ήτανε ο άξέχαστος πνευματικός μας πα- τέρας και οδηγός.

"Εχοντας έννοήσει βαθιά το σχέδιο του Θεού εν Χριστώ για τη σωτηρία του άμαρτωλού και ακόμα έχοντας γνωρίσει ότι ο άνθρωπος, — δεν είναι παρά ένα άρνητικό και έχθρικό στοιχείο για τόν Θεό, ο Θεός τόν άξίωσε κάτω απ' τη φωτεινή αυτή άλήθεια, να τοποθετήση τόν εαυτό του στη σωστή του θέση. Στη θέση του «τελευταίου», του «ύπηρέτη», του «όφειλέτη» προς 'Εκείνον που τόσο άκριβιά τόν άγόρασε και προς τούς άδελφούς του. Και με τούτο το πνεύμα ξεκίναγε και χρωματι- ζόταν ολόκληρη η δράση του. Και τούτου του πνεύματος εκ- δήλωσις ήταν η φράση, που τόσο συχνά έλεγε σε ώρες άδελφι- κής συντροφιάς: «Όταν θα άνεβώ στον Κύριό μου, θα του ζητήσω να μου επιτρέψη 100 χρόνια να κλαίω από εδνωμο- σύνη στα πόδια Του».

'Αλλά με άφορμή τούτη τη βασική γραμμή της προσω-

πικότητος του Κ/νου Μεταλληνού, που είναι μια γραμμή σφραγισμένη με το κύρος της Κ. Διαθήκης, ως ξανοιχτούμε κάποιους μερικές σκέψεις για όλους έμας, που ο Κύριος μας μάζεψε τριγύρω του και που μας έταξε να γεινώμε συνεργά- τες ίσως και συνεχιστές του έργου που του είχε αναθέσει.

Δεν ξέρω ποιές ικανότητες και προσόντα μπορεί να κα- τέχουμε, ποιά πνευματική ήλικία και πείρα μπορεί να έχωμε, δεν ξέρω ακόμα πόσο μπορεί νάμαστε δραστήριοι και πληθω- ρικοί στις πνευματικές μας εκδηλώσεις. 'Εκείνο όμως που ο Λόγος του Θεού λέει, είναι πως αν όλα υπάρχουν σε μας και λείπει το «ταπεινωμένο πνεύμα και η συντετριμμένη καρδιά», χωρίς την όποια είναι άδύνατο να πραγματοποιηθή η αγάπη, «εις ούδέν όφελούμεθ». Είμαστε «χαλκοί ήχοδντες και κύμ- βαλα άλλαλάζοντα».

'Εκτός απ' το ότι η σωστότερη θέση για κάθε σωσμένη ζωή είναι να βλέπη τόν εαυτό της ως τόν «πρώτο» τών άμαρ- τωλών και έπομένως τόν τελευταίο πάντων μέσα στην 'Εκκλη- σία, είναι επίσης και κανόν της πνευματικής ζωής η συντρι- βή, η ταπεινώσις, ο «θάνατος» της ζωής του εγώ, προκειμέ- νου να ζίνη η καρδιά «κατοικητήριο του Θεού διά του Πνεύ- ματος». «Μάθετε απ' έμου ότι πρως είμαι και ταπεινός την καρδιάν». Και συνεπώς, «κάνεις μαθητής δεν μπορεί να είναι μεγαλύτερος του διδασκάλου του».

Είδες πολλά ίσως άτοπα μέσα στο πνευματικό έργο η στη ζωή ώρισμένων άδελφών σου, που θα μπορούσες, να διορθώ- σης. Διεπίστωσης πως είσαι ικανότερος από άλλους για την εκτέλεση του άλλου ή βήτα έργου. Πιστεύεις ακόμα πως είσαι έσύ ο άνθρωπος που θα βάλης το νερό στο λούκι. 'Αλλά βά- (Συνέχεια στη σελ. 20)

ΕΠΟΠΤΑΙ ΓΕΝΗΘΕΝΤΕΣ

ΑΠΟ τότε που παίρνει συνείδησι τοῦ ἑαυτοῦ του καὶ τῶν γύρω του μιὰ στέρησι χαράζει τὸ μέτωπό του, ἕνας πόθος φλογίζει τὴν καρδιά του καὶ γεμίζει τὰ μάτια του παράδοξο καὶ θλίψι. . . . Νὰ βρεθῆ κάποιος ποὺ νὰ σκουπίσῃ τὸ δάκρυ του, ν' ἀγαπήσῃ τὸν πόνο του, νὰ ζεστάνῃ τὴν καρδιά του, νὰ κρατήσῃ τὴν ἀνημπορία του, τὴν ἀδυναμία του. Ὁ καθένας μας. . .

Καὶ ψάξαμε, ἀναζητήσαμε, ἀγωνιστήκαμε νὰ τὸν βροῦμε αὐτὸν τὸν κάποιον ἀνάμεσα σὲ κείνους ποὺ μᾶς φέρανε στὸν κόσμο, σὲ κείνους ποὺ μᾶς ἀγάπησαν, ποὺ στάθηκαν κοντά μας. Μὰ τοὺς βρήκαμε τόσο ἀδύναμους, τόσο ἀνήμπορους κι' αὐτούς. Καὶ τούτῃ ἡ ἀναζήτησι τοῦ ΚΑΠΟΙΟΥ ξεπέρασε τὰ στενά ὄρια τοῦ ἑαυτοῦ μας, ἀκόμη τῆς ἐποχῆς μας. . . . Χάνεται στὰ βάθη τῆς ἱστορίας τοῦ ἀνθρώπινου γένους. . . . Ὁ « ἰδεώδης ἄνθρωπος », ὁ ἄνθρωπος τῆς « ἰδέας » εἶναι ἡ ἔκφρασι μιᾶς πανανθρώπινης πίστεως. . . . Τῆς πίστεως ποὺ καταστάλαξε στὴ διαπίστωσι διὰ αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος δὲν γεννήθηκε οὔτε καὶ θὰ γεννηθῆ. . . . Μπορεῖ νὰ ζῇ στὰ διδύλα ἢ στὴν σκέψι τῶν φιλοσόφων. Μὰ ὅταν θέλησῃ νὰ τὸν κατεβάσῃ ἀπὸ τὴν ἰδέα στὴ ζωὴ τὸν ἐπνίξε μέσα στὶς ἀδυναμίες, τίς ἀτέλειες. . . .

Κι' ἕνας μέγας, ὁ πιδ ἔγκυρος, σήκωσε μ' ἀπόγνωσι τὰ μάτια ψηλὰ καὶ ἐκφράζοντας τὴν ἀγωνία μᾶς ἐποχῆς τόσο ψηλὰ στὴν σκέψι μὰ τόσο χαμηλὰ στὴ ζωὴ, φώναξε : « Μονάχα ἕνας Θεὸς ἀπὸ τὸν οὐρανὸν ἂν μᾶς ἐπισκεφθῆ. . . »

Καὶ αὐτὸς ὁ Θεὸς ἦλθε. Τὸν ἔστησε ἀνάμεσά τους, τὸν ἔζησαν, τὸν ἀκούσαν, τὸν ψηλάφησαν. . . . Ἀθόρυθα σὲ μιὰ ἀπλόχερη ἐκδήλωσι ταπεινώσεως. Σὲ μιὰ φάνη. Στὸ πηγάδι τῆς ὑπηρεσίας — στὴ Σιχαρ — τὸν βρῖσκουμε ἰδρωμένο, σκονισμένο, πεντασμένο, διψασμένο. Νὰ πλησιάσῃ μὲ ἀγάπη τὸν ξεχασμένο ἀπὸ ὄλους παρὰλυτο τῆς Βιθεσδα. Νὰ ἀφίρη στὰ πόδια του ἕναν ἐλευθερωμένο ἀπὸ δαιμόνια στοὺς Γαδαρηνοὺς. Μιὰ γυναίκα νὰ τοῦ τὰ φιλήσῃ ἐκδήλωσι εὐγνωμοσύνης. Νὰ σηκώη τὸ κοριτσάκι ἐνὸς πατέρα, νὰ φωνάξῃ τὸ φίλο Λάζαρο. Νὰ σκύβῃ καὶ νὰ γράφῃ « εἰς τὴν γῆν » δίνοντας εὐκαιρία νὰ στραφῇ ὁ τυχὼν ἀναμάρτητος στὸν ἑαυτὸ του γιὰ νὰ δῇ ὅτι δὲν εἶναι ἄξιος νὰ διεκδικῇ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ σὲ μιὰ δύστυχη γυναίκα, πὼς τὸν χωρίζε ἕνα « συνελήφθη » στὴν κοινὴ ἁμαρτία τους. Νὰ μὴν τὴν καταδικάζῃ γιὰ τὴν ἁμαρτία της, ἀλλὰ νὰ τὴν ἀποστέλῃ εἰς μετάνοιαν. Νὰ δέχεται σιωπηλὰ τὴν ἀνταλλαγὴν τοῦ μὲ λίγους χοίρους τῶν Γαδαρηνῶν. . . . κι' ὅταν ὁ θεραπευθεὶς τοῦ ζήτησε νὰ εἶναι μαζὶ του, ἔκρυψε τὸν ἑαυτοῦ στελλωντάς τον νὰ διηγῆται ὅ,τι ἔκανε σ' αὐτὸν ὁ Θεός. . . . Νὰ παραμερῆξῃ τὸ προσωπικὸ του δρόμο καὶ νὰ ὑποφέρει σιωπηλὰ τὴν ματαιοδοξία τῶν μαθητῶν (Μάρκ. ι' 32-45) κελώντας σ' ἕνα μάθημα ταπεινοφροσύνης δικοῦ του μεγαλείου. . . . Ἀκόμη « ἐξέουδον » ποῖος εἶναι « ἐνιψεν » τοὺς πόδας τοῦ Ἰούδα. . . . Ἀνταπέδωσε στὴν ἄρρησι τοῦ Πέτρου τὸ « ἀγαπᾷς με », στὴν προδοσία τοῦ Ἰούδα τὸ « φίλε », στὸν ἀγέρωχο Πιλάτο « σὺ λέγεις. . . ». Ὁ ἴδιος ἦταν ποὺ δέχθηκε τοὺς ἐμπυτομοὺς, τοὺς ραβδινομοὺς, τίς σπρωξιές, καὶ τὸ αἷμα στὸ πρόσωπο ἀπὸ τὴς σχισμένες του σάρκες καθὼς ἕνα ἀγκάθιο στεφάνι βανάνουσα μπηχτικὸ στὸ κεφάλι του στὸ λιθόστρωτο τοῦ Πραιτωρίου. . . . Καὶ ἡ φωνὴ του δὲν ἀκούσθηκε, στάθηκε στὰ τρεμάμενα ἀπὸ τὴν κόρασι καὶ τὰ βασανιστήρια πόδια του μπροστὰ στὸ λαό, δὲν διαμαρτυρήθηκε ἀκόμη γιὰ τὸν ἄλλαξαν μ' ἕνα Βαραβὰ. . . . γονάτισε στὸ ἀνηφόρι τοῦ Γολγοθᾶ, ξαπλώθηκε πάνω στὸ σταυρὸ, σχίσθηκαν τὰ χέρια του καὶ τὰ πόδια του ὅταν αὐτὸς ὁ σταυρὸς μπηχτικὸ στὴ γῆ. . . . Καὶ ἀπὸ κει πάνω προσευχήθηκε γιὰ τοὺς δημίους του. . . . ἀγάπησε, ἔκλαψε, διήλθεν τὸν κόσμον εὐεργετῶν καὶ θεραπευῶν, δὲν εὐρέθη δόλος ἐν τῷ στόματι του, ἐφέρθη « ὡς ἄρνιον ἐπὶ σφαγῆν ». . . . Πρῶτος, ταπεινός. . . . Παρηγόρησε τὴ Μαρία, χάρισε τὴν εἰρήνην του στοὺς μαθητάς, καὶ σὰν στερῆν εἰκόνα, ἐνὸς ἀνέθηκε στὸν Πατέρα, στήριξε τὰ χέρια στὰ κεφάλια ἐκείνων ποὺ ἀγάπησε καὶ τοὺς « εὐλόγησεν ».

« Οὐ γὰρ σεσοφισμένοι μύθοις ἐξακολουθήσαντες ἐγνωρίσαμεν ἡμῖν τὴν τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ δύναμιν, παρουσίαν, ἀλλ' ἐπόπται γενηθέντες τῆς Ἐκείνου μεγαλειότητος » (Β' Πέτρ. α' 16).

Μιᾶς μεγαλειότητος ποὺ τὴν συνέθεσε ἡ ζωὴ του. . . . Μιᾶς μεγαλειότητος ποὺ τὴν σήκωσε μέσα στοὺς μαθητάς ὄχι τόσο τὰ θαύματα, οἱ παραβολές, ἡ διδασκαλία, ἀλλ' ἡ ζωὴ τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ. . . . Καὶ ὁ ἀπόστολος τὸ δηλώνει : « Ὅσα σὰς γράψαμε γιὰ τὸν Χριστὸν δὲν εἶναι σκέψεις δικές μας, δὲν εἶναι ἕνας θεωρητικὸς ἰδεώδης ἄνθρωπος. Εἶναι ὅσα εἶδαμε, πιάσαμε, ζήσαμε. . . » ὁ γὰρ σεσοφισμένοι μύθοις. . . . ἀλλ' ἐπόπται γενηθέντες. . . ».

Καὶ καλούμεθα νὰ μοιάσουμε αὐτῆς τῆς μεγαλειότητος. Ὅχι ἴσως κατὰ τὸ ἔργον. Ἀναμφίβολα κατὰ τὸν χαρακτήρα. Τὴν ἀγάπη, τὴν πραότητα, τὴν ἀνωτερότητα, τὴν συγκώμη, τὴν ὑπηρεσία. Τοῦτο λείπει σήμερα. Ὅχι ἡ γνώσις « περὶ τὸν Χριστὸν ». Ἡ γνώσις τοῦ Χριστοῦ. Τοῦ χαρακτήρος του, τῆς καρδιάς του, τῆς μεγαλειότητός του, μὲ τὸν πόθο τῆς ἀφομοιώσεως πρὸς Αὐτόν. Αὐτὴ ἡ γνώσις καὶ αὐτὴ ἡ ἀφομοίωσις μᾶς κάνει νὰ μὴν ἀναγνωρίζωμε ἕνα Σαῦλο στὸ πρόσωπο τοῦ Παύλου κι' ἕναν Κηφᾶ στὸ πρόσωπο ἐνὸς Πέτρου. . . .

Ἴσως δὲν ζήσαμε στὴν ἐποχὴ τοῦ Παύλου, τοῦ Πέτρου, τῶν ἀποστόλων. . . . Τῶν « ποιημάτων » αὐτῶν τοῦ Θεοῦ. Μᾶς χάρισε ὅμως ὁ Θεὸς στὸ πρόσωπο τοῦ ἀδελφοῦ μας Κ. Μεταλληνοῦ τὸν ἄνθρωπο ποὺ ἀφιέρωσε τὴ ζωὴ του γιὰ

νὰ γνωρίσῃ αὐτὸς ὁ ἴδιος καὶ νὰ μοιάσῃ στὴ μεγαλειότητα τοῦ Ἰησοῦ τοῦ Θεοῦ καὶ ποὺ ὡδήγησε πολλοὺς στὴν γνώσιν αὐτῆν. Αὐτὸ εἶναι τὸ βῆμιστο μάθημα τῆς ζωῆς του. Αὐτὸ κρατήσαμε καὶ θέλωμε νὰ μείνῃ. . . . Τοῦτο πάνω ἀπ' ὅλη τὴν πνευματικὴν του παρακαταθήκη σὲ μᾶς, πιστευόμεν ἀποτελεῖ καὶ τὴ στερῆν εὐχὴ του. . . . Νὰ μᾶς δειξῇ ὁ Κύριος τὸ ἑσωτερικὸ του μεγαλεῖο, νὰ τὸ ἀγαπήσωμε καὶ νὰ τοῦ ζητήσωμε νὰ μᾶς διαποτίσῃ ἀπ' αὐτὸ. . . . Ὅσοι ἔζησαν ἀπὸ κοντὰ τὸ σκεῦος τοῦτο τῆς ἐκλογῆς τοῦ Θεοῦ κατάλαβαν πόσο καταναγώστηκε ἀπὸ τούτῃ τὴν μεγαλειότητα ὅλη ἡ ζωὴ του. . . . Ἄς σταθῆ τούτῃ ἡ σιωπηλὴ εὐχὴ του, ἡ πνευματικὴ κληρονομία ποὺ θὰ βαραίνῃ τοὺς ὅμους μας καὶ θὰ σημαδεύῃ τὴν πορεία μας ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. . . . Ἄς ποθήσωμε νὰ εἴμαστε « ἐπόπται γενηθέντες ».

Γ. Ζαχαράτος

(Συνέχεια ἀπὸ τὴ σελ. 19)

λε στὸ νοῦ σου, ὅμως, καὶ κάτι ἄλλο. Ζήτησες ποτὲ ἀπὸ τὸν Θεὸ νὰ σοῦ δανεῖσῃ τὰ μάτια Του, νὰ δῆς πιὸ καθαρά ποῖος εἶσαι καὶ ποῦ στέκει; Βγῆκε ποτὲ ἀπ' τὰ χεῖλη σου ὡς ὁμολογία πίστεως τὸ «ἐγὼ εἶμαι ὁ πρῶτος τῶν ἁμαρτωλῶν»; Στάθηκες ποτὲ πειθῆντα κάτω ἀπ' τὸν ἔλεγχον τοῦ Ἁγ. Πνεύματος καὶ ἐκράξες «ὦ τάλας ἐγὼ, διότι εἶμαι ἄνθρωπος ἀκαθάρτων χειλέων»; Ἐνοιώσες τὴ φτώχεια, τὴ γύμνια, τὴν ἀχρειότητα τοῦ δούλου; Λύγισες ποτὲ κάτω ἀπ' τὸ βάρος τοῦ χρέους σου «νὰ ἀγαπᾷς τὸν ἀδελφό σου» μὲ μιὰ ἀγάπη «ποῦ πάντα σπῆγει, πάντα πιστεύει, πάντα ἐλπίζει, πάντα ὑπομένει»; Ἄν ναι, τότε στέκει ἐκεῖ ποῦ ὁ Κύριός σου ἀρέσκειται καὶ μποροῦν τότε καὶ οἱ ἀδελφοί σου νὰ περιμένουν κάτι γνήσιο καὶ ἄγνὸ ἀπὸ σένα. Ἄν ὄχι, φροντίσε, πρὶν ἀπὸ κάθε τι ἄλλο καὶ μ' ὀποιοδήποτε τίμημα, νὰ τὸ ἀποκτήσῃς.

Τὸ Πνεῦμα τοῦ Κυρίου ἀναπαύεται πάντα στὸ «συντετριμμένο πνεῦμα καὶ τὴν ταπεινωμένη καρδίαν», ὅπως παραδειγματικὰ ἀναπαυόταν ἐπὶ τὸσα χρόνια στὴν καρδίαν τοῦ ἀληθσμένου ἀδελφοῦ μας. Κι' ἂν κάτι σήμερα τοῦ θυμόμαστε μὲ τόση συγκίνηση καὶ θαυμασμό, αὐτὸ, ἄς τὸ ὁμολογήσωμε, δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο, ἀπ' αὐτὴ τὴ χάρη ποὺ εἶχε, νὰ βλέπῃ τὸν ἑαυτοῦ τοῦ «τελευταίου» πάντων καὶ «ὀφειλέτη» εἰς πάντας.

Καί, μιὰ καὶ στερηθήκαμε, ὅλα ἐμεῖς τὰ χλωμά δεντράκια ποὺ φυτρώσαμε ἀπ' τίς ρίζες τοῦ μεγάλου ἐκείνου κέδρου, τὴν κάποια τελευταία του εὐλογία γύρω ἀπ' τὸ στερνὸ του κρεβάτι — γιὰ τὸ ὅποιο πολλὰς φορὲς ἀναρρωτιέμαι, τί ἄρα νὰ σημαίνει τοῦτο — ἄς δεηθῶμε θερμὰ καὶ εἰλικρινὰ στὸν Κύριο, νὰ μεταβιβάσῃ μέσα μας τοῦτο τὸ πνεῦμα του, σὰν μιὰ ὑπόθηκη καὶ κληρονομία τοῦ ἀγαπημένου μας πατέρα καὶ δασκάλου, ποὺ τόσο τὸ χρειάζεται ἡ σημερινὴ Ἐκκλησία, καὶ ἕνας κόσμος, ποὺ χάνεται κάθε μέρα κατὰ χιλιάδες χωρὶς Χριστό.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΕΡΤΣΟΣ

ΣΑΛΠΙΣΜΑ